

FİKRİ HAKLAR

5

KILAVUZU

KOLAYBİLGİ

FİKİR ÜRÜNÜ SAHİPLİĞİ
TİCARET UNVANLARI VE
İŞLETME ADLARI BULUŞLAR
VE PATENT ENDÜSTRİYEL
TAŞARIMLAR MARKALAR
COĞRAFİ İŞARETLER FİKİR VE
SANAT ESERLERİ
İŞLETMELERDE FİKRİ HAKLAR
YAPILANMASI

İstanbul Sanayi Odası Kalite ve Teknoloji İhtisas Kurulu (İSO-KATEK)

Fikri Haklar Kılavuzu

Hazırlayan

M. Kaan DERİCİOĞLU, İSO KATEK - Ankara Patent Bürosu

ISO Yayın No: 2011/18

© **Fikri Haklar Kılavuzu, İstanbul Sanayi Odası**, İstanbul 2011

Tasarım ve Uygulama, **Mürettebat Reklamcılık**

Her hakkı saklıdır. **İstanbul Sanayi Odası** kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

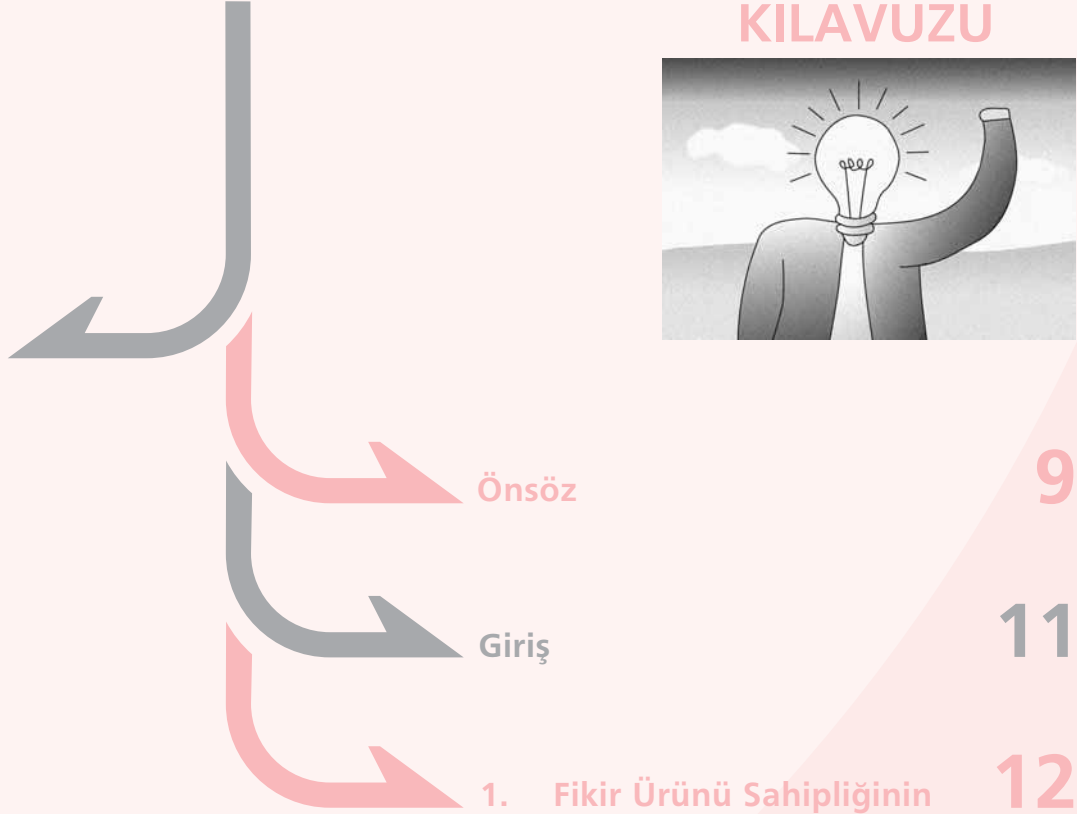
Genişletilmiş dördüncü sürüm

FİKRİ HAKLAR

5

İstanbul
Sanayi
Odası
Kalite ve
Teknoloji
İhtisas
Kurulu
(İSO-KATEK)

KILAVUZU

Önsöz

9

Giriş

11

1. Fikir Ürünü Sahipliğinin
Temel Yapısı

12

1.1.	Temel Yapının Fikir Ürününe Uygulanması	12
1.2.	Korunabilir Fikir Ürünleri	14
1.3.	İfade Edilmek	14
1.4.	Fikir Ürünü Korunmasının Ön Koşulu ve Yorumu	14
1.5.	Gerçek Hak Sahibi	15
1.6.	Fikir ve Sanat Eserleri'nde Manevi Haklar	15
1.7.	Fikir ve Sanat Eserleri'nde Ekonomik (Mali) Haklar	16
1.8.	Ekonomik Hakların Devir Edilebilirliği	16

Fikri Haklar Kılavuzu

1.9.	Hakların Devir ya da Kiralanmasında Yazılı Olmak Koşulu	16
1.10.	Devir ve Lisans Arasındaki Fark	16
1.11.	Devir Bedeli	17
1.12.	Fikri Ürünlerinde Koruma Kriterleri ve Yasal Dayanakları	17
1.13.	Fikri Hak	17
1.14.	Yeni/Özgün Kavramları	20
1.15.	Korunacak Kişiler ve Gasp Olayı	20
1.16.	Doğal Koruma/Belgeli Koruma/Çoklu Yasal Koruma	21
1.17.	Fikir Ürünlerinde Koruma Süreleri	22
1.18.	Korumanın Koşulları	22
1.19.	Tescilli Korumanın Bitmesinde Doğal Koruma Olayı	23
1.20.	Yanlış Kullanılan Terimler	23
2.	Ticaret Unvanı ve İşletme Adları	25
2.1.	Ticaret Unvanı	25
2.2.	İşletme Adları	26
2.3.	Paris Sözleşmesi	27
2.4.	Uygulama Örnekleri	27
2.5.	Ticaret Unvanı Sorgu Veri Tabanları	28
2.5.1.	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	28
2.5.2.	Ticaret Sicil Gazetesi Ticaret Unvanı Sorgu	28
2.5.3.	İstanbul Ticaret Odası	28
2.5.4.	İTO Bilgi Bankası	28
2.5.5.	Türk Patent Enstitüsü Marka Sorgu	28
3.	Buluşlar ve Patent	29
3.1.	Buluş	29
3.2.	Patent	30
3.3.	Patent Ön Araştırması	30

Fikri Haklar Kılavuzu

3.4. Patent Başvurusunun Hazırlanması	31
3.5. Patent Tarifnamesi	31
3.6. Patent İstemleri	31
3.7. Patent Resimleri	33
3.8. Özet	33
3.9. Örnek Buluş Metni	33
3.10. Patent Başvurusu İçin Gereken Belgeler	36
3.11. Patent Korumasının Sınırları ve Rüçhan Hakkı	36
3.12. Patent Başvuruları	37
3.13. Patent Başvurusu İçin Seçenekler	37
3.13.1. Ulusal Patent Başvurusu	38
3.13.2. Uluslararası Patent Başvurusu (Patent İşbirliği Andlaşması)	38
3.13.3. Bölgesel Patent Başvurusu (Avrupa Patenti Sözleşmesi)	38
3.14. Patent Başvurusunun Şekli Koşullar Açısından İncelenmesi	38
3.15. Başvurunun Yayımlanması, Gizliliği, Geri Çekilmesi	39
3.16. Araştırma Raporu ve Yayımları	39
3.17. Görüş Bildirimi	39
3.18. İtiraz	39
3.19. Yazılı Uyarı ve Patent Verilebilirlik Konusunda Uluslararası Ön Rapor	40
3.20. İnceleme Raporu	40
3.21. İncelemesiz Patent	40
3.22. İncelemeli Patent	42
3.23. Faydalı Model Belgesi	42
3.24. Sistemler Arasında Değişirme	46
3.25. Buluşun Tanımlanmasına İlişkin Açıklamalar/Örnekler	46
3.26. Buluş ve Saniyeye Uygulanabilirlik	47
3.27. İşlem Şeması	48

Fikri Haklar Kılavuzu

4. Endüstriyel Tasarımlar **49**

- 4.1. Tanım 49
- 4.2. **Çoklu Yasal Koruma** **49**
- 4.3. Koruma Kriterleri 50
- 4.4. **Hoşgörü Süresi** **50**
- 4.5. Endüstriyel Tasarım Tescili Başvurusu İçin Gerekli Belgeler 50
- 4.6. **Başvuru Sonrası İşlemler ve Süreler** **50**
- 4.7. Ulusal, Bölgesel ve Uluslararası Tasarım Tescil Sistemleri 51
- 4.8. **Tasarımın Son Kullanıcı İçin Görünür Olması** **51**
- 4.9. Tasarım Örnekleri 53
- 4.10. **İşlem Şeması** **55**
- 4.11. Tasarım Tescili Örneği 56

5. Markalar **59**

- 5.1. Marka 59
- 5.2. **Marka Seçimi** **59**
- 5.3. Tescilli Marka 60
- 5.4. **Tescilsiz Marka** **60**
- 5.5. Başvuru Öncesi İşlemler 60
- 5.6. **Başvuru** **61**
- 5.7. Başvuru Gereklileri 61
- 5.8. **Başvuru İşlemleri** **61**
- 5.9. Başvurunun Yayımı 62
- 5.10. **Görüş ve İtiraz** **62**
- 5.11. Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu 62
- 5.12. **Tescil** **62**
- 5.13. Yenileme 63
- 5.14. **Kullanma Zorunluluğu** **63**
- 5.15. Marka Koruma Sistemleri 63
- 5.15.1. **Ulusal Marka Tescil Sistemi** **63**
- 5.15.2. Bölgesel Marka Tescil Sistemi 64

Fikri Haklar Kılavuzu

5.15.3. Uluslar-Üstü Marka Tescil Sistemi	64
5.15.4. Uluslararası Marka Tescil Sistemi	64
5.16. Topluluk Marka Tescili ve Madrid Protokolüne Göre Marka Tescili Karşılaştırması	66
5.17. Marka Örnekleri	67
5.17.1. Sayılar, Harfler, Sözcükler	67
5.17.2. Marka Kavramlarına Örnekler	68
5.17.3. Otomobil Markası Örnekleri	69
5.17.4. Eşya Adı Sanılan Markalar	69
5.17.5. Sloganlar	70
5.17.6. Şekil İçeren Marka Örnekleri	71
5.17.7. Tanımlayıcı İşaret Örnekleri	73
5.18. İşlem Şeması	75
6. Coğrafi İşaretler	77
6.1. Tanım	77
6.2. Menşe Adı	77
6.3. Mahreç İşareti	77
6.4. Uygulama	77
6.5. Tanıtma Araçları Karşılaştırılması	78
7. Fikir ve Sanat Eserleri	79
7.1. Tanımlar	79
7.2. Eser Sahibinin Hakları	79
7.3. Eser Sahibinin Hakları ile Bağlantılı Haklar	80
7.4. Eser Korumasında Dikkat Edilecek Konular	80
7.5. Yayınlanmamış Eserlerde Alınacak Önlemler	80
7.6. Yayın Öncesinde Yapılacak Sözleşme Örneği	81
7.7. Eser Yarışmalarında Dikkat Edilecek Konular	81
7.8. Eser Yarışması Katılımcı Taahhüt Örneği	81

Fikri Haklar Kılavuzu

7.9.	Endüstriyel Tasarım Yarışması Katılımcı Taahhüt Örneği	81
7.10.	Hukuk Davaları	82
7.11.	Ceza Davaları	82
7.12.	Bilgisayar Yazılımları	82
8.	Davalar ve Cezalar	82
9.	Diğer Konular	85
9.1.	Açıklanmamış Bilgiler/Ticaret Sırları	85
9.2.	Entegre Devrelerin Topografyaları	86
9.3.	İnternet Alan Adları	86
9.4.	Sözleşmeler	87
10.	İşletmelerde Fikri Haklar Yapılanması	88
11.	Patent Teşvik Sistemi	89
11.1.	Başvuru Şekli	90
11.2.	Destek Miktarı	90
11.3.	Gerekli Bilgiler	90
11.4.	Destek Türleri	91
12.	İstatistikler	93
12.1.	Patent İstatistikleri	93
12.2.	Faydalı Model Belgesi İstatistikleri	94
12.3.	Tasarım Tescilleri İstatistikleri	95
12.4.	Marka İstatistikleri	96
12.5.	Uluslararası Marka Başvuruları	97
12.6.	Türkiye’de İlk 10 Şirket	98
12.7.	2004 WIPO Patent İstatistikleri	99
13.	Linkler	101

Istanbul Sanayi Odası Kalite ve İhtisas Kurulu (ISO-KATEK), başta İstanbul Sanayi Odası üyeleri olmak üzere Türk sanayiinin, kalite ve teknoloji konularında ihtiyaç duydukları bilgiye, çabuk, etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilmelerine katkıda bulunmak amacıyla 1999 yılında kurulmuştur ve o tarihten bu yana çalışmalarını aralıksız olarak devam ettirmektedir.

“Türk sanayiinin yüksek ve sürdürülebilir bir rekabet gücü kazanması” misyonu doğrultusunda, sanayi, üniversite ve kamu temsilcilerinin gönüllü katılımıyla oluşan ISO-KATEK bünyesinde, geçtiğimiz dönemde, KOBİ'lere yönelik kolay anlaşılır ve uygulanabilir bazı temel kavram ve teknikleri içeren rehber kitapçıklardan oluşan “Kolay Bilgi Seti” hazırlanmıştır.

İlk baskısı 2004 yılında gerçekleştirilen “Kolay Bilgi Seti”ne her yıl yeni kitapçıklar ilave edilmektedir. Hâlihazırda Set içerisinde, KOBİ Yönetim Yaklaşımı (1), Endüstriyel Tasarım (2), Ürün Geliştirme (3), Yeni İş Geliştirme (4), Fikrî Haklar (5), Sanayiye Sağlanan Devlet Destekleri (6), Sanayide Özdeğerlendirme (7), AB Çerçeve Programlar El Kitabı (8), Proje Yönetimi (9), Yenilikçilik ve Ar-Ge Destekleri (10), Sanayide Sürekli Gelişme için Kaizen (11), Markalaşma (12), Toplam Verimli Yönetim (13), Altı Sigma (14) ve Yeni Ürün ve Tesis Yatırımlarında Fizibilite (15) kitapları kitapçıkları yer almaktadır.

KOLay Bİlgi Seti'ne, KOBİ'lerimizin ilgi duyacağı ve başvuru kaynağı olarak istifade edeceği yeni kılavuzlar eklenmesine yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Bu çalışmalar sonucu “Sanayide İnovasyon Yönetimi” (16), “5S Kılavuzu” (17), “Stratejik Yönetim Kılavuzu” (18) ve “İnsan Kaynakları Yönetimi” (19) adlı kitapçıklar seriye eklenmiştir.

İstanbul Sanayi Odası olarak, sanayimizin rekabet gücünün artırılmasına yönelik çalışmaları için KOLay Bİlgi Seti'nde yer alan kılavuzların hazırlığında emeği geçen ISO-KATEK üyelerine teşekkür ediyoruz.

Kolay Bİlgi Seti içerisinde yer alan kitapçıklarımızın üyelerimize ve tüm sanayi kuruluşlarımıza yararlı olmasını diliyoruz.

Saygılarımızla,

C.Tanıl KÜÇÜK

İstanbul Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

Bir işletmenin kuruluşunda bazı gerekler bulunmaktadır. Özellikle tüzel kişi bir işletme için kullanılacak ilk gerekliliğin "Ticaret Unvanı" olduğu söylenebilir. Girişimcilerin bir işletme kurarken neler yapması gerektiği konusunda kılavuz niteliğinde bazı yayınlar bulunmaktadır. Ana sözleşmenin hazırlanması, kuruluş için gerekli belgelerin listesi, Ticaret Sicili, Vergi Dairesi, Belediye kayıtları ile diğer başvurulacak yerler bu yayınlarda belirtilmektedir.

Girişimcinin kuracağı şirkette kullanacağı ticaret unvanı ve isteğe bağlı olarak seçeceği işletme adının seçimi konusunda yeterli bilgi bulmak zordur. İşletme sahiplerini birbirlerinden ayırt eden Ticaret Unvanı konusundaki bilgi yetersizliği aynı ya da benzer unvanlı işletmelerin oluşmasına yol açmıştır. İşletme sahiplerinin kullanacağı marka gibi, çok önemli konularda nasıl davranacağı, nelere dikkat edileceği, daha önceki işletmeler tarafından kullanılan ticaret unvanları [1], işletme adları ve markaları nasıl öğrenileceği; ticaret unvanı, işletme adı ve markayı seçerken dikkat edilmesi gereken öteki konular hakkında ise yayın bulunmamaktadır.

Fikir Ürünleri ve Fikir Ürünleri Üzerindeki Haklar açısından girişimci için aşağıdaki soruların karşılıkları, ticaret yaşamında karşılaşması olası sorunlar açısından önemlidir:

- Kuracağı işletmeyi diğer işletmelerden ayırt edecek Ticaret Unvanı nasıl seçilmelidir?
- Üreteceği ya da satacağı üründe ya da vereceği hizmette kullanacağı ayırt edici işaret olan Marka (Ticaret Markası ya da Hizmet Markası) nasıl oluşturulmalıdır?
- Marka tescilinin ihracat yapılan ülkelerdeki durumu nedir? Yurt dışında marka nasıl tescil ettirilir? Uluslararası ve Topluluk Marka Tescili nasıl yapılır?

• Ürünün iki ya da üç boyutlu görünüşü ve ürünün ambalajları (Endüstriyel Tasarım) nasıl olmalıdır?

• Ürünün ya da hizmetin tanıtımına yönelik bilgiler, açıklamalar, reklâmlar vb. konularda, Fikir ve Sanat Eserleri sahiplerine karşı saygılı olmak ve Haksız Rekabet yaratmamak için nelere dikkat edilmelidir?

• Araştırma-Geliştirme faaliyetleri sonucunda emek, para ve zaman harcanarak ortaya çıkacak teknik nitelikli yeni fikir ürünleri (Buluşlar) nasıl korunmalıdır? (Patent ya da Faydalı Model Belgeleri, Ticaret Sırları ve Know - How)

• Zaman kazanmak ve ekonomi sağlamak bakımından satın alınması gereken bazı teknik bilgilerin satın alınması (Teknoloji Transferi) aşamasında nasıl davranılmalıdır?

• Bir rakibin ürettiği ürünün teknik özellikleri, yeni üretilecek üründe serbestçe kullanabilir mi? Buluşlar kapsamında olan bu yeni teknik özellikler konusunda bir koruma var mıdır? Bunlar nereden ve nasıl öğrenilir?

• Kaçınılmaz olan Elektronik Ticaret için gerekli WEB sitesi ile elektronik posta adresi olarak kullanılacak İnternet Alan Adları nasıl seçilmelidir? İnternet alan adlarının tahsisini hangi kurum yapıyor? (com.tr) ve (com) arasında ne fark var?

Girişimcinin önündeki zorluklar arasında sayılabilecek yukarıdaki konuları ve soruları çoğaltmak olasıdır. İşletmenin kuruluşu sırasında, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ'lerin), fikir ürünleri yönünden olası sorularını yanıtlayacak ve bu yönden onlara danışmanlık yapacak kuruluşlara ve uzmanlara gereksinim olduğu açıktır.

Bu çalışmanın amacı, işletmelerin, fikir

[1] İşletme sahiplerini birbirinden ayırt etmek için kullanılan "Ticaret Unvanı", genellikle "Ticaret Unvanı" şeklinde "Ü" harfi ile yanlış kullanılmaktadır. Doğru kullanım, "U" harfi ile olan kullanımdır.

1. Fikir Ürünü Sahipliğinin Temel Yapısı

ürünleri ve fikir ürünlerinin korunması konusundaki bilgi açığını kapatacak bir kılavuz

hazırlanmasına başlangıç yapmaktır. İşletme sahiplerinin ve yöneticilerinin, hangi fikir ürününün hangi yasal düzenlemelere göre korunacağı ve nasıl davranılacağı konusunda yeterli bilgileri olmadığı ve fikir ürünlerinin çeşitliliği, her bir fikir ürünü için ayrı ve ayrıntılı kılavuzlar hazırlanmasını gerektirmektedir.

Fikri Haklar Kılavuzu'nda önce, Fikir Ürünü Sahipliğinin Temel Yapısı ile bazı önemli konular giriş bölümünde açıklanacaktır. Ayrıca, Ticaret Unvanı ve İşletme Adı, Buluşlar ve Patent, Endüstriyel Tasarımlar, Markalar, Fikir ve Sanat Eserleri, Açıklanmamış Bilgiler/Ticaret Sırları, Entegre Devrelerin Topografyaları, İnternet Alan Adları, Sözleşmeler, İşletmelerde Fikri Haklar Yapılanması konularında bilgi verilecektir.

1. FİKİR ÜRÜNÜ SAHİPLİĞİNİN TEMEL YAPISI

1.1. Temel Yapının Fikir Ürününe Uygulanması

Bir biçim kazandırılarak ifade edilmiş fikirler **fikir ürünü** olarak adlandırılır. Korunabilir fikir ürünleri, biçimlenme şekillerine göre; eserler, buluşlar, endüstriyel tasarımlar, entegre devre topografyaları, markalar, coğrafi işaretler, ticaret unvanları, işletme adları, internet alan adları olarak örneklenebilir. Bilgisayar yazılımları eserler kapsamında değerlendirilmektedir.

Eser, buluş, endüstriyel tasarım, marka, coğrafi işaret, vb. fikir ürünlerini oluşturan kişi ya da kişiler **fikir ürünü sahibi** olarak adlandırılır.

Fikir ürünü üretenler ile üretmeyenler arasında bir denge kurulması ve üretmelerin özendirilmesi, fikir ürünü üretenleri korumak yoluyla olmuştur. Bu koruma fikir ürünleri

sahiplerine fikir ürününün kullanımına ilişkin tanınan özel hak ve yetkiler ile sağlanmıştır.

Fikir ürünü sahibinin fikir ürününe ilişkin manevi ve ekonomik (malî) hakları, fikir ürününün oluşması ile birlikte doğar.

Fikir ürünü sahibinin hakları; fikir ürününün topluma sunulması, hak sahibi olarak belirtilmek, fikir ürününde değişiklik yapılmasını önlemek gibi **manevi haklar** (Tablo 2) ile fikir ürününden ekonomik olarak yararlanma amaçlı **ekonomik (malî) haklar**dır. (Tablo 3)

Manevi haklar devir edilemez iken, ekonomik (malî) haklar devir edilebilir, kiraya (lisans) ya da ödünç verilebilir.

Tablo 1 - Fikir Ürünü Sahipliğinin Temel Yapısı		
Aşama	Kavram	Yapı
Başlangıç	Yaratıcılık	İnsan
		Akıl
		Fikir
Korunabilirlik	Biçimlendirmek	Ürün
		Sahip
		Hak

Yukarıdaki Tabloda verilen, fikir ürünü sahipliğinin temel yapısı, "İnsan Akıl Fikir" ve "Ürün Sahip Hak" şeklinde iki aşamalı olarak örneklenebilir. Temel yapının başlangıcını "insan ve akıl" belirlemektedir. Düşünce yetisine sahip insanın belleği, deneyimi ve yaratıcılığı ile **fikirleri oluşturması yasal koruma düzeninde koruma**

için yeterli kabul edilmemektedir.

Korunabilirlik, fikirlerin bir biçim verilerek ifade edilmesi sonucu üretilen, **fikir ürünü ile başlamaktadır**. Yasal korumanın tanımı, **“fikir ürünü üreten kişiye; diğer kişilere kullanım için izin vermek ve izinsiz kullanımı yasal yollara başvurarak önlemek hakları”** şeklinde belirtilebilir.

Türkiye’de fikir ürünü sahipliğinin temel yapısına ilişkin örnekler yasal düzenlemelerde de yer almaktadır:

• **5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nda;**

Eser (Madde 1), Eser Sahibi (Madde 8), Eser Sahibinin Hakları (Madde 13).

• **551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de;**

Patent Verilerek Korunacak Buluşlar (Madde 5), Buluş Sahibi (Madde 8), Patent İsteme Hakkı (Madde 11), Patent Sahibi (Madde 14, 15, 60, 62, 73, vd.), Buluşu Yapanın Belirtilmesi (Madde 15), Patentten Doğan Hak (Madde 73, 140), Patent Hakkı (Dokuzuncu Kısım İkinci Bölüm),

• **554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de;**

Tasarım (Madde 3), Tasarımcı (Madde 13), Hak Sahipliği ve Bedel (Madde 13 -14), Tasarımcı Olarak Belirtilme Hakkı (Madde 18 ve 25),

• **556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de;**

Marka (Madde 2), Marka Sahibi ve Marka Tescilinden Doğan Haklar (Madde 9). Söz konusu yasal düzenlemelere www.turkpatent.gov.tr adresinden ulaşılabilir.

Tablo 2 - Manevi Haklar

Fikir Ürünü	Eser	Buluş	Tasarım	Marka
Fikir Ürünü Sahibi	Eser Sahibi	Buluş Sahibi (Buluşçu)	Tasarım Sahibi (Tasarımcı)	Marka Sahibi
Fikir Ürünü Sahibinin Hakları	Eser Sahibinin Hakları	Buluş Sahibinin Hakları	Tasarım Sahibinin Hakları	Marka Sahibinin Hakları

Tablo 3 - Ekonomik (Mali) Haklar

Fikir Ürünü	Eser	Buluş	Tasarım	Marka
İşlem	Yayımlı	Patent	Tasarım Tescili	Marka Tescili
Hak Sahibi	Yayımcı	Patent Sahibi	Tasarım Tescilinin Sahibi	Marka Tescili Sahibi
Haklar	Yayımcının Hakları	Patent Sahibinin Hakları	Tasarım Tescili Sahibinin Hakları	Marka Tescili Sahibinin Hakları

1.2. Korunabilir Fikir Ürünleri

Fikirler değil, fikir ürünleri

korunmaktadır. Bir biçim kazandırılarak bir ürün şeklinde ifade edilmemiş fikirler için herhangi bir yasal koruma söz konusu değildir. Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması eki Ticaretle Bağlantılı Fikri Haklar Anlaşması'nın (TRIPS) 9/2 maddesinde [2]; **"Eser sahibinin hakları; fikirleri, usulleri, işletme yöntemlerini ya da buna benzer matematiksel kavramları değil, ifadeleri kapsayacaktır."** şeklinde belirtilmiştir.

1.3. İfade Edilmek

İfade Edilmekten amaçlanan, fikir ürününün bir biçim kazandırılarak oluşturulmasıdır. Korumanın başlaması için fikir ürününün oluşması ön koşuldur. Henüz yazılmamış bir roman ya da senaryo, tamamlanmamış bir buluş, görsel anlatımı oluşmamış bir endüstriyel tasarım, henüz kullanılmamış bir marka için bir yasal koruma başlamamıştır.

Örneğin, "bir yağlı boya resim yapacağım ve bu resimde şunlar, şunlar, ... yer alacak, şu renkleri kullanacağım" ya da "sabah güneş doğarken Nemrut Dağı'ndaki heykellerin resmini yapacağım", "bir TV dizisi düşünüyorum. Bu dizide romanının kahramanları ele alınacak, kişilikleri vurgulanarak romanda biçimlenen yaşantıları canlandırılacak", "birekranda aynı anda iki ayrı yayını izleyebilecek televizyon yapacağım" ifade edilmemiş, bir biçim kazandırılmamış fikirlerdir.

İfade edilmemiş fikirlerin korunması, ancak bu fikirlerin açıklanmaması durumunda söz konusu olur. Korunmak istenen fikirlerin, ifade edilmeden önce açıklanmaması, fikirlerin başkaları tarafından kullanımı nedeniyle ortaya çıkabilecek sorunları önleyecektir.

1.4. Fikir Ürünü Korunmasının Ön Koşulu ve Yorumu

"İfade Edilmek" ya da "Bir Biçim Kazandırmak" olarak açıklayabileceğimiz fikir ürünü korunmasının ön koşulu; sınıfla haklarla ilgili yasal düzenlemelerde,

- "uygulanabilmeyi sağlayacak nitelikte açıklık ve yeterlilik",
- "ayırt edici niteliğe sahip olmak",
- "belirgin bir farklılık olması",
- "ayırt etmeyi sağlama koşuluyla"

ifadeleriyle tanımlanmaktadır.

İfade edilmenin ön koşulu olarak, buluşların patent ya da faydalı model belgesi verilerek korunmasına ilişkin 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında KHK'da, **"Tarifname, buluş konusunun ilgili olduğu teknik alanda uzman olan bir kişi tarafından buluşun uygulanabilmesini sağlayacak nitelikte açık ve yeterli yazılır"** (Madde 46) olarak belirtilmiştir. Bu tanıma göre, uygulanabilmesini sağlayacak nitelikte açık ve yeterli açıklanmayan ya da ifade edilmeyen bir buluş korunmayacaktır. Patent verilebilirlik ile ilgili ölçütler, bu ön koşuldan sonra değerlendirilmelidir.

554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK'nın 5. maddesinde "yeni ve ayırt edici niteliğe sahip tasarımlar belge verilerek korunur" hükmü, korumanın koşulu olarak "yenilik" ile birlikte "ayırt edici niteliği" de belirtmiştir. 7. maddede, "ayırt edici niteliğe sahip olmak" koşulu, "tasarımın bilgilenmiş kullanıcı üzerinde yarattığı genel izlenim ile herhangi bir tasarımın kullanıcıda yarattığı genel izlenim arasında belirgin bir farklılık olması" şeklinde

[2] TRIPS 9/2. Copyright protection shall extend to expressions and not to ideas, procedures, methods of operation or mathematical concepts as such. http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf
WIPO: Are ideas, methods or concepts protected by copyright?
Copyright protection extends only to expressions and not to ideas, procedures, methods of operation or mathematical concepts as such. This principle has been confirmed by the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS Agreement) of the World Trade Organization (WTO) as well as the WIPO Copyright Treaty (Article 2). <http://www.wipo.int/copyrigh/ght/en/faq/faqs.htm>

tanımlamıştır. Bu durumda, “*ayırt edici nitelik*” ve “*belirgin bir farklılık*” koşullarını sağlayacak şekilde ifade edilmeyen endüstriyel tasarımlar korunmayacaktır. Bu aşamada bazı fikir ürünlerinin birden çok yasal düzenlemeden ve farklı ön koşullarla korunduğu da değerlendirilmelidir.

556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK'nın Markanın İçereceği İşaretler başlıklı 5. maddesindeki “*ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla*” hükmüne göre, önceki markalardan ya da ticaret sırasında kullanılan bir başka işarettten ayırt edilebilir olacak şekilde ifade edilmeyen işaretler marka olarak korunmayacaktır.

Bilim, edebiyat, sanat eserlerinde, eser sahibinin manevi ve ekonomik hakları, korumanın yasal tanımını vermektedir. Bu tanım, fikir ürünlerinin sahipleri için, fikir ürünlerinden **diğer kişilerin yararlanmasına izin vermek ve izinsiz yararlanılmasını önlemek** olarak yorumlanmaktadır.

Örneğin, roman, şiir, senaryo, beste, bilgisayar yazılımı, vb. hangi biçimde olursa olsun bir eserin topluma sunulması eser sahibinin yazılı iznini gerektirir. Eser sahibi izin vermediği sürece eser topluma sunulamaz. İzinsiz olarak topluma sunulan bir eserin sahibi, önlemek hakkını kullanmak için **tek yol olan** yasal yollara başvurabilir izinsiz kullanımın önlenmesini ve yaptırım uygulanmasını isteyebilir.

1.5. Gerçek Hak Sahibi

Eserin, buluşun, tasarımın gerçek hak sahibi, o fikir ürünü oluşturan kişidir. Bütün fikir ürünleri üzerindeki manevi haklar, doğal olarak fikir ürünlerini oluşturan kişiye aittir. Markalarda ise, bir markayı ilk kez oluşturan ve bir ürün ya da hizmet için kullanan kişi gerçek hak sahibidir

1.6. Fikir ve Sanat Eserleri'nde Manevi Haklar

Yalnız gerçek hak sahibi tarafından kullanılabilen hak türü **manevi hak** olarak adlandırılır.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda, manevî haklar

- Topluma Sunmak Hakkı
- Adın Belirtilmesini İstemek Hakkı
- Eserde Değişiklik Yapılmasını Yasaklamak Hakkı
- Eser Sahibinin Zilyed ve Malike Karşı Hakları (Eser sahibi ile eseri elinde bulunduran arasındaki ilişki) olarak tanımlanmaktadır.

551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında KHK'nın 15. maddesindeki “*Buluşu Yapanın Belirtilmesi*” ve 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK'nın 18. maddesindeki “*Tasarımcı Olarak Belirtilmek Hakkı*” manevi haklara örnektir. Örneğin, buluşu yapan kişinin belirtilmediği bir patent başvurusu için inceleme işlemi başlatılamaz (551 sayılı KHK Madde 44)

Manevi haklar devir edilemez. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 14 ve 16. Maddelerindeki manevi haklarla ilgili hükümlerde “*Bu haktan sözleşme ile vazgeçmek hükümsüzdür*” ifadesi, eserle ilgili manevi hakların devir edilemeyeceğini belirlemiştir.

551 sayılı KHK Madde 11'de, patent isteme hakkının, buluşu yapana veya onun haleflerine ait olduğu ve başkalarına devir edilebileceği belirtilmiştir. Burada dikkat edilecek konu buluşa patent istemek hakkının devridir. Bu ifadeden buluş sahipliğinin devri anlaşılmalıdır.

Endüstriyel Tasarımlarla ilgili 554 sayılı KHK Madde 18'de, “*Bu hakkın devri ve haktan feragat hükümsüzdür.*” ile benzer bir hüküm geçerlidir.

1.7. Fikir ve Sanat Eserleri'nde Ekonomik (Mali) Haklar

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda ekonomik haklar;

- İşlemek Hakkı
- Çoğaltmak Hakkı
- Yayımlamak Hakkı
- Temsil Hakkı
- İfşaat, ses, görüntü iletimine yarayan araçlarla kamuya iletim hakkı olarak belirtilmiştir.

1.8. Ekonomik Hakların Devir Edilebilirliği

Tablo 2 ve Tablo 3'te görüleceği gibi, manevî hak sahipleri ile ekonomik hak sahipleri farklı kişiler olabilir.

Eser sahibi, buluşçu, tasarımcı; fikir ürününden ekonomik olarak yararlanılmasını bir başka gerçek ya da tüzel kişiye verebilir. Örneğin, fikir ürünü olarak belirtilen eserlerde, manevi hak sahibi eser sahibi, ekonomik hak sahibi ise yayımcı olarak örneklenmiştir. Bir romanı yazan eser sahibi, yazdığı romanı çoğaltmak ve yaymak haklarını bir yayımcıya bir sözleşme ile devir edebilir. Bu durumda eseri yayımlayan yayımcının, eser üzerinde çoğaltmak ve yaymak hakları oluşur. Bu olayda, ekonomik haklardan işlemek ve temsil hakları saklıdır, yayımcıya devir edilmemiştir. Yayımcı, bu amaçla yeni sözleşme yapmaz ise, bu hakları kullanamaz.

1.9. Hakların Devir ya da Kiralanmasında Yazılı Olmak Koşulu

Hakların devir ya da kiralanmasının yazılı olarak yapılması zorunludur. Bu durum ilgili yasal düzenlemelerde aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu "*Mali haklara dair sözleşme ve tasarrufların yazılı olması ve konuları olan hakların ayrı ayrı gösterilmesi şarttır*" (Madde 52),

551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında KHK "*Patent başvurusu ve patent üzerinde sağlararası işlemler yazılı şekle tabidir*" (Madde 86),

554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK *Başvuru ve tasarım hakkının üzerinde sağlararası işlemler yazılı şekle tabidir.*" (Madde 39).

Uygulanacak yazılı işlemlerin koşulları yasal düzenlemelerde belirtilmemiştir. Bununla birlikte, bir hakkın kullanımına ilişkin tasarruf (devir, lisans ya da ruhsat) işlemlerinde sözleşmelerin Noterlikte düzenlenmesinde yarar vardır. **Noter düzenlemesi, tarafların kimliklerinin ve yetkilerinin doğrulanması açısından yararlı olabilir.** Tarafların, hakların kullanımına ilişkin yapacakları noter düzenlemesi olmayan bir sözleşme taraflar arasında geçerlidir ve tarafları bağlar. Sözleşme sonrasında iki taraf arasında ortaya çıkacak, kimlik ve yetki sorunu somut olaya göre genel hukuk kuralları içinde çözümlenecektir. Bazı yasal düzenlemeler, devir ve lisans haklarının üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi için, noter düzenlemesi ve sicile kayıt gibi koşullar belirlemiştir.^[3]

1.10. Devir ve Lisans Arasındaki Fark

Bir hakkın devri ile bir hakkın kiraya verilmesi (lisans) işlemleri birbirlerinden çok farklıdır. Hakkın devri, süreye ve koşullara bağımlı olmadığı halde, lisans işlemi, süreye ve koşullara bağımlıdır. Koşullar yerine getirilmediği zaman lisans işlemi sözleşmede belirtilen şekilde sona erer. Hakkın devri olayında ise, koşullar yerine getirilmediği

^[3] 554 sayılı KHK nin Uygulama Şekli Gösterir Yönetmelik Madde 21: "a) Devir alan ve verenin imza ve beyanlarını havi tasarım ve tasarımcı adının geçtiği noter tasdikli devir senedi"

zaman sözleşmenin geçersizliği, her iki tarafın kabul edeceği yeni bir sözleşme ya da görevli mahkemenin vereceği karar ile sağlanabilir.

Marka, tasarım ve patent devir ve lisans işlemlerinde önemli bir konunun not edilmesinde yarar bulunmaktadır. Bir markanın devri veya lisans alınması için düzenlenen sözleşmenin Türk Patent Enstitüsü'ne verilmesi ve ilgili harcın ödenmesi ile devir ya da lisans marka siciline işlenir. Buluşlar ve endüstriyel tasarımlarda da durum benzerdir. Bu olay devir ya da lisans alınan markanın üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesinde ön koşuldur. (Bakınız: KHK 551 Madde 92, KHK 554 Madde 39, KHK 556 Maddeler 16 ve 21) Sicile işlenmeyen devir veya lisans iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

1.11. Devir Bedeli

Devir işleminde, devir için bir bedel söz konusu olduğu halde; devir bedeli, devir öncesinde ya da devir işlemi sırasında ödenmemiş ve devir sözleşmesi imzalanarak tamamlanmış ise, sözleşmenin imzalanmış olması devir işleminin gerçekleştiği anlamına gelebilir. Söz konusu ödemenin yapılmaması ile ortaya çıkacak anlaşmazlık bedelin ödenmemesine ilişkindir.

Ödemenin yapılmaması, devir sözleşmesinin geçersizliği sonucunu doğurmaz ve ödeme ile sınırlı olan bu anlaşmazlığın, hukuk kuralları içinde bir borç-alacak olayı olarak çözümlenmesi gerekir.

1.12. Fikir Ürünlerinde Koruma Kriterleri ve Yasal Dayanakları

Eserlerin, buluşların, endüstriyel tasarımların, markaların ve diğer fikir ürünlerinin tümü korunacak mıdır? Bu sorunun yanıtı, hiç şüphesiz, **"hayır"** olacaktır. Fikir ürünlerinin korunması için ölçütler belirlenmiş ve bazıları tanımlanmıştır. Örneğin, bir eserin

korunması için sahibinin özelliğini taşıması ve yasada sayılan eser türleri kapsamında olması gerekir. Bir başka ifade ile sınırlı sayıda fikir ürünü için eser koruması tanınmaktadır. Örneğin, eser niteliğinde olan bilgisayar yazılımları yasa metninde yer almadığı için 1995 yılında yapılan ek ile kapsama alınmıştır.

Bir buluşun korunmasında; *"yenilik, sanayiye uygulanabilirlik ve bir buluş basamağını içermek (teknik bilinen durumunu aşmak)"* şeklinde üç ölçüt vardır. Bu üç ölçütün öncesinde, soyut bir kavram olan buluşun olması gerekir.

Endüstriyel tasarımlarda, tescil için ölçütler *"yenilik"* ve *"ayırt edici olmak"*; markalarda ise, ayırt edici olmak ölçütüne ek olarak, *"Çizimle Görüntülenebilen"* ya da *"Benzer Biçimde İfade Edilebilen"*, *"Baskı Yoluyla Yayınlanabilen ve Çoğaltılabilen"* ölçütleri 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK ile düzenlenmiştir. Bazı ülkelerde marka olarak korunan "koku markaları" bu ölçütle, Türkiye'de korumanın dışında bırakılmıştır. Ses markaları ise "benzer biçimde ifade edilebilen" ölçütüne uygun olarak notalarla ifade edilerek Türkiye'de de tescil edilebilmektedir.

Topluluk Marka Tüzüğü Madde 5: *("Çizimle Görüntülenebilen"* ya da *"Benzer Biçimde İfade Edilebilen"*, *"Baskı Yoluyla Yayınlanabilen ve Çoğaltılabilen")* ölçütleri yerine yalnız **"grafikle gösterilebilen ya da grafik olarak sunulabilen"** ölçütünü tercih etmiştir.^[4]

1.13. Fikri Hak

Fikir ürünlerinin yasal korunması **fikir ürünleri üzerindeki haklar** ya da kısaca **fikri haklar** terimi ile ifade edilir. Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO), fikri hakları iki ana başlık altında değerlendirmektedir (Bkz. Tablo 5).

[4] Article 4: Signs of which a Community trade mark may consist

A Community trade mark may consist of any signs **capable of being represented graphically**, particularly words, including personal names, designs, letters, numerals, the shape of goods or of their packaging, provided that such signs are capable of distinguishing the goods or services of one undertaking from those of other undertakings. <http://oami.europa.eu/en/mark/aspects/reg/reg4094.htm#0160>

Tablo 4 – Fikir Ürünü Sahipliğinin Kriterleri

Fikir Ürünü	Korunmanın Ölçütleri	Yasal Düzenlemeler
Eser	Sahibinin özelliğini taşıması Yasada sayılan eser türleri kapsamında olması	5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)
Buluş	Yeni olması Sanayiye uygulanabilir olması Bir buluş basamağını içermesi (Tekniğin bilinen durumunu aşması)	Patent Haklarının Korunması Hakkında KHK 551
Endüstriyel Tasarım	Yeni olması Ayırt edici nitelikte olması	-Tasarım Haklarının Korunması Hakkında KHK 554 -FSEK [5] -Haksız Rekabet 6762 sayılı TTK Maddeler 56 ve devamı -Markaların Korunması Hakkında KHK 556
Marka	Ayırt edici olması Çizimle görüntülenebilmesi veya Benzer biçimde ifade edilebilmesi Baskı yoluyla yayınlanabilmesi ve çoğaltılabilmesi	-Haksız Rekabet 6762 sayılı TTK Maddeler 56 ve Devamı -Markaların Korunması Hakkında KHK 556
Haksız Rekabet	Başkasının eşyası, iş ürünü, Faaliyeti ve işletmesi ile karışıklık yaratmaması (TTK 57/5)	-Haksız Rekabet 6762 sayılı TTK Maddeler 56 ve devamı

[5] FSEK Madde 2: “3. Bedii vasfı bulunmayan **her nevi teknik ve ilmi mahiyette... endüstri, çevre ve sahne tasarım ve projeleri**” ifadesi ile “**teknik ve ilmi mahiyeti**” eser koruması için ek koşul olarak belirlemiştir. <http://www.mevzuat.adilet.gov.tr/html/957.html>

Bilim, edebiyat ve sanat eserleri ile ilgili haklar **eser sahibinin hakları**; buluşlar, endüstriyel tasarımlar, markalar ve coğrafi işaretler, vb. ile ilgili haklar **sınaf hakları** olarak yorumlanmaktadır. Eserleri yorumlayan sanatçılar, ses-görüntü kaydı yapan yapımcılar ve radyo - televizyon kuruluşlarının eserler ile ilgili hakları ise **eser sahibinin hakları ile bağlantılı haklar** olarak adlandırılmaktadır.

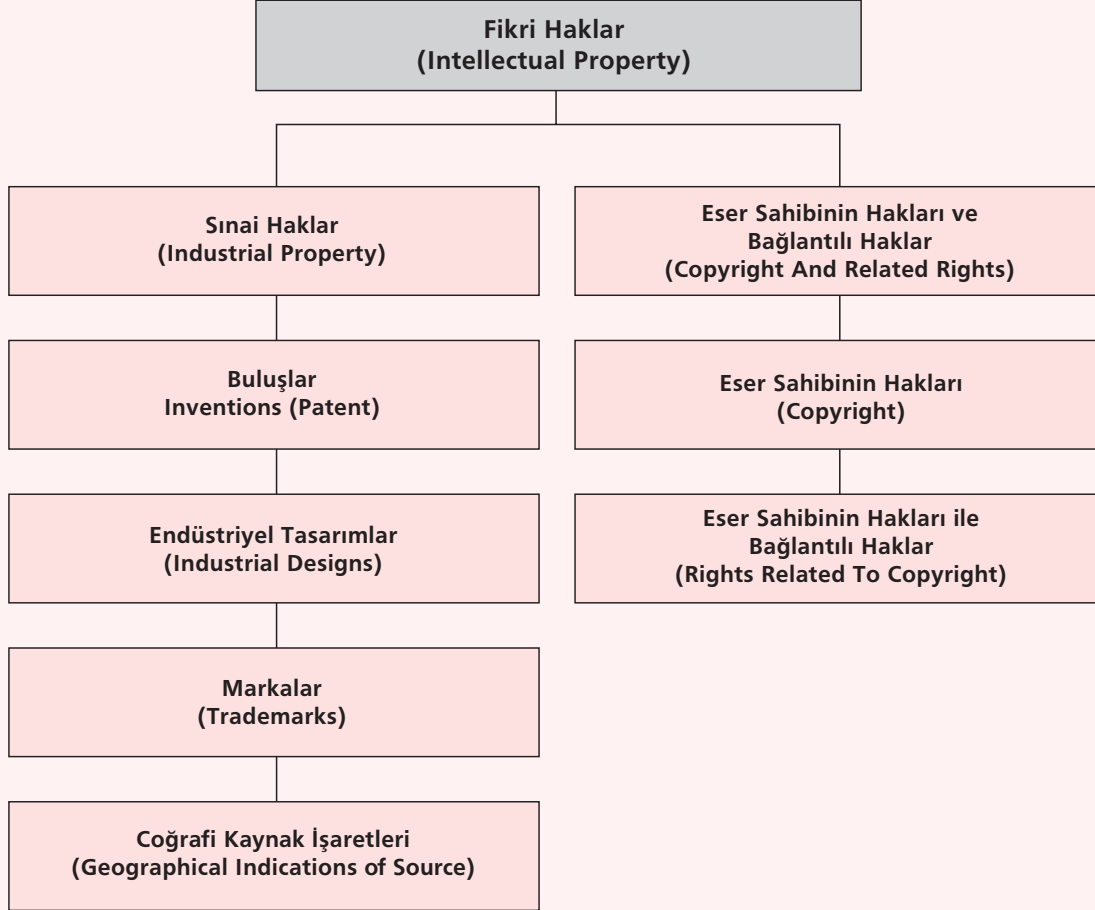
Avrupa Birliği'nin 2006 yılında yenilenen Web Sitesi'nin “**EU Single Market**” bölümünde

Fikri Haklar konusu “**Protection of rights**” başlığı ile sunulmaktadır.

http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/index_52_en.htm

Avrupa Birliği'nde yapılan ayırım WIPO ayırımı ile benzerdir. Bu tanımların orijinali şöyledir:

Tablo 5 - Dünya Fikri Haklar Örgütü'nün Fikri Haklar Ayırımı

Kaynak : World
Intellectual Property
Organization
(WIPO) 2009
<http://www.wipo.int/about-ip/en/>
Türkçesi : M. Kaan
DERİCİOĞLU, 2009

“Intellectual property is divided into two categories: industrial property, which includes inventions, trademarks, industrial design, and geographical indications of source; and , which includes literary and artistic works such as novels, films, musical works, paintings, photographs, and architectural designs. Rights related to copyright include those of performing artists in their performances, producers of phonograms in their recordings, and those of broadcasters in their radio and television programs.”

1.14. Yeni/Özgün [6] Kavramları

Fikir ürünü sahibinin hakları ile ilgili iki kavram, evrensel boyutu belirten “yeni” ve “özgün” kavramlardır.

“Yeni/özgün bir fikir ürünü tasarladım” iddiası ileri sürüldüğü zaman, bu iddia konusu fikir ürününün, herhangi bir ülkede, pazarda satılan ya da fuarda sergilenen ya da herhangi bir ortamda önceden yayınlanan bir fikir ürünü ile aynı olmaması, bıraktığı genel izlenim olarak bir başka kişiye ait bilinenlerden ayırt edilebilir olması gerekmektedir. Bu koşulun sağlanamaması durumunda, korunabilir bir fikir ürünü söz konusu olmayacaktır.

Türkiye’de ya da başka bir ülkede var olan, bir başkasına ait fikir ürünü artık yeni ve özgün değildir. ***Yurt dışında var olan fikir ürününü Türkiye’ye ilk kez getirmek, bir başka ifade ile fikir ürününe sahiplenmek, söz konusu kişilere fikir ürünü koruması sağlayamaz.***

Türk Patent Enstitüsü tarafından yayınlanan Resmi Endüstriyel Tasarımlar Bülteni incelendiğinde, yenilik ve özgünlük kavramının Türkiye’de yeterince bilinmemesi ya da

benimsenmemesi nedenleri ile oluşan, kendi tasarımı olmayan ya da yeniliği olmayan tasarımlar için başvuru yapmak yanılığının onlarca örneği görülebilir. Endüstriyel tasarım tescili için başvuran kişi, başvurusu sırasında “yeni/özgün bir fikir ürünü tasarladım” şeklinde, kendisini bağlayan ve 5194 sayılı yasada bir suç olarak tanımlanan, gerçeğe aykırı bir beyanda da bulunmaktadır.

Resmi Endüstriyel Tasarımlar Bülteni’ndeki olumsuz örnekler Faydalı Model Belgelerinin yayımlandığı Resmi Patent Bültenleri’nde de rastlamak mümkündür. Bir başkasına ait önceden bir başka ülkede patent almış ya da uygulanmış buluşlar için faydalı model belgesi alınması 5194 sayılı yasadaki hükümlere suç oluşturmakta ve söz konusu belgenin her zaman mahkeme tarafından hükümsüz sayılmasına yol açmaktadır.

Sarımsak dişlerini kabuklarından ayıran boru biçiminde araç, diş macunu vb. tüplerin içindeki malzemeyi sıyırın, iki küçük silindirden oluşan araç, başkalarına ait olan buluşlara Türkiye’de Faydalı Model Belgesi almaya yönelik somut örneklerdir.

1.15. Korunacak Kişiler ve Gasp Olayı

Fikir Ürünlerinin Korunması Düzeni;

- yeni bir buluşu yapan,
- yeni/özgün bir tasarımı tasarlayan,
- ayırt edici bir işaret olan bir markayı ilk kez oluşturan ve ürün ya da hizmette kullanan,
- özgün bir romanı, bir şiiri yazan,
- özgün bir besteyi yapan gibi

gerçek kişilerin fikir ürünlerini koruyan, evrensel nitelikli bir düzendir. Bu evrensel nitelikli düzende,

[6] Özgün, “original” karşılığı olup, “taklit olmayan” anlamındadır.

Tablo 6 - Koruma Şekillerinin Karşılaştırılması

Konu	Eser	Buluş	Tasarım	Marka
Yasal Düzenleme	- FSEK	- Patent KHK	- FSEK - Tasarım KHK - Marka KHK - Haksız Rekabet	- Marka KHK - Haksız Rekabet
İfade	Gerekli	Gerekli	Gerekli	Gerekli
Kanıt Sorunu	Var	Var	Var	Var
Doğal Koruma	Var	Yok	Var	Var
Kişisel Şikayet	Evet	Evet	Evet	Evet
Şikayet Yeri	Mahkeme Savcılık	Mahkeme Savcılık	Mahkeme Savcılık	Mahkeme Savcılık

hak sahibi olmayan kişilerin haklara sahiplenmelerine karşı önlemler de oluşturulmuştur. Gerçek fikir ürünü sahibi olmadığı halde, kendisini fikir ürünü sahibi olarak ileri süren kişiler "**Hakkı Gasp Eden**" olarak tanımlanmaktadır.

1.16. Doğal Koruma / Belgeli Koruma / Çoklu Yasal Koruma

Fikir ürünlerinin korunması, fikrin ifade biçimine göre, değişik yasal düzenlemelerle sağlanmaktadır. Bazı fikir ürünleri bir yasadan, bazıları ise birden çok yasadan yararlanarak, belgeli ya da doğal olarak korunmaktadır (Bkz. Tablo 6).

Eserler yalnız Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre **doğal olarak** [7]; **yeni buluşlar**, yalnız Patent Haklarının Korunması Hakkında

KHK'ya göre patent ya da faydalı model belgeleri ile **belgeli olarak** korunmaktadır. **Endüstriyel tasarımlar** (ürünün iki ya da üç boyutlu görünüşleri) Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK, Türk Ticaret Kanunu Haksız Rekabet Hükümleri, Markaların Korunması Hakkında KHK'ya göre, **doğal ve belgeli olarak, çoklu yasal korumadan** yararlanmaktadır. **Markalar**, Türk Ticaret Kanunu Haksız Rekabet Hükümleri ile Markaların Korunması Hakkında KHK'ya göre, **doğal ve belgeli olarak, çoklu yasal korumadan** yararlanmaktadır.

1.17. Fikir Ürünlerinde Koruma Süreleri

Fikir ürünlerinin koruma süreleri ilgili yasal düzenlemelerle belirlenmiştir. Türkiye'deki koruma süreleri Tablo 7'de gösterilmiştir.

- Eserler, eser sahibinin yaşadığı süre ve eser sahibinin ölümünden sonra 70 yıl devam eder. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda eser sahibinin hakları ile bağlantılı hak sahipleri için koruma süreleri 70 yıl olarak belirtilmiştir.

- Buluşlarda üç ayrı koruma süresi söz konusudur. İncelemeli Patent 20 yıl, İncelemesiz Patent 7 yıl, Faydalı Model Belgesi 10 yıl korunmaktadır.

- Çoklu yasal korumadan yararlanan endüstriyel tasarımlarda koruma, endüstriyel tasarım tescili ile ve her beş yılda bir yenileme koşuluyla 25 yıldır. Eser, Marka Tescili, Haksız Rekabet ile sağlanan korumalar, tescilli tasarım korumasından bağımsızdır.

- Tescilli markalarda koruma süresi yenilenebilir 10 yıldır.

1.18. Korumanın Koşulları

- Eserlerdeki doğal koruma olayı, herhangi bir koşula bağlı değildir.

- Buluşların korunmasında her yıl ödenmesi gereken bir harç söz konusudur. Bu harcın belirli bir süre içinde ödenmemesi buluş üzerindeki patentle sağlanan korumanın sona ermesine yol açar.

- Endüstriyel tasarım tescillerinde beş yıllık sürelerde tasarım tescilinin yenilenmesi gerekir. Yenilenmeme ya da yirmi beş yılın bitimi durumunda tescilli koruma sona erer.^[10]

- Ticaret ve Hizmet markalarında, markanın her on yılda bir ve süre bitiminden önceki ya da sonraki altı aylık sürelerde yenilenmesi gerekir. Markalarda yenilemeye bağımlı olarak sürekli koruma söz konusudur.

Tablo 7 – Fikir Ürünlerinde Koruma Süreleri

Fikri Ürünü	Süre
Eser	Eser Sahibinin Yaşadığı Süre + 70 Yıl ^[8]
Bağlantılı Hak	70 Yıl
Buluş ^[9]	İncelemeli Patent: 20 yıl (Her yıl yenileme gerekli) İncelemesiz Patent: 7 yıl (Her yıl yenileme gerekli) Faydalı Model Belgesi: 10 yıl (Her yıl yenileme gerekli)
Endüstriyel Tasarım	Tasarım Tescili: 5X5 yıl Eser: Eser Sahibinin Yaşadığı Süre + 70 Yıl Marka Tescili: Yenilenebilir 10 Yıl Haksız Rekabet: Süre Yok
Marka	Yenilenebilir 10 Yıl

^[8] WIPO, ölümden sonraki bu süreyi 50 yıl olarak önermekte ve bazı ülkelerde bu öneri uygulanmaktadır.

^[9] İhtira Berati Kanunu'na göre 15 yıl için korunan ve TRIPS Anlaşması yürürlüğe girdiği tarihte koruma süresi sona ermemiş İhtira Beratlarındaki süre, TRIPS Anlaşmasının yürürlüğe girdiği tarihten sonra 20 yıl olarak uygulanmıştır.

Marka tescili sahibi markayı beş yıl kullanmaz ise, tescilli marka mahkeme kararı ile hükümsüz sayılabilir.

1.19. Tescilli Korumanın Bitmesinde Doğal Koruma Olayı

Endüstriyel tasarımların ve markaların birden çok yasal düzenlemeden yararlanarak korunması nedeniyle, tescilin yenilenme işlemlerinin yapılmaması yalnız tescilli korumanın sona ermesi anlamına gelir. Koruma olayı, tasarımlarda koşulları karşılıyorsa fikir ve sanat eseri olarak ve haksız rekabet hükümlerinden; markalarda, markanın kullanımı devam ediyorsa, haksız rekabet hükümlerinden, yararlanarak devam eder. Yenilenmeyen ya da 25 yıllık koruma süresi biten bir endüstriyel tasarım, eser olarak korumanın koşullarını sağlıyorsa, eser korumasına ilişkin süreler bitmeden üçüncü bir kişi tarafından izinsiz kullanılamaz.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu konuya bir başka yönden de açıklık getirmiş ve “*Krokiler, resimler, maketler, tasarımlar ve benzeri eserlerin endüstriyel model ve resim olarak kullanılması, düşünce ve sanat eserleri olmak sıfatlarını etkilemez*” hükmü yasanın 4. maddesinde yer almıştır.

Bu maddede belirtilen “*endüstriyel model ve resim*”, “*endüstriyel tasarım*” terimini karşılamaktadır. “*Model*” üç boyutlu ve “*resim*” iki boyutlu tasarımları ifade etmektedir. Sınai Hakların Korunması için Paris Sözleşmesi’nde (1883), endüstriyel tasarımlar yerine “*sınai resim ve modeller*” terimi kullanılmıştır.

1.20. Yanlış Kullanılan Terimler

• Telif Hakkı

Hakkı Telif Kanunu (1910), 1952 yılında

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile değiştirilirken bu terime yer verilmemiştir. Yasada yer alan “Eser, Eser Sahibi ve Eser Sahibinin Hakları” sıralaması değerlendirildiğinde doğru terim “**Eser Sahibinin Hakları**” olmalıdır. Uluslararası platformda eser sahibinin haklarının korunması anlamında kullanılan “Copyright” terimi karşılığı olarak da telif sözcüğü kullanılmaktadır. “Copyright” teriminin Türkçedeki karşılığı da Eser Sahibinin Hakları olmalıdır. Bir eser üzerinde yer alan “Telif Hakkı 2006” yerine “Eser Sahibi 2006” kullanılması amaca daha uygun olacaktır. Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan ve yayımlanan Dokuzuncu Kalkınma Planı Fikri Mülkiyet Hakları Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda, “Eser Sahibinin Hakları” terimi kullanılmıştır.

(Kaynak: <http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/3182/oik680.pdf>)

• Fikri Haklar

Fikir Ürünleri Üzerindeki Haklar

anlamındaki **Fikri Haklar** terimi yabancı dildeki “Intellectual Property” teriminin karşılığıdır. Bu terim, “**Eser Sahibinin Hakları**” ile “**Sınai Hakları**” birlikte kapsar.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile Edebiyat ve Sanat Eserlerinin Korunmasına İlişkin Bern Sözleşmesi kapsamında tanımlanan eserlerin korunması, fikri haklar değil, fikri haklar kapsamındaki **Eser Sahibinin Hakları**’dır. Bazı yazarlar bu terim yerine “*eser üzerindeki hak*”, “*eserler üzerindeki haklar*” terimlerini kullanmışlardır.

• Fikri ve Sınai Haklar

“Intellectual Property” karşılığı fikri haklar olduğu için, bu şekilde kullanım, fikri haklar kapsamında

[10] Yazarın Notu: Endüstriyel Tasarımlarda koruma süresinin bitiminde tescilli korumanın sona ermesi olayı yerine bazı yazarlar endüstriyel tasarımlar için “kamu malı olur” ifadesini kullanmaktadır. Katılmadığım ve yanlış olduğunu düşündüğüm bu konunun açıklaması çoklu yasal korumada yer almaktadır. Bir endüstriyel tasarım, niteliği bakımından korumanın koşullarını karşılıyorsa, eser olarak yaşam boyu, marka olarak yenilediği sürece süresiz korunabilir. Ayrıca her zaman haksız rekabet konusu olabilir. Tescilli tasarım hakkının sona ermesi, diğer koruma yöntemlerini etkileyemez.

olan sınaî hakların, kapsam dışında gibi ya da başka bir kavram gibi algılanmasına yol açmaktadır. Fikir ürünleri olan ve sınaî haklar kapsamında değerlendirilen yeni buluşlar, tasarımlar, markalar, vb. kavramlar da fikri hakların kapsamındadır. "Fikri ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesi", "Fikri ve Sınaî Haklar Araştırma ve Uygulama Merkezi" yanlış kullanım örnekleridir. Bunlar yerine, "Fikri Haklar Hukuk Mahkemesi", "Fikri Haklar Araştırma ve Uygulama Merkezi" olmalıdır. Avrupa Birliği'nde 2000 yılından önce "Intellectual and Industrial Property" olarak kullanılan kavram, önce "Intellectual Property" olarak değiştirmiş ve 2006 yılında ise, konuyu "Protection of Rights" başlığı ile web sitesine yerleştirmiştir.

(Kaynak:http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/index_52en.htm) Avrupa Birliği söz konusu sitesinde Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO) ayırımına uygun olarak "Intellectual Property" kavramını kullanmıştır.

• Fikri Mülkiyet ve Fikri Mülkiyet Hakkı

"Maddî Olmayan Mallar" üzerinde var olan şey, mülkiyet değil bir haktır. Mülkiyet "Maddî Mallar" kapsamındaki varlıklar için kullanılır. Bir başka ifade ile fikir ürünleri "soyut" ve fikir ürünlerinin biçimlendiği mallar "somut" varlıklardır. Fikri Mülkiyet ve Fikri Mülkiyet Hakkı terimleri yerine **Fikri Haklar** terimi kullanılmalıdır. Prof. Dr. Ernst HIRSCH, Prof. Dr. Nuşin AYİTER, Prof. Dr. İlhan ÖZTRAK, Hayri DERİCİOĞLU yazılarında mülkiyet yerine hak kavramını önermişlerdir.

• Patent

Patent, yeni buluşlara verilen belgenin adıdır. Marka, Endüstriyel Tasarım, Coğrafi İşaret, Entegre Devre Topografyaları gibi öteki fikir ürünlerini korumak için verilen belgeler **patent değildir**. Bir istisna olarak Birleşik Devletlerde buluşlara verilen belge için "Utility Patent", tasarımların tescili için verilen belge, "Design Patent" olarak adlandırılmaktadır. Bazı ülkelerde de benzer uygulama bulunmaktadır.

Örneğin, bir eser türü kabul edilen ve teknik niteliği olmayan bilgisayar yazılımları için patent verilmesi söz konusu değildir.

Marka, Endüstriyel Tasarım, Coğrafi İşaret, Entegre Devre Topografyaları **tescil edilir** ve bunlara verilen belge **Tescil Belgesi**'dir. *Marka Tescil Belgesi, Endüstriyel Tasarım Tescil Belgesi, Coğrafi İşaret Tescil Belgesi* doğru terimlerdir. Patent bir belge türü olduğu için, yeni buluşlara verilen bu belge yerine **tescil belgesi terimi kullanılmamaktadır**.

Bu terimin yanlış kullanımı, tüketicinin yanıltılmasına yol açabilmektedir. Örneğin, Tasarım Tescil Belgesi aldığı halde, ürün ya da ambalajında **patentlidir** açıklamasını koyan bir üretici, 5194 sayılı yasa hükümlerine göre suç işlemektedir.

• Lisans Alınması

Özgün bir eseri ya da buluşu oluşturan kişiler, bu eserin ya da buluşun değerlendirilmesi aşamasında "*lisansını aldınız mı?*" ve benzeri sorularla karşılaşmaktadır. Özgün olan bir eserin, örneğin bir bilgisayar yazılımının ya da yeni bir buluşun değerlendirilmesi, pazarlanması, kullanılması için herhangi bir kurumdan izin alınması söz konusu değildir. Maddî olmayan mallar kapsamındaki soyut kavramlar olan

eserlerin ve buluşların, biçimlendikleri somut ürünlerden farklı değerlendirilmesi gerekir.

Bilgisayar yazılımını bir gerçek ya da tüzel kişiden izin alarak kullanan ya da pazarlayan kişi "..... nın lisansı ile" ifadesini kullanabilir. Kendisi özgün bir yazılımı gerçekleştirmiş kişinin, eser sahibi olarak adını belirtmesi yeterlidir. Fikir ve Sanat Eserleri Yasası, bu yetkiyi eser sahibine doğal olarak vermektedir. Eserin değerlendirilmesi için ilgili Bakanlığın ilgili biriminde kayıt yaptırılması ya da bu birimden izin alınması zorunlu ve gerekli değildir. Örneğin, bir eser sahibi eserinin yayımlanması için bir yayım kuruluşu ile anlaşma yapması aşamasında bir kuruluştan kayıtlı olduğuna ilişkin izin alınması gerekli değildir. Ancak, yayımcının eserin pazarlanmasından önce alması gereken bandrol farklı bir kavram ve zorunluluktur.

Eserler için yukarıda açıklanan olay yeni buluşlar için de söz konusudur. Bir buluşun bir teknik alanda kullanılması için Türk Patent Enstitüsü'nden Patent ya da Faydalı Model Belgesi alınması bir zorunluluk değildir. Bu belgelerin alınması isteğe bağlıdır. Buluşu yapan kişi ya da kişiler, buluşun kullanımını gizlilik sözleşmeleri kapsamında değerlendirebilir ya da buluşun kullanımını üçüncü kişilere serbest bırakabilir. Bu seçenek, buluş sahiplerinin ve ondan izin alarak üretim yapacak kişilerin doğal hakkıdır. Yeni buluş ile yeni buluşa göre üretilecek ürünlerin birbirlerinden farklı değerlendirilmesi gerekmektedir.

• İhissari Hak – İhissari Olmayan Hak İhissari Lisans – İhissari Olmayan Lisans

Maddi Olmayan Mallar (Intangible Assets) üzerindeki haklar tekel (monopol) nitelikli değildir. Bu haklar kendi tanımları içinde koruma sağlayan

münhasır haklardır. Uluslararası platformda, örneğin Topluluk Marka Tüzüğü'nde, "**Exclusive Right**" olarak tanımlanan bu konu Türkiye'de ihissari olarak kullanılmaktadır.

Kullanılması gereken terimler:

- **Münhasır Hak,**
 - **Münhasır Olmayan Hak,**
 - **Münhasır Lisans,**
 - **Münhasır Olmayan Lisans,**
- olmalıdır.

2. TİCARET UNVANI VE İŞLETME ADLARI

2.1. Ticaret Unvanı

Ticaret unvanları konusu 01.01.1957 tarihinde yürürlüğe giren 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 18, 19, 23 ve 41– 55 inci maddelerinde düzenlenmiştir.

Ticaret unvanı, işletme sahibi gerçek ya da tüzel kişiyi diğer işletme sahibi gerçek ya da tüzel kişilerden ayırt eder. Ticaret unvanının, kendiliğinden bir değeri olmadığı halde belirgin özellikleri nedeniyle bağlı olduğu ticari işletmenin çevresindeki durumu ile orantılı ekonomik bir değeri vardır. Ticari işletmeler genellikle ticaret unvanı ile tanınır.

Uygulamada ticaret unvanları ile ilgili en önemli sorunun, mükerrer veya birbirine çok benzer unvanların kullanılması olduğu gözlenmektedir.

Sermaye şirketleri dışında kalan ticaret unvanlarının Ticaret Sicil Memurluğu bölge sınırları esas alınarak korunması ve sermaye şirketlerinin kuruluşları sırasında ticaret unvanı konusunun önemsenmemesi gibi nedenlerle Türkiye'de bu

2. Ticaret Unvanı ve İşletme Adları

konuda istikrarlı bir uygulama sağlanamamış, pek çok mükerrer ticaret unvanının ortaya çıktığı ve bunun karışıklıklara yol açtığı söylenebilir.

TTK'nın 19 uncu maddesindeki "Limited, Anonim ve Kooperatif şirketler, **işletmelerinin ne işle uğraştığı gösterilmek** ve 18 inci madde hükmü yerine getirilmek şartıyla ticaret unvanlarını serbestçe seçebilirler." hükmü nedeniyle Türkiye'de çok uzun ticaret unvanları sorunu ortaya çıkmıştır.

Ticaret unvanları, gerçek kişilerin ticaret unvanları ile tüzel kişilerin ticaret unvanları olmak üzere iki grupta toplanabilir. Gerçek kişilerin ticaret unvanları ad ve soyadlarından oluşur. Günümüzde tüzel kişi türü olarak tercih edilen Anonim, Limited ve Kooperatif şirketlerin ticaret unvanları, standart denilecek bir çekirdek bölümüne eklenen ayırt edici eklerden oluşmaktadır.

TTK'nın 19 uncu maddesindeki "Limited, Anonim ve Kooperatif şirketler, **işletmelerinin ne işle uğraştığı gösterilmek** ve 18 inci madde hükmü yerine getirilmek şartıyla ticaret unvanlarını serbestçe seçebilir." hükmüne göre ticaret unvanlarının çekirdek bölümünde, işletmelerin ne işle uğraştıklarını göstermeleri zorunluluğu vardır.[¹¹]

TTK Madde 19 ve 45 madde hükümlerine göre serbestçe seçilebilen ticaret unvanlarında:

- Ticaret unvanlarında anonim şirket kelimesinin bulunması zorunludur.
- Gerçek kişinin ad ve soyadı unvanında bulunduğu takdirde şirket nev'ini gösteren ibareler rumuzlu veya kısaltılmış olarak yazılamaz.

• Tüzel kişi tacirlerin ticaret unvanları Türkiye düzeyinde korunduğundan tespit edilen unvanın daha önce herhangi bir sicil dairesinde tescil edilmemiş olması gerekir.

• Ticaret unvanı, şirketin genişliği ve ehemmiyeti veya mali durumu hakkında üçüncü kişilerde yanlış bir kanaatin meydana gelmesine yol açacak nitelikte veya gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olmamalıdır.

• Ticaret unvanlarına "Türk", "Türkiye", "Cumhuriyet" ve "Milli" kelimeleri Bakanlar Kurulu Kararı ile konulabilir.

• Ticaret unvanı Türkçe olarak tespit edilir. Unvanın yer alan muhayyel adlar da Türkçe olmalıdır. Ancak kanuna, milli, kültürel ve tarihi menfaatlerimize aykırı olmaması, şirketin faaliyet konusuna giren mal veya hizmetin tanıtıcı ad veya markasının yabancı dilde olması ve yabancı ortak bulunması halinde, ticaret unvanında yabancı kelime bulundurulmasına izin verilebilir.

Şeklindeki kurallar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca yayımlanan İç Ticaret 2003/3 sayılı Tebliğde açıklanmıştır.

2.2. İşletme Adları

İşletme adı "işletme sahibini hedef tutmaksızın doğrudan doğruya işletmeyi tanıtmak ve benzeri işletmelerden ayırt etmek için kullanılan" bir addir. Bu tanıma göre; ticaret unvanı, işletme sahibi gerçek ya da tüzel kişiyi diğerlerinden ayırdığı halde, işletme adı doğrudan doğruya bir işletmeyi diğerlerinden ayırır. Ticaret unvanının kullanılması zorunlu olduğu halde, işletme adının kullanılması zorunlu değildir. Ancak, bir işletme adı seçilerek kullanılmaya başlanırsa Ticaret Siciline tescil edilmesi gerekir.

[¹¹] İşletmenin ne işle uğraştığının gösterileceği yer ticaret unvanı değil, işletmenin ana sözleşmesinin iş konularının belirtileceği bölüm olmalıdır.

2.3. Paris Sözleşmesi

Türkiye'nin 1925 yılında üye olarak katıldığı bir Uluslararası Sözleşme olan "Sınaf Hakların Korunması için **Paris Sözleşmesi**", 1 inci maddesinde korunacak sınai haklar içinde "Ticaret Unvanları" da sayılmaktadır. Paris Sözleşmesi'nin 8 inci maddesi Ticaret Unvanları ile ilgili aşağıdaki genel nitelikli hükmü içermektedir:

"Ticaret unvanı, bir fabrika ya da ticaret markasının parçası olsun ya da olmasın, başvuru ya da tescil zorunluluğu olmadan, birliğe dâhil ülkelerin tümünde korunacaktır."

Bu hükme göre üye bir ülkede kayıtlı bir ticaret unvanı diğer ülkelerde de kayıt olmadan korunacaktır.

Yasa dışı olarak kullanılan ticaret unvanlarını taşıyan ürünlere ithalat sırasında el konulacağı hükmü, Paris Sözleşmesi'nin 9 uncu maddesinde düzenlenmiştir.

2.4. Uygulama Örnekleri

Örneğin, (**Eğitim Hizmetleri Anonim Şirketi**) ticaret unvanının çekirdek bölümü olarak varsayıldığında, ticaret unvanındaki bu çekirdek bölümü, aynı alandaki birçok işletmede aynı olabilir. "ISO" ve "KATEK" sözcükleri örnek olarak ele alındığında ticaret unvanının ek sözcükleri olarak ayırt ediciliği sağlar. "**ISO Eğitim Hizmetleri Anonim Şirketi**", "**KATEK Eğitim Hizmetleri Anonim Şirketi**" örnekleri yasal düzenlemelere uygun seçilmiş örneklerdir.

Ticaret Unvanı, İşletme Adı, Marka'da aynı sözcük yer alabileceği gibi, birbirinden farklı da olabilir. Örneğin, ticaret unvanı **ISO Eğitim Hizmetleri Anonim Şirketi** olan bir işletmenin kullandığı hizmet markası **KATEK** ya da **ISO KATEK** olabilir.

Diğer ülkelerdeki ticaret unvanı uygulamalarının **Türkiye'den çok farklı olduğu** söylenebilir. Bu farklılık uzun yıllardır vardır ve ticaret unvanları genellikle ayırt edici bir işaret ile şirket çeşidinden oluşmaktadır.

Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO) marka veri tabanında marka sahipleri arasında yapılan araştırmada saptanan bazı ticaret unvanı örnekleri:

Adidas-Salomon AG,
Nike International Ltd.
Sony Overseas SA
General Motors Corporation
Toshiba Europe GmbH,
Nokia Corporation,
Siemens Schweiz AG,
Schweppes International Limited,
Robert Bosch GmbH,
Inter IKEA Systems B.V.,
Ford Motor Company,
Reckitt Benckiser N.V.,
Procter & Gamble Holding GmbH,
Bayerische Motoren-Werke AG,
Daimler-Chrysler AG,
Société Des Produits Nestlé S.A.,
(**Kaynak:** <http://www.wipo.int/ipdl/en/>)

Yukarıda verilen örnekler, özellikle Avrupa Ülkelerinde kullanılan ticaret unvanlarında "Sanayi" , "Ticaret", "Sanayi ve Ticaret", "iş konusu" vb.kavramların kullanılmadığını göstermektedir.

Bu ticaret unvanlarındaki ayırt edici işaret

örnekleri; "Adidas-Salomon", "Nike", "Sony", "General Motors", "Toshiba", "Nokia", "Siemens" vb. işaretlerdir. Ayırt edici işarete ek olarak bu unvanlarda yalnız Şirket çeşidini gösteren işaret yer almaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken bir konu, Türkiye'de uygulandığı gibi, şirketin iş konusu ile ilgili terimlerin, genellikle, unvanda yer almamasıdır.

Türkiye'deki "HSR Çikolata Şekerleme Bisküvi Gıda Maddeleri İnşaat Tekstil Otomotiv Sanayi Ticaret Limited Şirketi" şeklindeki uzun ticaret unvanlarından bir örnek olarak ele alındığında, bu unvan Avrupa ülkelerindeki bir şirket için "**HSR Limited**" şeklinde olacaktır.

Yeni hazırlanan Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda da (Madde 43) "**işletme konusu gösterilmek**" hükmüne, **maalesef tekrar**, yer verilmiştir. Bu hüküm yasalarsa değişen bir şey olmayacaktır.

Ticari işletme kurmak isteyenlerin, kullanmak istedikleri ticaret unvanı için önce araştırma yapmaları ve daha sonra seçecekleri ticaret unvanını Ticaret Sicili'ne bildirmeleri gerekmektedir.

2.5. Ticaret Unvanı Sorgu Veri Tabanları

Ticaret unvanları konusunda bilgi alınacak ve araştırma yapılabilecek adresler aşağıda sunulmaktadır:

2.5.1. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Ticaret Unvanı Sorgu

<http://www.sanayi.gov.tr/Sirket/UnvanSorgulam.aspx>

<http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfaNo=1397>

2.5.2. Ticaret Sicil Gazetesi Ticaret Unvanı Sorgu

http://www.ticaretsicilgazetesi.gov.tr/sorgu_acik.php

2.5.3. İstanbul Ticaret Odası

<http://www.ito.org.tr/wps/portal>

2.5.4. İTO Bilgi Bankası/Firma Bilgileri/Sicil Kayıtları/Ticaret Unvanına Göre Sorgu

<http://www.ito.org.tr./ITOPortal/SDMMMain.aspx?tabid=511>

2.5.5. Türk Patent Enstitüsü Marka Sorgu

<http://online.turkpatent.gov.tr/>

Bu adreste MARKA menüsünde Araştırma tıklanarak ve Firma Adı karşılığı yazılarak, marka sahibi olan firmaların ticaret unvanları görülebilir.

Not: İnternet ortamında hizmet veren arama motorlarında sorgu yapılarak web sitesi olan firmaların ticaret unvanları sorgulanabilir.

Kaynaklar:

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Bilgi

<http://www.sanayi.gov.tr/wedit/gozlem.aspx?tabid=511>

Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi WEB SİTESİ

<http://www.tobb.org.tr/organizasyon/bilgihizmetleri/ticaretsicil/genelhukumler.php>

Ticaret Sicili Tüzüğü

<http://www.tobb.org.tr/organizasyon/hukuk/musavirligi/digeryonemelikler/TICARET%20SICIL%20TUZUGU.doc>

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Nizamnamesi

<http://www.tobb.org.tr/organizasyon/hukuk/musavirligi/mevzuat/tobb/sicilnizam.pdf>

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Yönetmeliği

<http://www.tobb.org.tr/organizasyon/hukuk/musavirligi/digeryonemelikler/SICIL%20GAZETESI%20YONETMELIGI.doc>

3. BULUŞLAR VE PATENT

Araştırma ve teknoloji geliştirme faaliyeti sonucunda oluşturulan yeni ürünler olan **buluşlar**, bir işletmenin pazar değerini doğrudan etkileyen unsurlardandır. Pazar değerleri sıralamasında ilk sıralarda yer alan işletmelerin, yıllık ArGe harcamalarının da yüksek olduğu, en çok patent alan işletmeler sıralamasında da ön sıralarda oldukları görülür. Bu işletmelerin teknolojiyi yaratan ve yöneten işletmeler oldukları da bilinmektedir.

Türkiye'deki patent sistemi 23 Mart 1879 tarihli İhtira Beratı Kanunu ile başlamış, 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 27.06.1995 tarihinde yürürlüğe gitmiştir. 1879 ilâ 1928 yılları arasında verilen patentlere ilişkin siciller bulunmadığı için 1928 yılından itibaren Türkiye'de verilen patentlerin özet bilgilerine ve son yıllarda tam metinlerine ulaşılabilir.

3.1. Buluş, sanayide belirli bir teknik sorunun çözümüne ilişkin yeni teknik çözümlerdir. Buluşlarla ilgili yasal düzenlemede buluşun patentle korunabilmesi için;

- yeni olması (başvurudan önce yayınlanmamış ya da kamuya açıklanmamış olması),
- bir buluş basamağını içermesi "*teknik bilinen durumunun aşılması*" (buluşun ait olduğu teknik alanda uzman bir kişinin bilgisi dahilinde olmaması) ve
- sanayiye uygulanabilir olması (birden çok üretilebilir olması) gerekir.

Bir buluşun patentle korunabilmesi için teknik bir özelliğinin olması ön koşuldur. Bir buluşun teknik özelliğinin olup olmadığına karar verilebilmesi için, buluşa, bir örnek olarak, aşağıda açıklanan ölçütler açısından yaklaşılabılır.

- Buluşun teknik bir sonuç doğurması,
- Buluşun gerçekleştirilmesinin teknik yaklaşımlarla mümkün olması,
- Buluşun teknik bir sorunu çözmesi,
- Buluşun belirgin bir şekilde ya da en azından dolaylı olarak somut teknik yöntemlerle tanımlanması.

Patent verilerek korunabilir bir buluş olup olmadığı konusundaki değerlendirme, buluşun; yenilik, sanayiye uygulanabilirlik ve bir buluş basamağı içermek ölçütleri açısından incelenmesinden ayrı yapılmalıdır.

Aşağıda, bu konunun Avrupa Patenti Sözleşmesi'nin ilgili maddelerindeki yorum verilmektedir:

Article 52(1) EPC reads (bold-printing added):

"(1) European patents shall be granted for any **inventions** which are susceptible of

industrial application, which are **new** and which **involve an inventive step**."

From this article, it follows that there are four basic requirements for patentability:

- (i) there must be an invention;**
- (ii) the invention must be new;**
- (iii) the invention must involve an inventive step; and**
- (iv) the invention must be susceptible of industrial application.**

Avrupa Patenti Sözleşmesi'nin 52(1) maddesinden çıkarılan bu yoruma göre her şeyden önce bir **buluş** olmalı, daha sonra **bu buluş, patent verilebilmesi için gerekli** üç ölçütü karşılamalıdır. **Eğer bir buluş söz konusu değilse**, patent verilebilirlik ölçütlerinin varlığı araştırılmayacaktır.

3. Buluşlar ve Patent

Yukarıda açıklanan ölçütlere ek olarak "buluş konusunun ilgili olduğu teknik alanda bir uzmanın onu uygulamaya koyabilmesini mümkün kılacak yeterlikte, açık ve tam olarak tanımlanması" gerekmektedir.

3.2. Patent, sanayi alanında uygulanabilir yeni bir buluşun sahibine bir kamu kurumu tarafından verilen belgedir. Bu belge buluşun başkaları tarafından kullanılmasına izin vermek ve izinsiz kullanılmasını engellemek hakkını sağlar.

Buluşların patent belgesi ile korunması başvurunun yapıldığı tarihten itibaren 20 yıldır. Bu süre uzatılmaz. Buluş, 20 yıllık süre dolduktan sonra, herkes tarafından serbestçe kullanılabilir.

Başvuru gereklerini sağlamak koşuluyla, patent korumasının üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi için kurallar olmakla birlikte, patent başvurularının yapıldığı andan itibaren buluşların korunması sağlanır.

Türkiye’de buluşların korunması; **Patent** ya da **Faydalı Model Belgesi** olmak üzere, iki ayrı belgelendirme sistemi ile sağlanmaktadır.

Türkiye’de uygulanan Patent Sistemi, yedi yıllık koruma sağlayan İncelemesiz Patent ve yirmi yıllık koruma sağlayan İncelemeli Patent olmak üzere, birbirlerini tamamlayan iki patent belgesi ve on yıllık koruma sağlayan Faydalı Model Belgesi ile korumayı sağlamaktadır.

İncelemesiz patent sistemi bazı ülkelerde "incelenmesi ertelenen patent sistemi" olarak uygulanmaktadır.

Faydalı Model Belgesi ile sağlanan koruma, usuller ve bu usuller sonucunda elde edilen ürünler ve kimyasal maddelere uygulanmamaktadır. (551 KHK - Madde 155)

3.3. Patent Ön Araştırması

Patent başvurusunu hazırlamaya başlamadan önce buluş ile ilgili teknik alanda kapsamlı bir ön araştırma yapılması ve konu ile ilgili yayınların derlenmesi gerekmektedir. Söz konusu ön araştırmanın birinci aşaması olan Türkiye’de verilmiş patentler arasındaki ön araştırma, Türk Patent Enstitüsü bilgisayar sistemlerinde yapılabilir. Bu ön araştırmayı konu ya da firma ya da IPC kodlar bazında yapmak mümkündür.

Patentlere ilişkin bilgiler topluma açıktır. Patent Veri Tabanları’ndan online ulaşım mümkündür.

<http://ep.esepacenet.com> adresi, Avrupa Patent Ofisi’nin Patent Veri Tabanı olup, Avrupa Patent Başvuruları, Uluslararası Patent Başvuruları ve bir çok ülkenin patent ve patent başvurularını içermektedir.

<http://www.uspto.gov/patft/index.html> adresi, Birleşik Devletler Patent ve Marka Ofisi’nin patent veri tabanıdır.

<http://tr.espacenet.com/> adresi, Türk Patent ve Patent Başvurularının bir kısmını içermektedir.

<http://www.wipo.int/pctdb/en/search-jsp> adresi Patent İşbirliği Andlaşması’na göre yapılan Uluslararası Patent Başvuruları konusunda araştırma olanağı vermektedir.

Ön araştırmada öncelikle buluşun başlığı, tarih, sınıf, buluşçu, patent sahibi vb. bilgiler ve ön araştırma konusu ile çakışan konularla çok benzer konuların özetleri elde edilmeli, daha sonra bunlar arasından doğrudan ilgili olanlar seçilerek, bunların tam metinleri temin edilmelidir.

Bazı ülkelerin adresleri aşağıdadır:

İngiltere Patent Ofisi:
(<http://www.ipo.gov.uk/patent.htm>)

Japonya Patent Ofisi:
(http://www.jpo.go.jp/quick_e/index_search.htm)

Almanya Patent ve Marka Ofisi:
(<http://www.dpma.de/suche/patentdatenbanken.html>)

Macaristan Patent Ofisi:
(<http://www.hpo.hu/English/>)

Kore Fikri Haklar Ofisi:
(<http://www.kipo.go.kr/en/>)

İtalya Patent Ofisi:
(<http://www.fldata.it/ricercae>)

Kanada Fikri Haklar Ofisi:
(<http://brevets-patents.ic.gc.ca/opic-cipo/cpd/eng/search/basic.html>)

Online Patent Araştırması yapılan bir site:
(<http://www.freepatentsonline.com/>)

3.4. Patent Başvurusunun Hazırlanması

Ön araştırma sonuçları elde edildikten sonra, eğer ön araştırma sonuçları olumlu ise, patent başvurusunun hazırlanması işlemleri başlatılır. Bu iş için öncelikle buluş konusunu ayrıntılı olarak açıklayan bir tarifname hazırlanması gerekir. **Buluş konusunun korunması bu tarifnamede anlatılacak bilgi ile sınırlı olacağı ve burada açıklanmayan hiçbir şey korunamayacağı için, korunması istenilen buluşun tarifnamede çok iyi açıklanması gerekmektedir.**

3.5. Patent Tarifnamesi

Patent tarifnamesi genellikle, buluş başlığı, buluşun ilgili olduğu teknik alan, önceki teknik, amaçlar, resimlerin kısa açıklaması, esas açıklamayı içerir. Buluş ile elde edilen teknik çözüm, bir başlangıç noktasından sonuca kadar ayrıntılı olarak yazılmalıdır. Tarifname, buluş konusunun ilgili olduğu teknik alanda uzman olan bir kişi tarafından buluşun uygulanabilmesini sağlayacak nitelikte açık ve yeterli yazılmalıdır.

Tarifnameyi oluşturan bölümler ve açıklamaları aşağıda örneklenmiştir.

Buluşun başlığı: Buluşu kısa olarak tanıttacak bir başlıktır.

Buluşun ilgili olduğu teknik alan: Kısaca ilgili teknik alan belirtilmektedir. Örnek: "Bu buluş, ...ile ilgilidir."

Önceki teknik: Buluş konusu ile aynı teknik alandaki daha önceki çalışmalar hakkında, karşılaştırma yapabilmek bakımından, bilgi verilmektedir. Gerek yapılan araştırmada elde edilen bilgiler ve gerekse bilinen teknikler bu bölümde açıklanmaktadır. Bu açıklama sırasında önceki teknikteki uygulamaların dezavantajları varsa bunlar özellikle belirtilmektedir.

Amaçlar: Buluş konusunun ana amacı ve varsa tali amaçları yazılmaktadır.

Resimlerin Kısa Tanımı: Buluş konusunun açıklanması sırasında resim ya da şema ya da formül ya da çizelge ya da bir başka sunuş gerektiriyorsa bunlar kısaca açıklanacaktır.

Esas Açıklama: Buluş konusu buluşun amaçları doğrultusunda, başlangıçtan amaçlara ulaşıncaya kadar gerçekleştirilen işlemler itibariyle ele alınıp açıklanmaktadır.

3.6. Patent İstemleri

Tarifnamede açıklanan söz konusu buluşun patent ile korunması istenen yeni unsurlarının yazıldığı bölümdür. Buluş ile tekniğe kazandırılan yenilikler bu bölümde yazılmaktadır. İstemler patent korumasının sınırlarını belirleyeceği için çok önemlidir. İstemlerde yazılanlar, önceki teknikte bilinen uygulamalar yerine, tarifnamede belirtilen ve tekniğe katılan yenilikleri kapsamaktadır. Örnek olarak verilen gözlük çerçevesinde ilk istemde gözlük çerçevesini

Tablo 8 - Tarifnamenin Bölümleri	
Buluşun başlığı	Buluşu kısa olarak tanıttacak bir başlıktır.
Buluşun ilgili olduğu teknik alan	Kısaca ilgili teknik alan belirtilmektedir. Örnek: "Bu buluş, ... ile ilgilidir."
Önceki teknik	Buluş konusu ile aynı teknik alandaki daha önceki çalışmalar hakkında, karşılaştırma yapabilmek bakımından, bilgi verilmektedir. Gerek yapılan araştırmada elde edilen bilgiler ve gerekse bilinen teknikler bu bölümde açıklanmaktadır. Bu açıklama sırasında önceki teknikteki uygulamaların dezavantajları varsa bunlar özellikle belirtilmektedir.
Amaçlar	Buluş konusunun ana amacı ve varsa tali amaçları yazılmaktadır.
Resimlerin Kısa Tanımı	Buluş konusunun açıklanması sırasında resim veya şema veya formül veya çizelge veya bir başka sunuş gerektiriyorsa bunlar kısaca açıklanacaktır.
Esas Açıklama	Buluş konusu buluşun amaçları doğrultusunda, başlangıçtan amaçlara ulaşıncaya kadar gerçekleştirilen işlemler itibarıyla ele alınıp açıklanmaktadır.
İstemler	Tarifnamede açıklanan söz konusu buluşun patent ile korunması istenen yeni unsurlarının yazıldığı bölümdür. Buluş ile tekniğe kazandırılan yenilikler bu bölümde yazılmaktadır. İstemler korumanın sınırlarını belirleyeceği için çok önemlidir. İstemlerde yazılanlar, önceki teknikte bilinen uygulamalar yerine, tarifnamede belirtilen açıklamaların tekniğe katılan yenilikleri kapsamaktadır.
Resimler	(210X297 mm) boyutlarında kağıt üzerinde gösterilmektedir. Resim vb.lerin üzerinde, parça numaralarının dışında yazı bulunmamaktadır.
Özet	Tarifname ve istemlerin temel özelliklerinin kısaca açıklandığı bölümdür. Üçüncü kişilerin buluşun temel özellikleri ile ilgili kısa bilgi edinmelerini sağlar. Özet korumanın içeriğinin belirlenmesinde kullanılmamaktadır.

oluşturan unsurlar belirtilmiş ve diğer istemlerde ayrıntılar belirtilmiştir.

İstemlerin yeni olup olmadığı ya da bir buluş basamağı içerip içermediği değerlendirilirken, önceki patentlerin yalnız istemleri değil, önceki yayımlanan bilgilerin tümü değerlendirilmektedir. Örneğin, önceki bir patentin resimlerinde belirtilen bir teknik özellik

bir istemin yeni olmadığına kanıtı olarak gösterilebilir. Yukarıda verilen adreslerde, örneğin <http://ep.espacenet.com> adresinde yapılacak bir patent araştırmasında, "bölümlere ayrılmış içecek kutusu" konulu GB 2320007 sayılı Birleşik Krallık Patent Başvurusu için düzenlenen Araştırma Raporu'nda, bu başvurudaki 13 istemin

tamamının GB 2127376 sayılı Birleşik Krallık Patent Başvurusunda açıklanan Resim 1 karşısında yeni olmadığı belirtilmektedir.

3.7. Patent Resimleri

(210X297 mm) boyutlarında kâğıt üzerinde gösterilmektedir. Resim vb.lerin üzerinde, parça numaralarının dışında yazı bulunmamaktadır. Örneğin aşağıda örnek olarak verilen gözlük çerçevesinde, gözlük çerçevesinin genel görünüşü verildikten sonra, telin bükülmesi ve ortadaki bağlantısının ayrıntıları da çizilmiştir.

3.8. Özet

Tarifname ve istemlerin temel özelliklerinin kısaca açıklandığı ve genellikle 100 kelimelik bölümdür. Üçüncü kişilerin buluşun temel özellikleri ile ilgili kısa bilgi edinmelerini sağlar. Özet bilgi vermek amaçlı olduğu için korumanın içeriğinin belirlenmesinde kullanılmaz. Örnek olarak verilen gözlük çerçevesi 109 kelimededen oluşmaktadır.

3.9. Örnek Buluş Metni

Patent tarifnamesinin hazırlanması örneği olarak, yukarıda belirtilen formata uygun olduğu düşünülen ve bir patent başvurusu örneği seçilmiştir.

ÖRNEK BULUŞ METNİ (2)

İTME VE ÇIKMA ELİPS DÜĞME GRUBU

TEKNİK ALAN

Bu buluş, belirli bir hareket alanı içerisinde yay kuvvetine bağlı olarak istenilen çalışma pozisyonlarında durdurulabilen, elips şeklindeki gösterge parçası ile tutma alanı oluşturan ve düğme grubundaki kam yardımıyla makina çalışma programına göre yönlendirici mekanizmayı hareket ettiren çok fonksiyonlu düğme ile ilgilidir.

ÖNCEKİ TEKNİK

Pazarda bulunan itme ve çekme düğmelerde hareket, komple yuvarlak formdaki düğme kapağının hareketiyle sağlanmakta ve yıkama programının hangi adımda olduğunu gösterimi ise baskıyla ya da düğme kapağının çevresinde veya düğme grubundan ayrı bir gösterge parçasının üzerinde yapıldığı bilinmektedir.

93110933.4 no'lu Avrupa Patent Başvurusu'nda olduğu gibi yuvarlak formdaki düğme strok hareketi dışında tutucu kısmı dışarıya çıkaran düzeneklerde de bu strok hareketi gösterge parçası ile birlikte olduğu bilinmektedir.

Pazarda bulunan, tutmayı kolaylaştırıcı formun ele gelmesi şeklindeki diğer bir tür düğme grubu şekli de yay kuvvetine dayanan ve düğmenin tek kapalı pozisyonda serbest durabildiği düzenek olarak bilinmektedir.

Çamaşır makinesi program cihazı dönüş açısına göre su yönlendirici mekanizmasının uygun pozisyona gelmesini sağlayan kam ile çalışan makinalarda kam parçası düğme grubundan ayrı bir parça olarak program cihazı miline montajı yapılması da pazarda görülmektedir.

BULUŞUN AMACI

Bu buluşun bir amacı, program cihazının iç mekanizmasından kaynaklanan, çevirme torkunun, düğmenin rahat çevrilmesini zorlaştırması nedeniyle, çevirme sırasında ıslak elin kayması problemlerini aşmak, su yönlendirici mekanizmasının hareketini kolaylaştıran ve elle tutulan parçanın açık hareketinden daha fazla tutma yüzeyi elde etmektir.

Bu buluşun bir başka amacı, yıkama programının hangi adımda olduğunu gösteren program akış şeması baskısının rahat okunabilmesini sağlamak, kullanılan parça sayısını azaltmak ve montajı kolaylaştırmaktır.

RESİMLERİN KISA AÇIKLAMASI

Bu buluşun amacına ulaşmak için gerçekleştirilen düzen şekillerde şekillendirilmiş olup, bu şekillerden;

Şekil 1 – Düşme grubunun patlamış görüntüsüdür.

Şekil 2 – Düşme açık durumda iken perspektif görünüşüdür.

Şekil 3 – Düşme açık durumda iken kesit görünüşüdür.

Şekil 4 – Düşme kapalı durumda iken perspektif görünüşüdür.

Şekil 5 – Düşme kapalı durumda iken kesit görünüşüdür.

Şekillerdeki parçalar tek tek numaralandırılmış olup, bu numaraların karşılığı aşağıda verilmiştir.

(1) Elips tutamak parçası

(2) Gösterge Parçası

(3) Pano

(4) Kam

(5) Ara parça

(6) Merkezleme çıkıntısı

BULUŞUN AÇIKLANMASI

Yıkama programının hangi adımda olduğunu gösteren program akış şeması baskısının daha rahat okunabilmesi için, kontrol panosunun dışına doğru ve gözle rahat algılanabilecek bir

açıda çıkartılan düşmenin gösterge parçası (2), itme çıkma mekanizmalı bir düşme grubu ve kontrol panosu (3) arasına tutturulmuştur. Merkezleme çıkıntısı (6) ile istenilen yerde ara parça (5) ve kama (4) tutturulan elips tutamak parçası (1) yay ve tel sayesinde açık ve kapalı pozisyon hareketini sağlamaktadır. Program akış şemasını gösteren gösterge parçası, program dönüş açısına göre su yönlendirici mekanizmayı da yönlendiren kam (4) formunu da içinde bulunduran düşme grubu ile saat hareketi yönünde hareket ettirir.

Program cihazı dönüş açısına göre su yönlendirici mekanizmasının uygun pozisyona gelmesini sağlayan kam formunu (4) ayrı bir parça olması yerine düşme parçaları içerisine dahil edilmesi ile birlikte mekanizmanın hareket alanı (stroğu) arttırılmış ve bu şekilde elle tutulan parçanın açık hareketinde daha fazla tutma yüzeyi elde edilmiştir. Ayrıca bu yöntemle kullanılan parça sayısı azaltılmış ve montaj kolaylaştırılmıştır.

İSTEMLER

1. Elips tutamak parçasının (1), merkezleme çıkıntısı (6) yardımı ile ara parça (5) ve kama (4) tutturulduğu itme çıkma mekanizmalı düşmenin, kontrol panosu (3) ile birlikte; yıkama programının hangi adımda olduğunu gösteren program akış şeması baskının daha rahat okunabilmesi için, gözle rahatça algılanabilecek bir açıda kontrol panosunun dışına doğru çıkartılan; gösterge parçasını (2) sabitlediği ve elips tutamak parçasının (1) gösterge parçası (2) içerisinde açık ve kapalı pozisyon hareketini yay (7) ve takip teli (8) yardımı ile yapılmasıyla karakterize edilen bir itme ve çıkma elips düşme grubu.

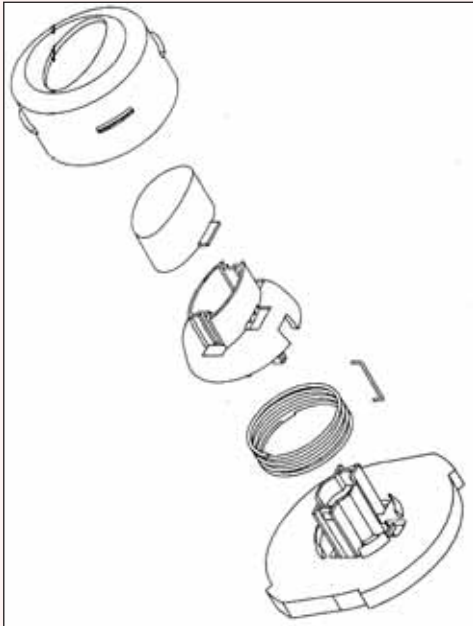
2. Program cihazı dönüş açısına göre su yönlendirici mekanizmasının uygun pozisyona gelmesini sağlayan kamın (4) düğme parçaları içerisine dahil edilmesi ile karakterize edilen İstem 1'deki gibi itme ve çıkma elips düğme grubu.

ÖZET

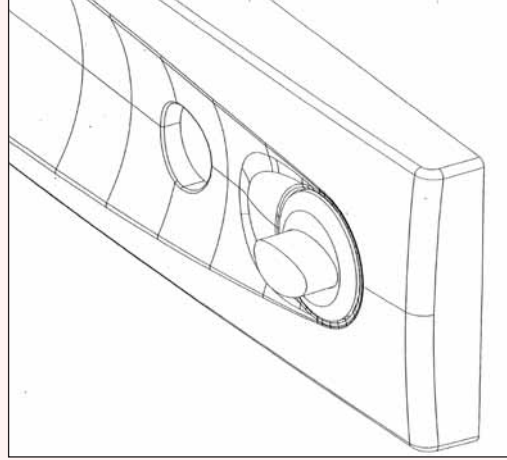
İTME VE ÇIKMA ELİPS DÜĞME GRUBU

Elips şeklindeki tutma formunun, itme ve çıkma düğme mekanizmasındaki yay kuvveti ile hareket sağlanması ve ergonomik kullanım kolaylığı ve bu düğme sistemine yönlendirici mekanizmayı kontrol eden kam formunun eklenmesi ile oluşturulan komple düğme grubudur.

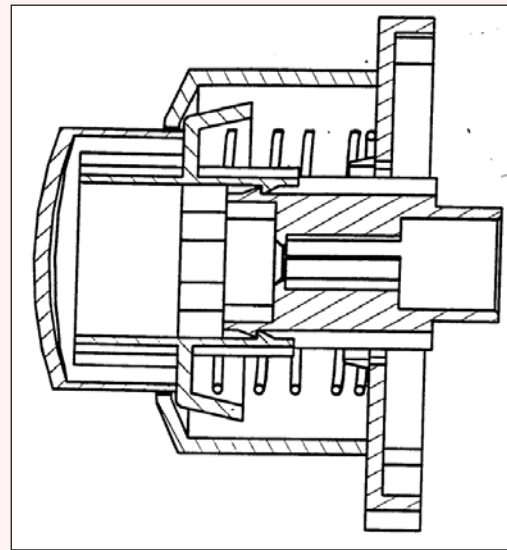
Buluşu Yapanlar : Alp Karahasanoğlu, Bora Bükülmez, Ümit Altun (Arçelik A.Ş.)

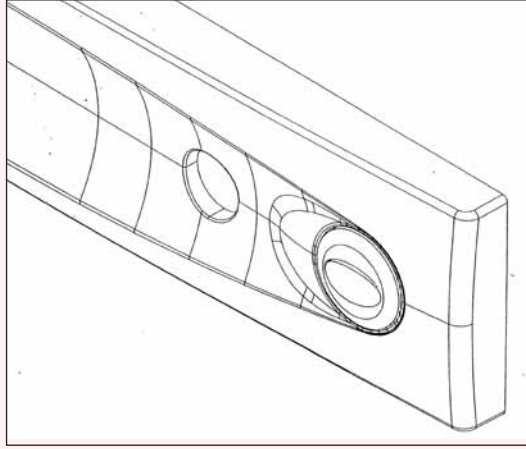
Şekil 1

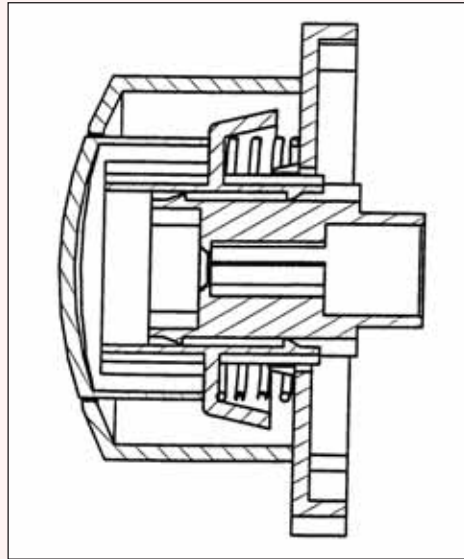
Şekil 2

Şekil 3

Şekil 4

Şekil 5

[¹²] Not: Buluşlarda 12 ay olan bu süre, marka ve tasarım başvurularında 6 aydır. Genellikle karıştırılan ve hak kayıplarına yol açan bu konuya dikkat edilmelidir.

3.10. Patent Başvurusu İçin Gereken Belgeler

Patent başvurusunun ilk aşamasında, başvuru tarihinin kesinleşmesi için, gereken belgeler şunlardır:

- Başvuru dilekçesi,
- Buluş konusunu açıklayan tarifname,
- Patentle korunması istenilen buluşun unsur ya da unsurlarını kapsayan istem ya da istemler,
- Tarifnamede, istem ya da istemlerde atıf yapılan resimler,
- Özet,
- Başvuru harcının ve ücretinin ödendiğini gösterir belge.

Gerekli diğer bilgi ve belgeler ikinci aşamada, Yönetmelikte belirlenen süreler içinde, verilebilir.

3.11. Patent Korumasının Sınırları ve Rüçhan Hakkı

Türkiye’de alınan bir Patent ya da Faydalı Model Belgesi ile sağlanan koruma, doğal olarak, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde geçerli olmaktadır. Söz konusu buluşun diğer ülkelerde de korunması istenilirse, koruma düşünülen ülkelerde de Patent ya da Faydalı Model Belgesi alınması için başvuru yapılması gerekmektedir.

Faydalı Model Belgesi koruması olmayan ülkelerde Türkiye’deki faydalı model belgesi için yapılan başvurunun rüçhan hakkı ile patent başvurusu ya da Türkiye’de patent almak için yapılan bir başvurunun rüçhan hakkı ile faydalı model belgesi için başvuru yapılabilir.

Diğer ülkelere başvuru yapılması için, Türkiye’de yapılan başvurunun, başvuru tarihinden itibaren başlayan 12 ay zaman söz konusudur.[¹²] Türkiye’deki başvuru tarihinden

itibaren 12 ay içinde, Paris Sözleşmesi'ne üye diğer ülkelere de başvuru yapılması ve bu başvuru sırasında **Rüçhan Hakkı** (Priority) talep edilmesi halinde, Türkiye'deki başvuru tarihi ile diğer ülkelere yapılan başvuru tarihi arasında, üçüncü kişilerin aynı buluş için yapacakları başvurular ve alacakları patentler hükümsüz sayılacaktır.

Rüçhan hakkı süresinin bir başka yararı da, 12 aylık sürede diğer ülkeye başvuru yapılmadan önce buluşun açıklanması halinde bu açıklamanın buluşun yeniliğini etkilememesidir. Uluslararası Patent Başvurusu ve Avrupa Patenti Başvurusu, buluş sahipleri için, gerek süreler açısından ve gerekse ekonomik yönden olumlu yaklaşımlar sağlamaktadır. Her iki sistemde de, patentin geçerliliği ulusal yasalara göre saptanmasına karşılık, başvuru işlemlerinin bir dilekçe ve bir kurumda yapılması büyük kolaylıktır.

Her iki sistem arasındaki en belirgin farklılık, Avrupa Patenti düzenlendikten sonra, önceden belirlenen ülkelerde ulusal aşamaya geçiş olayıdır. Uluslararası Patent Başvurusu sisteminde, araştırma ve ön inceleme raporu

düzenlendikten sonra ulusal aşamaya geçiş, yaklaşık otuzuncu ayda yapılmakta ve patent ulusal ofisler tarafından düzenlenmektedir.

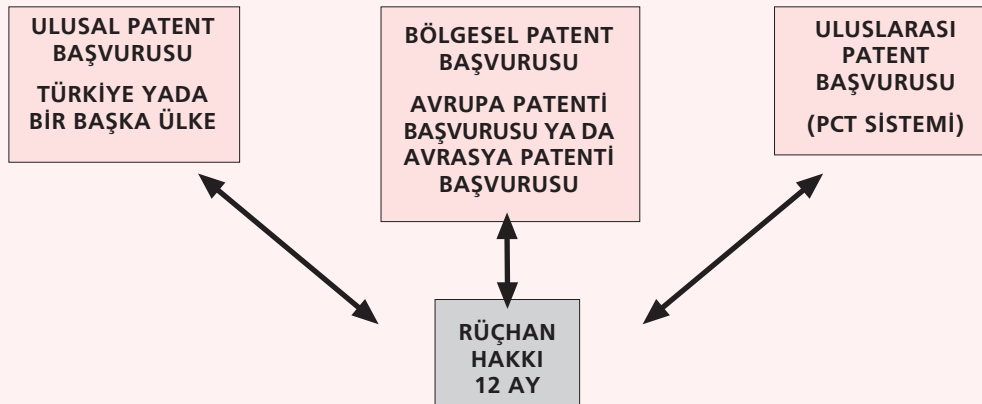
3.12. Patent Başvuruları

Patent başvuruları, ulusal, uluslararası ve bölgesel olmak üzere üç ayrı sistemde değerlendirilmektedir. Bu sistemler arasında 12 aylık süre içinde geçişler söz konusu olabilmektedir. Ulusal yapılan bir patent başvurusuna dayanan bir Avrupa Patent Başvurusu ya da Uluslararası Patent Başvurusu yapılabilir. Bu seçenek her üç sistem için benzerdir.

Bir başka seçenek olarak, yapılacak bir Uluslararası Patent Başvurusu'nda Avrupa Patenti ve bunun dışındaki üye ülkeler belirlenerek geçiş yapılabilir.

Türkiye'den ve aynı zamanda Avrupa Patenti sistemine üye ülkelere patent alınması için bir başka seçenek olarak, yapılacak bir Avrupa patenti başvurusunun sonuçlanmasından sonra istenilen ülkelere geçiş yapılması, belirtilebilir.

3.13. Patent Başvurusu İçin Seçenekler

Tablo 9 - Patent Başvurusu Seçenekleri

3.13.1. Ulusal Patent Başvurusu

Ulusal sistem, bir ülkeye yapılan ve yalnız o ülkede koruma istenilen başvuru sistemidir. Bir başka ülkede yapılan bir başvuruya dayalı olarak 12 aylık rüçhan hakkı süresi içinde rüçhan hakkı talep edilerek ya da eğer ilk başvuru henüz yayınlanmamış ise rüçhan hakkı talep edilmeden yapılan başvuru ulusal patent başvurusudur. Ulusal başvurular, başvuru yapılan ülkelerde birbirinden bağımsız olarak değerlendirilir. (Paris Sözleşmesi Madde 4 Mükerrer 1)

3.13.2. Uluslararası Patent Başvurusu (Patent İşbirliği Andlaşması)

1 Ocak 1996 tarihinden itibaren Türkiye'nin de üye olduğu, Patent İşbirliği Andlaşması, Uluslararası Patent Başvurusu yapılmasına olanak sağlayan bir sistemdir. Türkiye'ye başvuru yapıldıktan sonra ve 12 ay içinde, bir Uluslararası Patent Başvurusu yapmak ve bu başvuru sırasında koruma istenilen ülkeleri belirlemek mümkündür. Yapılan tek başvuru ve tek işlem ile andlaşmayı onaylayan üye ülkede koruma sağlanmaktadır. Patent İşbirliği Andlaşması'na üye ülke sayısı 19 Ekim 2009 tarihinde 142'dir.

Bu ülkelerin listesine aşağıdaki adresten ulaşılabilir:

<http://www.wipo.int/treaties/en/registration/pct/>

Uluslararası Patent Başvurusu, uluslararası aşamada yapılan yayın, araştırma ve ön inceleme işlemlerinden sonra, (Bakınız: 3.19. Yazılı Görüş) önceden belirlenen ülkelerde ulusal aşamaya geçilerek, ulusal patentler alınabilmektedir. **Bu sistemde uluslararası patent verilmesi söz konusu değildir. Patent belgesi ikinci aşamada ulusal ofisler tarafından verilmektedir. İlk**

başvuru tarihinden itibaren ulusal aşamaya geçişe kadar, ilk başvuru tarihinden başlayan yaklaşık 30 ay süreyle (bazı ülkelerde bu süre daha uzundur), Uluslararası Patent Başvurusu koruma sağlanmaktadır. Buradaki koşul 30 aylık süre içindeki işlemlerin yapılmasıdır.

3.13.3. Bölgesel Patent Başvurusu (Avrupa Patenti Sözleşmesi)

Türkiye, Avrupa Patenti Sözleşmesi'ne 1 Kasım 2000 tarihinde katılmıştır. Avrupa Patenti, Sözleşmeye üye ülkelerden, başvuru sahibi tarafından belirlenen ülkelerde geçerli bir bölgesel patent sistemi olup, Avrupa Patenti düzenlendikten sonra her ülkenin ulusal patenti olarak korunmaktadır.

Avrupa Patent Sistemi'ne 36 ülke üyedir. 2 ülke bu sistemi ulusal olarak uygulamaktadır.^[13]

Kaynak: <http://www.epo.org/about-us/epo/member-states.html>

Avrupa Patent Sistemine benzer bir sistem olan Avrasya Patent Sistemi, Rusya ve eski Sovyetler Birliği bünyesindeki ülkelerde uygulanmaktadır. (Ermenistan, Moldova, Kırgızistan, Türkmenistan, Belarus, Tacikistan, Rusya Federasyonu, Kazakistan, Azerbaycan)

3.14. Patent Başvurusunun Şekli Koşullar Açısından İncelenmesi

Patent verilmesi için yapılan başvurular; verilmesi gerekli bilgi ve belgelerin varlığı, kurallara uygun hazırlanıp hazırlanmadığı, buluş açıklamasının uygulanacak nitelikte açık yazılıp yazılmadığı, yenilik ölçütünün açıkça bilinir olup olmadığı vb. gerekler açısından şeklen incelenir. 551 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Madde 54 bu konuyu düzenlemektedir. Bu maddede şekli incelemenin Maddeler 42 ila 52 deki

[13] Avrupa Patenti bir yasal düzenleme olarak Avrupa Birliği düzenlemesi değildir.

gereklere göre yapılacağı belirtilmiştir. (Ayrıntılı bilgi için 3.21 bölümündeki açıklamalara bakınız.)

3.15. Patent Başvurusunun Yayımlanması, Gizliliği, Geri Çekilmesi

Patent başvurularının yayını için 18 ay süre söz konusudur. Bu 18 aylık süre içinde ve yayımlanmaya kadar bir patent başvurusu gizli tutulur ve üçüncü kişilere içeriği açıklanmaz. Başvuru yapıldıktan sonra, aynı teknik alanla ilgili yeni yapılacak bir başka başvuru kapsamına ilk başvurudaki teknik özellikler, ilk başvurunun geri çekilmesi halinde, açıklanmadığı için

eklenebilecektir. Başvuru yayımlandıktan sonra, ilk başvurudaki buluş niteliğindeki teknik özellikler, yenilik özelliklerini yitirecekleri için tekrar bir başka başvuruda kullanılamayacaktır. Bu nedenlerle, buluşun geliştirilmesi ve gizli tutulması amacıyla patent başvurularının 18 aylık süreden önce yayımlanması düşünülmemelidir. Patent başvuruları yayımlandıktan sonra üçüncü kişilere karşı ileri sürülebileceği için bazı patent başvuruları sahipleri yanlışlıkla erken yayım talebi edebilmektedir. Başvurudan haberdar edilen kişilere karşı da hakların ileri sürülebilmesi nedeniyle erken yayım tercih edilmemelidir.

Patent başvurusu yapılmasına rağmen, çalışmanın sürmesi ve yeni teknik sonuçlar elde edilmesi halinde, ek patent ya da yeni bir patent başvurusu yapılabilir. Eğer yeni sonuçlar patent başvurusu yapılan aşamadaki tekniği aşyorsa, ilk başvuru geri çekilebilir.

Ekonomik ya da bir başka nedenle, yayımlanmadan önce başvurunun geri çekilmesi halinde, başvurunun üçüncü kişilere karşı gizliliği sağlanır.

3.16. Araştırma Raporu ve Yayımlı

Araştırma Raporu, patent başvurusu

yapılan buluşun yeniliği, sanayiye uygulanabilirliği ve bir buluş basamağı içerip içermediği konusunda inceleme yapılmasını sağlayacak referans patentler ve diğer açıklanmış bilgilerin saptandığı ve uzman görüşünün yer aldığı yetkili araştırma kuruluşları tarafından düzenlenen bir rapordur.

Patent İşbirliği Andlaşması'na göre Uluslararası Araştırma ve İnceleme Yetkilisi Olan Kuruluşlar; Avustralya, Avusturya, Brezilya, Kanada, Çin, Finlandiya, Japonya, Güney Kore, Rusya Federasyonu, İspanya, İsveç, Birleşik Devletler ve Avrupa Patent Ofisleri ile Nordic Patent Enstitüsü'dür. Mısır ve İsrail Patent Ofisleri 25 Eylül 2009 tarihi itibarıyla WIPO'dan bu kapsamda yetki almıştır.

Araştırma raporları Resmi Patent Bülteni'nde yayınlanır. Patent başvurusunun yayınından ayrı olarak araştırma raporunun yayınlanması üçüncü kişiler için önemlidir. Üçüncü kişilerin patent başvurusuna görüş bildirmeleri ya da itiraz etmeleri Araştırma Raporu'nun yayınından sonra mümkün olmaktadır.

3.17. Görüş Bildirimi

Türkiye'de uygulanan sistemde, incelemesiz patent verilmesi aşamasında, buluşun patent verilebilirlik ölçütlerine uygun olup olmadığı konularında araştırma raporunun yayımlanmasından sonra altı ay içinde üçüncü kişiler görüş bildirebilir. Bu görüşler, incelemeli sisteme geçiş halinde değerlendirilir.

3.18. İtiraz

Türkiye'de uygulanan sistemde, incelemeli patent verilmesi aşamasında, üçüncü kişiler, araştırma raporunun yayınlanmasından sonra altı ay içinde, buluşun patent verilebilirlik ölçütlerine uygun olup olmadığı konularında itiraz edebilir.

3.19. Yazılı Görüş (Written Opinion) ve Patent Verilebilirlik Konusunda Uluslararası Ön Rapor (International Preliminary Report on Patentability)

Uluslararası Patent Başvurularında uygulanmaya başlayan yeni bir kurala göre, Uluslararası Patent Başvuruları'nda düzenlenen Araştırma Raporu, patent verilebilirlik ölçütlerinin değerlendirildiği bir yazılı görüş (written opinion) ile birlikte hazırlanmaktadır.

Bu aşamada eğer inceleme talebi yapılmaz ise, Araştırma Raporu ve Yazılı Görüş, **Patent Verilebilirlik Konusunda Uluslararası Ön Rapor'a** (International Preliminary Report on Patentability) dönüştürülmekte ve inceleme raporu düzenlenmeden uluslararası aşama sona ermektedir.

3.20. İnceleme Raporu

Buluş konusunun yeterli tanımlanması, buluşun yeniliği, buluş konusunun sanayiye uygulanabilirliği, bir buluş basamağı içermesi konularında yapılan incelemenin raporudur. İnceleme raporu, araştırma raporunda belirtilen kategoriler ve karşı referanslar incelenerek buluşa patent verilip verilemeyeceği evet/hayır yanıtlarıyla düzenlenmekte ve gerekçeleri açıklanmaktadır.

1 Ocak 2005 tarihinden itibaren, belirli uluslararası tasnif sınıfları (IPC) için araştırma ve inceleme raporları düzenlenmesi Türk Patent Enstitüsü tarafından da yapılmaya başlanmıştır. Bu eylem Uluslararası Araştırma ve İnceleme Yetkilisi olmak için alt yapının oluşturulmasında bir aşama olarak kabul edilmektedir.

Rusya, Danimarka, İsveç, Avusturya Patent Ofisleri ile Türk Patent Enstitüsü arasında, Araştırma ve İnceleme Raporlarının düzenlenmesi konusunda anlaşmalar yapılmıştır. Türkiye'ye

yapılan ulusal patent başvurularının Araştırma ve İnceleme Raporları, isteğe bağlı olarak bu ofislerden biri tarafından düzenlenmektedir. Türkiye'den yapılan uluslararası patent başvuruları için söz konusu raporlar Avrupa Patent Ofisi tarafından düzenlenmektedir.

3.21. İncelemesiz Patent

İncelemesiz Patent Sistemi'nde, patent almak için yapılan başvuru, önce şekli şartlar yönünden incelenir. Şekli şartlara uygun olan başvurulara ait tarifname, resimler ve istemler ile düzenlenen Araştırma Raporu yayımlanır. Bu aşamaya kadar incelemesiz ve incelemeli sistemler arasında bir fark yoktur. Başvuru sahibi bu aşamada Sistem Tercihini yapar. Herhangi bir tercih yapılmaması halinde, incelemesiz sistemin tercih edildiği varsayılır.

İncelemesiz Patent Sisteminde, üçüncü kişilerin yayımlanan başvuru ve araştırma raporu ile ilgili olarak, araştırma raporunun yayım tarihinden itibaren altı ay içinde, bildirecekleri görüşler başvuru sahibine bildirilir. Belirlenen süre dolduktan sonra, inceleme yapılmadan, İncelemesiz Patent yedi yıl için verilir.

Belge adının incelemesiz olması, hiçbir inceleme yapılmadan belge verildiği gibi yanlış bir algılamaya yol açabilmektedir. Bu sistemde şekli şartlara uygunluk açısından inceleme yapılmakta, patent verilebilirlik ölçütleri açısından araştırma yapılarak araştırma raporu düzenlenmekte, başvuru ve araştırma raporu yayımlanmakta, yalnız inceleme yapılması ve inceleme raporu düzenlenmesi ertelenmektedir.

Başvuru sahibinin incelemeyi talep etmemesi durumunda, üçüncü kişilerin söz konusu yedi yıllık süre içinde, inceleme yapılmasını ve inceleme raporunun düzenlenmesini istemek hakları da bulunmaktadır.

Başvurunun Şekli Şartlara Uygunluk Açısından İncelenmesi

551 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin şekli şartlara uygunluk ile ilgili 54 üncü maddesinde, Enstitü tarafından, açık ve şüpheye yer vermeyecek şekilde yeni ve sanayiye uygulanabilir

olmayan buluşlara patent verilmesinin ret edileceği belirtilmiştir. İlgili madde şöyledir:

Madde 54 - Başvuru tarihinin kesinleşmesinden sonra, Enstitü başvurunun 42 inci ila 52 inci maddelerde belirtilen ve Yönetmelikte öngörülen şekli şartlara uygunluğunu inceler.

Tarifname, istem veya istemler ve resimlerin, patent verilebilirlik şartları açısından yeterli olup olmadığı konusu, bu incelemenin kapsamı dışındadır. Enstitü, başvuru konusunun bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ıncı ve 10 uncu maddelerine göre, patent verilerek korunamayacak konular ve buluşlar kapsamına girip girmediğini ve sanayiye uygulanabilir olup olmadığını inceler. Ancak, başvuru konusu buluş, açık ve şüpheye yer vermeyecek şekilde, yenilik veya sanayiye uygulanabilir olma niteliklerinden yoksunsa, ilgisinin de karşı görüşleri alındıktan sonra, Enstitü, ret gerekçesinin dayanaklarını da bildirmek suretiyle, başvuruyu reddeder.

İnceleme sonucunda, 53 üncü madde hükmüne göre, başvurunun şeklen bir eksikliği olduğu anlaşılırsa veya başvuru konusunun patent ile korunabilir bir buluş olmadığı sonucuna varılırsa, inceleme işlemi durdurulur ve başvuru sahibinden, Yönetmelikte öngörülen süre içinde, eksikliği gidermesi veya bu konudaki itirazlarını Enstitü'ye bildirmesi istenir.

Başvuru sahibi, bu işlemler sırasında istem veya istemleri değiştirebilir veya başvuruyu birden fazla başvuruya ayırabilir.

Başvuru konusunun patent ile korunabilir bir buluş olmadığı kararına başvuru sahibinin itirazının Enstitü tarafından kabul edilmemesi veya mevcut eksikliğin, Yönetmelikte öngörülen

şekil ve şartlara uygun olarak giderilmediğinin tespit edilmesi ile Enstitü, istem veya istemler itibariyle başvuruyu kısmen veya tamamen reddeder."

54 üncü madde hükmünde, buluşun;

- Şekli şartlara uygun olup olmadığı
- Patent verilerek korunamayacak konular ve buluşlar kapsamına girip girmediğini
- Sanayiye uygulanabilir olup olmadığı konularında inceleneceği belirtilmektedir.

Patent Verilmesi Sistemi'nde, inceleme isteğinden önceki aşamada, yenilik kriteri açısından nasıl bir incelemenin yapılacağı konusundaki en önemli hükmün 54. maddede yer alan aşağıdaki hüküm olduğu söylenebilir:

"başvuru konusu buluş, açık ve şüpheye yer vermeyecek şekilde, yenilik veya sanayiye uygulanabilir olmak niteliklerinden yoksunsa, ilgisinin de karşı görüşleri alındıktan sonra, Enstitü, ret gerekçesinin dayanaklarını da bildirmek suretiyle, başvuruyu reddeder."

Diğer ülkelerde örnekleri bulunan incelenmesi ertelenen patent sisteminin bir karşılığı olan incelemesiz patent verilmesi sisteminde, yenilik ve sanayiye uygulanabilirlik kriterleri açısından incelemenin yapılacağı, yeni ve sanayiye uygulanabilir olmayan buluşlara patent verilmesinin ret edileceği belirtilmektedir. Bu sistemde yapılmayan inceleme; tarifname, istemler ve resimlerin yeterliliği ile tekniğin bilinen durumunun aşılması kriterinin incelenmesidir. Açık ve şüpheye yer vermeyecek şekilde yeni

olmayan dışındaki durumlarda yenilik incelemesinin yapılacağı da bu duruma eklenebilir.

3.22. İncelemeli Patent

İncelemeli Patent Sistemi'nde, Araştırma Raporunun yayımlanmasından sonra ve altı ay içinde, üçüncü kişiler, patent verilebilirlik şartları açısından itiraz edebilir. Başvuru sahibinin incelenerek patent verilmesini tercih etmesinden ya da bir üçüncü kişinin inceleme yapılmasını talep etmesinden sonra, esas inceleme yapılır. İnceleme Raporunun olumlu olması ya da olumsuzlukların giderilmesi halinde İncelemeli Patent, başvuru tarihinden itibaren, 20 yıl için verilir.

3.23. Faydalı Model Belgesi

Yeni buluşları korumak için verilen bir başka belge türü Faydalı Model Belgesi'dir. Faydalı Model Belgesi ile Patent arasındaki başlıca farklar yenilik ölçütü, koruma süresi, inceleme ve değerlendirme şekli olarak özetlenebilir. Faydalı model belgesi verilerek sağlanan koruma, patente göre daha kısa (10 yıl) sürelidir. Faydalı Model Belgesi ile sağlanan koruma, usuller ve bu usuller sonucunda elde edilen ürünler ve kimyasal maddelere uygulanmamaktadır (KHK 551, Madde 155).

Faydalı Model Belgesi Sisteminde, patent verilebilirlik şartlarından üçüncüsü olan ve kısaca "buluş basamağı - inventive step" olarak adlandırılan, "teknikğin bilinen durumunun aşılması" ölçütü yoktur. Bu sistemde Araştırma ve İnceleme Raporları düzenlenmez.

Şekli şartlara uygunluk açısından incelenen faydalı model belgesi başvuruları, yayınlanarak üçüncü

kişilerin itirazlarına açıdır. Üçüncü kişiler tarafından yapılan itirazların başvuru sahibi tarafından dikkate alınması zorunlu değildir. Başvuru sahibi, itirazlardan sonra, tarifnamede değişiklik yapabilir ya da başvuruyu geri çekebilir ya da itirazları dikkate almadan belge düzenlenmesini isteyebilir. Faydalı Model Belgesi 10 yıl için verilir.

551 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de "Şekli Şartlara Uygunluk", başvuru ve şartları ile ilgili 42 ila 52 inci maddelerin hükümleri bakımından, dar anlamda ele alınmamıştır. Bu madde hükümlerine ek olarak, 160 ıncı maddedeki **"..154 üncü ve 155 inci madde hükümlerine göre, faydalı model belgesi verilecek nitelikte olmadığı tespit edilirse"** hükmüne göre, başvuruların yenilik ve sanayiye uygulanabilirlik kriterleri (Madde 154) ile faydalı model belgesi verilemeyecek buluşlar ve konular (Madde 155) açısından inceleneceği belirtilmiştir. (Patent başvurularında benzeri konu 54 üncü madde hükmünde yer almaktadır)

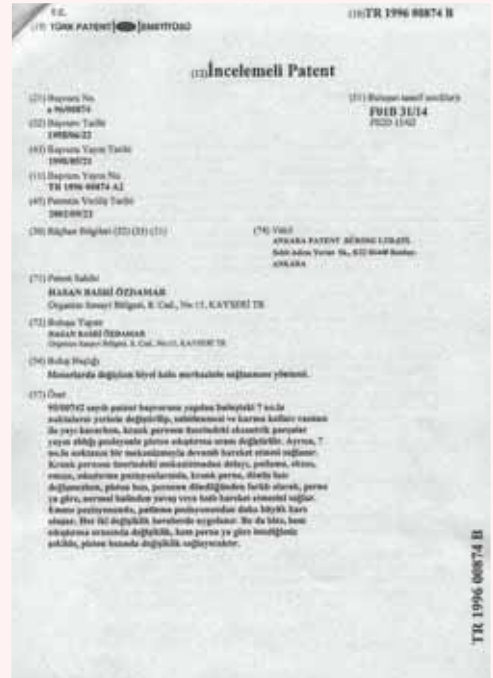
Bu sistemde, üçüncü kişiler tarafından ileri sürülen, faydalı model belgesi konusu buluşun yeni olmadığı ve/veya sanayide uygulanabilir olmadığı konuları, hükümsüzlük davası açılması halinde, İhtisas Mahkemeleri tarafından değerlendirilir. Açılacak hükümsüzlük davaları sırasında ilgili mahkemenin, yenilik ve sanayiye

uygulanabilirlik konularındaki araştırma ve incelemeyi, Türk Patent Enstitüsü'nde ya da Türk Patent Enstitüsü aracılığıyla, anlaşma yapılmış patent ofislerinde yaptırması gerekir. Bu yapılmadan yalnız bilirkişi raporlarına göre karar verilmesi amaca uygun olamayacaktır.

Incelemesiz Patent Belgesi Örneği

Incelemeli Patent Belgesi Örneği

3.24. Sistemler Arasında Değiştirme

Incelemesiz olarak alınan bir patent yedi yıllık süre içinde talep edilmek koşuluyla Incelemeli Patente değiştirilebilir. Incelemeli sisteme geçiş işteği, patent sahibi ya da üçüncü bir kişi tarafından yapılabilir. Incelemenin talep edilmesi ile incelemesiz patent bir patent başvurusuna dönüşür ve incelemeli patent olarak artık ileri sürülemez. Bu başvurunun tekrar bir patent olarak değerlendirilmesi için inceleme raporunun olumlu gelmesi ve incelemeli patentin düzenlenmesi gerekir.

Yedi yıllık süre geçtikten sonra, değiştirme olanaksızdır. İstek yapılmadığı için, Incelemesiz Patent koruması sona erer. Bu buluş için yeniden bir başvuru yapılamaz.

Patent Başvurusu Faydalı Model Başvurusu'na ya da Faydalı Model Başvurusu Patent Başvurusu'na, belirli süreler içinde istenilme koşuluyla değiştirilebilir. Bu değişiklikler aşağıdaki süreler içinde yapılmalıdır:

- Incelemesiz patent sisteminde, araştırma raporunun yayımlandığı tarihten itibaren 6 ay içinde;
- Incelemeli patent sisteminde, itirazlara cevap verme süresi olan 3 + 3 ay içinde.

Patent başvurusunun Faydalı Model başvurusuna değiştirilmesini, Türk Patent Enstitüsü'nün de önerme hakkı vardır. Ancak, başvuru sahibi Enstitü'nün önerilerini kabul edip etmemekte serbesttir.

3.25. Buluşun Tanımlanmasına İlişkin Açıklamalar/Örnekler

Buluşu patent alınması amaçlı araştırma yapılırken;

• Önce ilgili teknik alandaki sorunlar saptanmalı,

• ArGe öncesinde, sorunun çözüm yolları için, bir ön araştırma ile daha önceki çözümler bulunmalı,

• Karşılaştırma yapılmalı,

• Düşünölen çözüm yolları mevcutlardan farklı ise, ya da yeni

bir teknik sonuç ortaya çıkıyor ise, mevcut proje patent başvurusu yapılması yönünde sonuçlandırılmalıdır.

Mevcut uygulamalardan **örnekler verilmiş** ve daha sonra buluş konusunda **ayrıntılı açıklama yapılmıştır**. Ayrıntılı açıklama sırasında, resimler ve resimlerde işaretlenen parçaların numaraları belirtilmiştir. **Buluş iddiası olan** "tek bir tel parçasının bükölmesi ile oluşturulan tek parça gözlük çerçevesi" kapsadığı unsurlar belirtilerek **istemler yazılmıştır**.

Bir örnek olarak, birkaç kullanımdan sonra atılan bir tıraş aletinin, tıraş bıçağının yerleştirildiği plastik vb. malzemeden yapılmış kısmına suyla temas ettiği zaman çözünen ve kayganlık yaratan bir kimyasal malzeme (polietilenoksit) ya da suyla temas ettiği zaman çözünen ve kayganlık yaratan kimyasal maddenin (polietilenglikol) enjeksiyon sırasında plastik içine katılarak tıraş aletinin yapılması yeni buluş olarak yorumlanmıştır.

Çamaşır makinesinin taban kısmına ve taban yüzeyine paralel olarak yerleştirilen bir pervanenin iki yana salınımı ile çalışan yıkama sistemi yerine makinenin ön yüzeyinin iç tarafına ve ön yüzeye paralel bir pervane yerleştirilmesi ve pervanenin bir yönde sürekli dönmesi ile çalışan yıkama sistemi ABD'de patent almıştır. Tarifnamesi,

resimleri ve istemleri yanlış yazılan bir patent başvurusu olarak gösterilen bu konu, metnin yazımı sırasında ders alınacak bir konudur. Eleştirilen konu; istemlerde, tabandaki pervanenin ön iç yüzeye paralel yerleştirilmesi ile buluşun sınırlandırılmasıdır. Pervane arka iç yüzeye paralel olarak yerleştirildiğinde koruma nasıl sağlanacaktır? Pervaneyi arka iç yüzeye paralel yerleştiren bir başka kişinin uygulaması, buluş basamağını içermediği için patent alamayacaktır. Ancak, patent sahibinden izin almadan üretim, mevcut patent istemleri ön yüzey ile sınırlı olduğu için, patent korumasının dışında yorumlanabilecektir.

3.26. Buluş ve Sanayiye Uygulanabilirlik

Buluş, sanayiye uygulanabilir bir konuda genellikle bir sorunu ortaya koyar ve daha sonra çözüm yollarını gösterir. Eğer buluş iddiası sanayiye uygulanabilir değilse, yani buluş konusu ürün birden çok sayıda üretilemeyecek nitelikte ise, patent ile korunmayacaktır.

Buluş konusuna ilgi duyan araştırmacılar, eğer sanayi alanında özel bir konuya yönelmemişler ise, sanayide uygulanan mevcut makineler, cihazlar, evlerde kullanılan aletler ve ürünler konusunda çalışma yapmaları önerilmektedir.

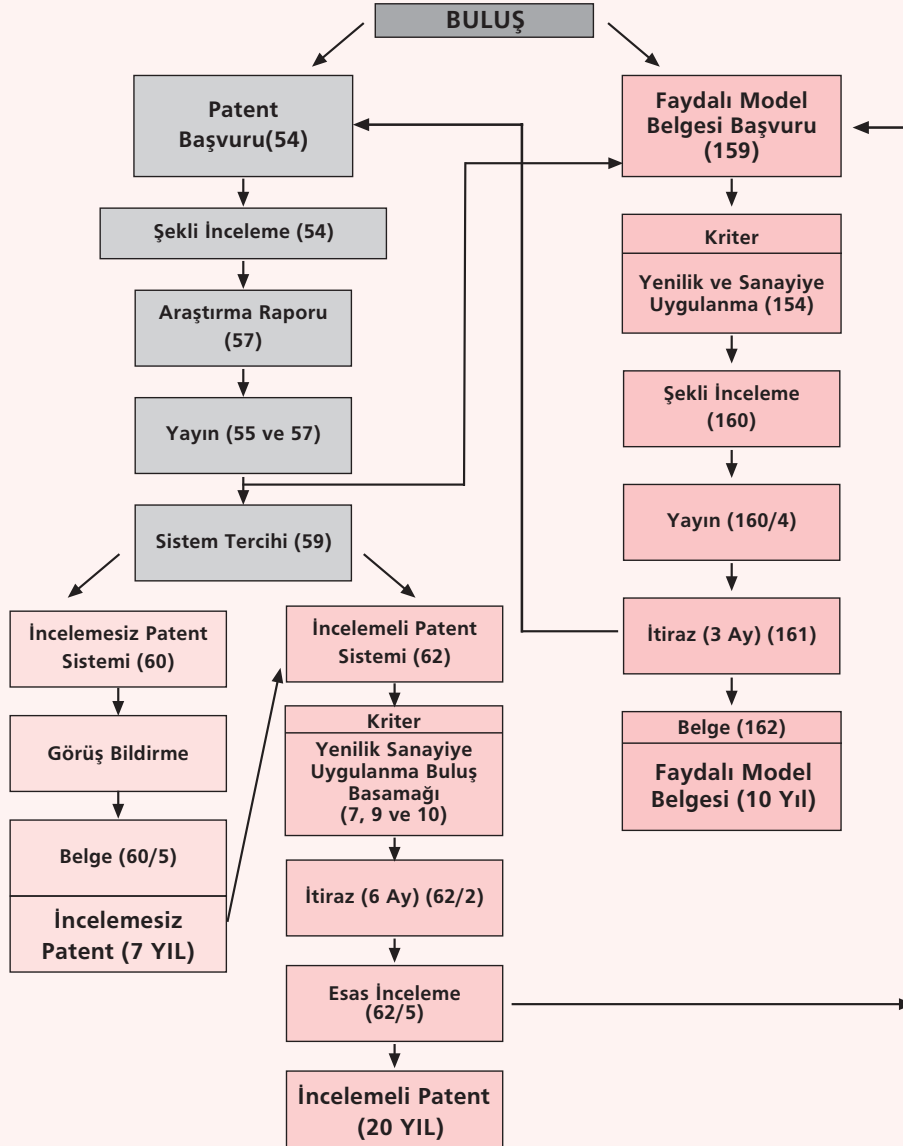
Türkiye’de tükenmez kalem olarak bilinen “bilye uçlu kalem” fikri, 1880’li yıllarda bir Amerikalı tarafından ileri sürülmüş, ancak bu yazı aracı üretilememiştir. 1940’lı yıllarda Macar asıllı Byro Kardeşler, bugün bilye uçlu kalem olarak bilinen yazı aracının ilk kullanılabilir örneğini gerçekleştirmiştir. Bu olay, patent ölçütlerinden biri olan “sanayiye uygulanabilir olma” ölçütü için iyi bir örnektir. Silindir şeklindeki bir tüpün uç kısmına hareket ederek dönebilen bir bilye yerleştirilmiş, tüp içine koyu kıvamlı mürekkep doldurularak tüpün arka kısmı kapatılmıştır. Bu buluş, günümüzde çok

kullanılan tükenmez kalem ortaya çıkarmıştır.

Patent Veri Tabanlarında “bilye uçlu kalem” ya da “yazı aracı” olarak yapılan araştırmalarda, bu konuda yüzlerce patent verildiği görülecektir. Yazı aracı olarak kullanılan bilye uçlu kalem konusundaki gereksinimler süregeldiği için, yeni araştırmacılar tarafından bu konuda yeni buluşların yapılması da sürecektir. Uygulanmış ya da henüz uygulanmamış patent almış mevcut buluşlar bu teknik alanda yeni buluşların yapılmasına yol gösterici kaynaklar olarak kullanılacaktır.

Yaşanan bir olay örnek alınarak, bu konu açıklanabilir: Mevcut taşıt araçlarının motor sistemleri dikkate alınmadan üretilen yeni bir motor kapağı konusundaki çözüm önerilerine hiçbir otomotiv sanayicisi olumlu yanıt vermemiştir. Üretim öncesinde planlanan ve tercih edilen bir motora, bu motor dikkate alınmadan gerçekleştirilen bir motor kapağını uygulamak ya da mevcut motoru bu kapağa uyarlamak teknik ve ekonomik açıdan olumlu görülmemiştir. Motor kapağı için patent alan buluşçunun, tek seçeneği, bu motor kapağının kullanılacağı motoru da gerçekleştirmek olmalıdır. Mevcut üreticiler olaya olumlu bakmadıkları için, patent alınan buluş, ancak kendi olanakları ile üretilecek bir motorda değerlendirilebilir.

3.27. İşlem Şeması

4. ENDÜSTRİYEL TASARIMLAR

İyi planlanmış araştırma ve teknoloji geliştirme faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan yeni buluşlarla yaratılan yeni ürünlerin pazara sunulması, bu ürünler için tasarlanacak, ürünün niteliğine göre, üç boyutlu ya da iki boyutlu yeni ve özgün görünümler/görünümler (özgün tasarımlar) gerektirir. Yeni ürünlerin geliştirilmesinin maliyetinin işletmelere geri dönüşünde yeni buluşlar ile birlikte, yeni tasarımlar da önemli rol oynar. Yeni buluşların tamamlayıcısı, onların başarısının anahtarı endüstriyel tasarımlardır.

4.1. Tanım

Bir ürünün üç boyutlu şekli ya da bu şeklin bir parçası ile ürün üzerindeki iki boyutlu süslemeler "endüstriyel tasarım" kavramı içinde değerlendirilmektedir.

Endüstriyel tasarım, bir ürünün dış görünüşünü ifade eder. Bu görünüş, ürünün biçimi olabileceği gibi, çizgilerden, şekillerden, süslerden, renklerden ve çeşitli unsurlardan oluşan görünümler/görünümler de olabilir. Ancak, tasarım korumasındaki görünüm/görünümler, ürünün teknik özelliklerini kesinlikle içermez.

Endüstriyel Tasarımların, birden çok yasal düzenlemeden yararlanarak korunması, çoklu yasal korumanın bir örneğidir.

4.2. Çoklu Yasal Koruma

Çoklu yasal korumanın kaynakları 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (Madde 2), Türk Ticaret Kanunu (Madde 57/5) ve 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK (Madde 5)'dir.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (Madde 2), estetik niteliği olmayan, bilimsel ve teknik nitelikli endüstri tasarım ve projelerini "Bilim ve Edebiyat Eserleri" arasında saymış ve izinsiz kullanımlara

hukuk ve ceza davası açma yetkisi tanımıştır. Örneğin, bir yazı aracı olarak bir bilye uçlu kalemin çizilerek ifade edilmesi ile herhangi bir resmi belgeye gerek olmadan eser koruması başlar.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki korumadan yararlanmak için, fikrin, eser sahibinin özelliğini taşıyan görsel ifadesinin oluşması ve ayrıca bilimsel ve teknik nitelikli olması yeterlidir. Endüstri tasarım ve projesi olarak adlandırılan kavramın bir ürün olarak uygulanmasına gerek yoktur. Endüstriyel uygulamanın eser olarak korumayı etkilemeyeceği yasa da belirtilmiştir. Henüz kamuya sunulmamış tasarımlarda, eser sahipliğinin kanıtlanması bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Eser sahibinin, eser sahipliğini kanıtlayacak önlemleri kendisinin alması gerekir.

Marka kavramı, benzer ürün ya da hizmetleri birbirinden ayırt etmeyi sağlayan işaret, olarak adlandırılır. 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesi, ".....malların biçimi ya da ambalajları" ifadesi ile malların biçimini ya da ambalajlarını, "markanın içereceği işaretler" arasında saymış ve marka olarak tescil edilebileceğini kabul etmiştir. Marka olarak tescilli olan kola şişesi bu konu için iyi bir örnektir. Özgün bir şekli olan bu şişeyi diğer içecek şişelerinden ayırt etmek olasıdır.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (Madde 57/5), "Başkasının emtiası, iş mahsulleri, faaliyeti ya da ticaret işletmesiyle iltibaslar meydana getirmeye çalışmak ya da buna müsait bulunan tedbirlere başvurmakveyahut iltibasa meydan veren malları durumu bilerek veya bilmeyerek, satışa arz etmek veya şahsi ihtiyaçtan başka her ne sebeple olursa olsun elinde bulundurmamak" eylemlerini "**Haksız Rekabet**" olarak saymış ve yasaklamıştır. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Haksız Rekabet Hükümlerine

4. Endüstriyel Tasarımlar

göre sağlanan korumada görsel ifadenin bir ürüne uygulanması (uygulama) ve bu ürünün pazara sunulması (endüstriyel kullanım) korumayı başlatmaktadır. Ürün pazarda olduğu sürece haksız rekabet iddiası ileri sürülebilecektir.

4.3. Koruma Kriterleri

Tasarımların tescil edilerek korunması için "yeni ve ayırt edici niteliğe sahip" olması gerekir. Bu iki ölçüt, tasarımların, 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre tescil edilerek korunmasında önkoşuldur.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki "sahibinin özelliğini taşıyan, bilimsel ve teknik nitelikli fikir ve sanat ürünü", 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'deki "ayırt etmeyi sağlayan işaret" ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Haksız Rekabet Hükümlerindeki (Madde 57/5) "başkasının eşyası ya da iş ürünü ile benzerlik yaratmayan ürün" kavramları korumadan yararlanmak için gerekli ölçütleri göstermektedir. Tasarımcının tasarladığı tasarımı ya da tasarımın uygulandığı ürünü sergilemek, satmak, yayım yoluyla tanıtmak vb. yöntemlerle kamuya açıklaması durumlarında, kamuya sunulmuş tasarım söz konusudur. Tasarım tescilinin ölçütlerinden olan yenilik, kamuya sunuluş ile ortadan kalkar ve tasarım tescili olanağı kalmaz.

4.4. Hoşgörü Süresi

Hoşgörü süresi ya da ön kullanım olarak adlandırılan süre, başvuru tarihinden önceki on iki aylık süredir. Bu süre içinde kamuya yapılan sunuşlar, tasarımın yeniliğini etkilemez.

4.5. Endüstriyel Tasarım Tescili Başvurusu İçin Gerekli Belgeler

(<http://www.tpe.gov.tr/dosyalar/basvuru/tasarim/basvurusasil.doc>)

- Başvuru Dilekçesi
- Tasarım Hakkının Nasıl Elde Edildiği Beyanı
- Tasarımın Görsel Anlatımı (en fazla 16X16 cm boyutlarında)
- Tasarımı Açıklayan Tarifname
- Başvuru Ücretinin Ödendiğini Gösterir Banka Dekontu Aslı
- Vekil Tayin Edilmişse Vekâletname.

4.6. Başvuru Sonrası İşlemler ve Süreler

Endüstriyel Tasarım Tescili için yapılan başvurular, TPE'de, dilekçedeki bilgilerin yeterliliği, tasarımcının beyan edilip edilmediği, görsel anlatımın uygunluğu, başvuru ücretinin ödenip ödenmediği vb. şekilsel koşullar açısından incelenir. **Bu inceleme sırasında, tasarımın yeniliği ve ayırt edici niteliği konuları incelenmez.** Tasarım başvuruları, yalnız şekli şartlar açısından incelendikten sonra, tescil edilerek, yayımlanır ve ALTI AY süreyle üçüncü kişilerin itirazlarına açıktır. Tasarımın yeni olmadığı ya da ayırt edici niteliğe sahip olmadığına ilişkin itirazlar Enstitü tarafından incelenerek değerlendirilir.

Endüstriyel Tasarımların Korunması, başvuru tarihinden itibaren **BEŞ YILDIR**. Bu süre, tasarım belgesi sahibinin talep etmesi koşuluyla, beşer yıllık dönemler halinde YIRMİBEŞ YILA kadar uzatılabilir.

Tasarım tescilleri koruma koşullarına uygunluk açısından incelenemediği için, kurumsal nitelikli olan altı aylık itiraz süresi geçtikten sonra, koruma koşullarına uygun olmayan tasarım tescillerine hükümsüzlük davası açılması gerekir. Hükümsüzlük davaları için, tasarım tesciline ilişkin yayıma itiraz edilmesine gerek yoktur. Koruma devam ettiği sürece her zaman hükümsüzlük

davası açılabilir. 554 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de, hükümsüzlük davasının, koruma süresi olan yirmi beş yılının bitmesinden sonraki beş yıl içinde de açılabileceği belirtilmiştir. (554 Sayılı KHK Madde 44) Altı aylık itiraz süresi geçtikten sonra tasarım tescilinin kesinleştiği şeklindeki uygulamalar, yanlış yorumlamadan öte bir anlam taşımaz. Tasarım hakkı sahipliğine ilişkin iddialar yalnız dava yoluyla ileri sürülebilir. Hak sahipliği iddiası TPE tarafından değerlendirilmez.

4.7. Ulusal, Bölgesel ve Uluslararası Tasarım Tescil Sistemleri

Buluşlar ve markalarda olduğu gibi endüstriyel tasarım tescillerinde de koruma ulusal niteliktedir. Örneğin Türkiye’de yapılan bir tasarım tescili yalnız Türkiye sınırları içinde korunur. Korumanın diğer ülkelerde de olması için her ülkede başvuru yapılması gerekir. Paris Sözleşmesi

hükümlerine göre, Türkiye’de yapılan başvuru tarihinden itibaren **altı ay içinde** üye ülkelere başvuru yapmak ve rüçhan hakkı talep etmek mümkündür. Bu durumda Türkiye’deki başvuru tarihi ile diğer ülkede yapılan başvuru tarihi arasındaki sürede, aynı tasarım için başkaları tarafından yapılan başvurular geçersiz sayılacaktır. Ayrıca söz konusu sürede tasarımın kamuya sunulması yeniliği etkilemeyecektir.

Uluslararası nitelikteki sergilerde bir özgün tasarımı içeren ürünün sergilenmesi durumunda da altı ay içinde rüçhan hakkı kullanılabilir. Endüstriyel Tasarımların Uluslararası tesciline ilişkin La Haye Anlaşmasına Türkiye üye olduğu için, bu anlaşmaya üye 17 ülke için uluslararası başvuru sisteminden yararlanmak mümkündür.

Avrupa Birliği ülkelerinde koruma sağlayan Topluluk Tasarım Tescili ile 27 Avrupa Birliği üyesi ülkede geçerli olacak bir tescil alınması mümkündür. Türk vatandaşları ve şirketleri bu olanaktan yararlanabilmektedir. Topluluk Tasarım başvuruları İspanya’nın Alicante şehrinde merkezi bulunan Topluluk Marka ve Tasarım Ofisi’nde (OHIM) gerçekleştirilmektedir.

4.8. Tasarımın Son Kullanıcı İçin Görünür Olması

Tasarımların son kullanıcı için görünür olması bir kural olarak bazı düzenlemelerde belirtilmiştir. Örneğin Topluluk Tasarım Tüzüğü’nde (Madde 4); “Tasarımın normal kullanım sırasında görünür olması gerektiği” ve normal kullanımın ise “son kullanıcı tarafından kullanmak” anlamında olduğu vurgulanmaktadır.

Article 4

Requirements for protection

1. A design shall be protected by a Community design to the extent that it is new and has individual character.

2. A design applied to or incorporated in a product which constitutes a component part of a complex product shall only be considered to be new and to have individual character:

(a) if the component part, once it has been incorporated into the complex product, **remains visible during normal use of the latter**; and

(b) to the extent that those visible features of the component part fulfill in themselves the requirements as to novelty and individual character.

3. 'Normal use' within the meaning of paragraph (2)(a) shall mean use by the end user, excluding maintenance, servicing or repair work.

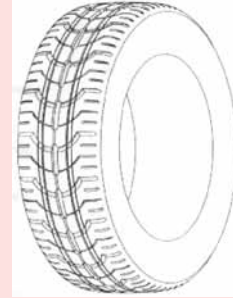
Istanbul 1. Fikri ve Sınai Haklar Mahkemesi'nin Esas No. 2005/321 - Karar No. 2006/19 sayılı ve 02.02.2006 tarihli kararında olduğu gibi, (Sayfa 5 Son Satır)

“- Tasarımların nihai tüketici tarafından görünür olması gerekir. Görünmeyenler korunmaz” şeklinde, “son kullanıcı” yerine “tüketici” dikkate alınarak farklı ve yanlış bir yorum yapılmaktadır. Topluluk Tasarım Tüzüğü'nde “consumer” değil, “end user” kullanılmıştır.

Örneğin, bir radyatör içinde yer alan bir konvektör tüketici için görünür değil, radyatör üretmek için konvektör satın alan bir sanayici yani son kullanıcı için görünür niteliktedir. Söz konusu mahkeme kararında olduğu gibi bir değerlendirim yapıldığında “konvektör tüketici için görünür değildir bu nedenle korunmaz.” şeklinde yanıltıcı bir sonuca ulaşılabilir. Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Sınıflandırılmasına ilişkin Locarno

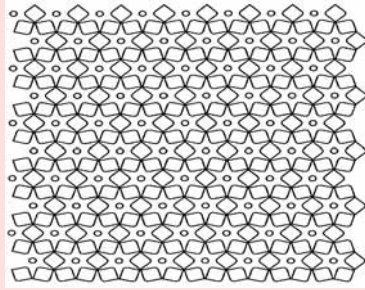
Anlaşması listesine bakıldığında, konvektörlerin 23-03 sınıfta bağımsız bir ürün olarak yer aldığı görülecektir. Topluluk Tasarım Tescilleri'ni içeren veri tabanında 23-03 sınıf için yapılan bir araştırmada çok sayıda konvektör için tasarım tescili yapıldığını görmek mümkündür. Bu olay, bir otomobil kornası, bir koltuk iskeleti için de farklı değildir. Bunlar ve benzeri ürünler bir bütünü oluşturan parçalar olarak, tescil ölçütlerini karşılıyorsa, tescil edilebilir.

4.9. Tasarım Örnekleri

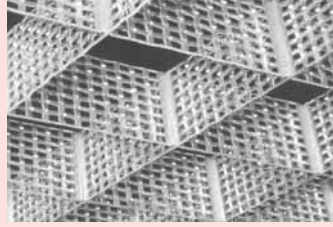

Tasarım, bir otomobilin şekli olabileceği gibi, otomobil farı, otomobil lastiği çizgileri, otomobil jantları, otomobil direksiyon simidi, kol saatleri de olabilir. Jant şekillerindeki teknik zorunluluğa

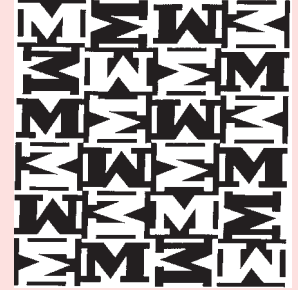
rağmen iki jant şeklinin ve saatlerin birbirlerinde çok farklı olması, tasarımcının çok fazla seçenek özgürlüğüne sahip olabileceğini ve aynı ürün için farklı tasarımlar yapılabileceğini göstermektedir.

Su Tutucu Yüzey

Kumaş Yapısı

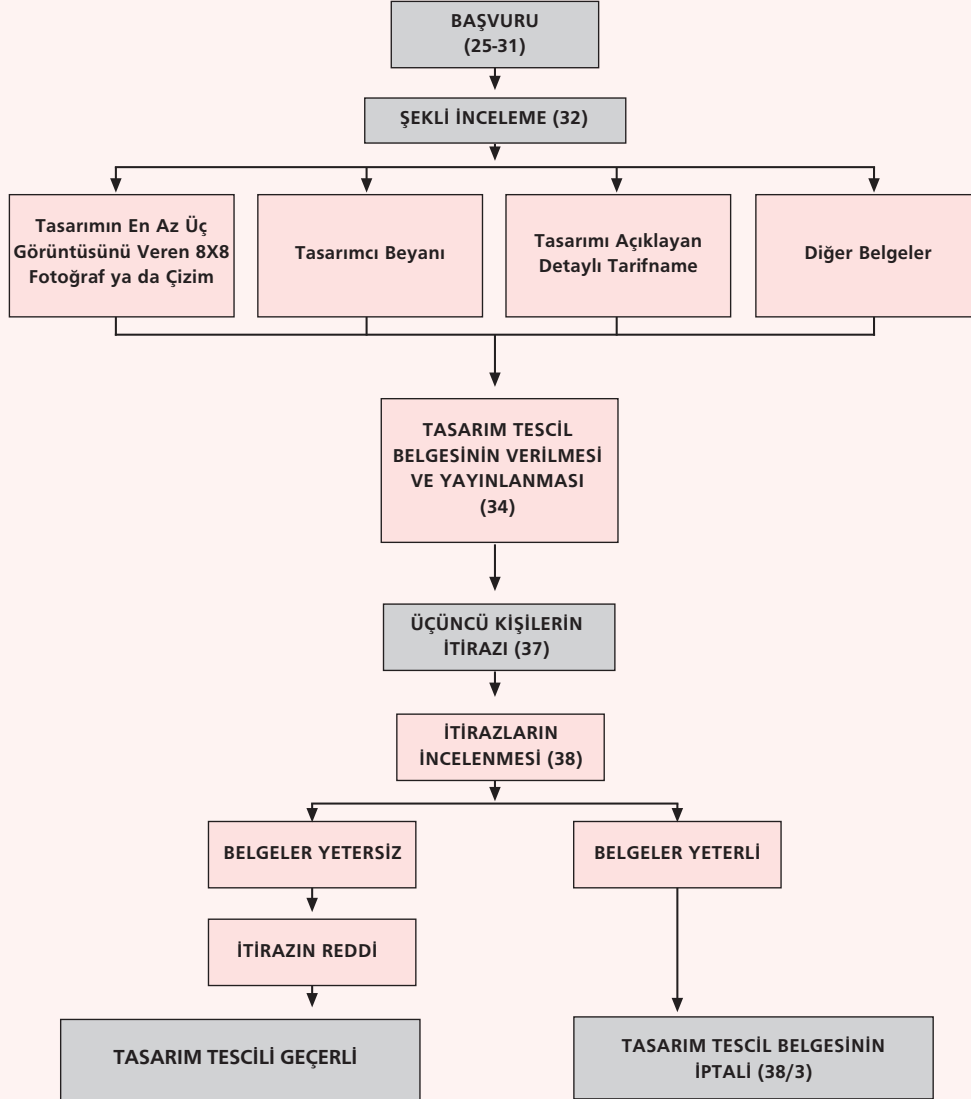
Kumaş Deseni

Tasarımları Farklı Giysi Örnekleri

4.10. İşlem Şeması (KHK 554)

(Parantez içindeki rakamlar KHK' nin ilgili Madde numarasını vermektedir.)

4.11. Tasarım Tescili Örnekleri

8058/01/01.1

TASARIMIN YAYINA ELVERİŞLİ GÖRSEL ANLATIMI

TASARIMI AÇIKLAYAN TARİFNAME

Bu Tasarımın konusu, (çerçevesiz) görümlü mobil el terminalidir. Gövdesi dikdörtgen kesitli olan el terminalinin üst bölümünde kulaklığı ve alt bölümünde de içe doğru açılabilir mikrofonu yer almaktadır. Terminalin yan kenarlarında birbirine paralel olarak yerleştirilmiş dikdörtgen kesitli girintiler yer almaktadır. El terminalinin ön yüzünde dikdörtgen kesitli bir ekran bulunmaktadır. Ekranın alt bölümünde dikdörtgen ve üçgen kesitli tuşlar yer almaktadır.

14 Haziran 2002

Ankara Patent Bürosu
Limited Şirketi

Alev YAVUZCAN

8058/01/01.2

TASARIMIN YAYINA ELVERİŞLİ GÖRSEL ANLATIMI

TASARIMI AÇIKLAYAN TARİFNAME

Bu Tasarımın konusu, (önden görümlü) mobil el terminalidir. Gövdesi dikdörtgen kesitli olan el terminalinin üst bölümünde kulaklığı ve alt bölümünde de içe doğru açılabilir mikrofonu yer almaktadır. Terminalin yan kenarlarında birbirine paralel olarak yerleştirilmiş dikdörtgen kesitli girintiler yer almaktadır. El terminalinin ön yüzünde dikdörtgen kesitli bir ekran bulunmaktadır. Ekranın alt bölümünde dikdörtgen ve üçgen kesitli tuşlar yer almaktadır.

14 Haziran 2002

Ankara Patent Bürosu
Limited Şirketi

Alev YAVUZCAN

8058/01/01.3

TASARIMIN YAYINA ELVERİŞLİ GÖRSEL ANLATIMI

TASARIMI AÇIKLAYAN TARİFNAME

Bu Tasarımın konusu, (arka perspektif görünüş) modüler el terminalidir. Gövdesi dikdörtgen kesitli olan el terminalinin arka bölümünde dikdörtgen kesitli bir mandal bulunmaktadır. Terminalin arka alt bölümü dışı çıkıntılıdır.

14 Haziran 2002

*Ankara Patent Bürosu
Limited Şirketi*

Aker YAVUZCAN

5. MARKALAR

5.1. Marka

Yeni buluşlar ve özgün tasarımlar ürünleri oluşturur ve biçimlendirir. Ancak bu yeni ürünleri tüketiciye sunmak ve satabilmek için, öteki benzer ürünlerden ayırt edilmesini sağlayacak bir tanıtım aracına, ayırt edici bir işarete gereksinim vardır. İşletmeler için önemli bir unsur olan bu ayırt edici işaret markalardır. **Markalar için "bir işletmenin parmak izidir"** denilebilir. Marka bir işletmenin tüm varlıklarının temsil eden, ayırt edici bir işarettir. Fabrika arazisi, fabrika binaları, makineleri dâhil bir işletmenin bütün öz varlıkları yalnız bu kavram ile temsil edilir. Marka tüketiciye ürünün kaynağını gösterir, bir kalite simgesi ve reklâm aracıdır. Kişiyi satın almak istediği bir ürünü özgürce seçmek olanağı sağlar.

Benzer malları veya hizmetleri başkalarının mal veya hizmetlerinden ayırt etmek üzere mal veya ambalajı üzerine konulan veya belirli bir hizmetin sunulması sırasında kullanılan **AYIRT EDİCİ İŞARET** marka olarak tanımlanmaktadır. Sözcükler, şekiller, sayılar, harfler, malların biçimi veya ambalajı ile bunların birlikte sunuluşları markayı oluşturmaktadır.

ARÇELİK, BEKO, VESTEL, SONY, PHILIPS, AEG, TELEFUNKEN, BOSCH, SANYO, SAMSUNG, BEYMEN, ALTINYILDIZ, VAKKO, IGS, BOSSA, LEVI'S, WRANGLER, LACOSTE, ADIDAS, REEBOK, NIKE, JUMP vb. markalar örnek olarak verilebilir. Benzer ürünler değerlendirildiğinde buradaki markaların birbirinden çok farklı, ayırt edilebilir oldukları görülmektedir.

Üretilen veya satışa çıkarılan her türlü mali ayırt etmek için kullanılan işaretler **Ticaret Markası (Trade Mark)** ve sunulan hizmetleri ayırt etmek için kullanılan işaretler **Hizmet Markası**

(**Service Mark**) olarak tanımlanmaktadır.

Örneğin, buzdolabı, sabun, dolma kalem, otomobil, gazete, bilgisayar gibi çeşitli sanayi ürünlerinin ayırt edilmesi için kullanılan tanıtıcı işaret **TİCARET MARKASI**'dir.

Bankacılık, sigortacılık, reklamcılık, seyahat düzenleme hizmetleri gibi, bir ürünün satışı yerine, bir hizmeti sunanlar tarafından kullanılan ayırt edici işaretler ise **HİZMET MARKASI**'dir.

Yasal düzenlemede sözü edilen "mal" hukuki bir terimdir. Bu terim diğer ülkelerde, sözleşme ve anlaşmalarda "goods" olarak kullanılmaktadır. 551 sayılı Markalar Kanunu döneminde "emtia" veya "eşya" terimi kullanılmakta idi. Eşya (ev eşyası, beyaz eşya, giyim eşyası), ürün (tarım ürünleri), madde (temizlik maddesi, gıda maddesi), araç (kara, hava ve deniz taşıt araçları), malzeme (büro malzemesi) vb. ticaret alanında üretilen veya satılan her şey, mal kavramı içinde yer almaktadır.

5.2. Marka Seçimi

Herhangi bir ürün için kullanılmak üzere bir marka seçimi sırasında dikkat edilecek en önemli konu, seçilen işaretin diğer markalardan farklı olmasıdır. Bunun sağlanmasında bir yol sözlükler, ansiklopediler ve diğer kaynaklardan yararlanarak marka seçilmemesidir. Markada anlam aranmadığı için bir anlamda markanın uydurulması gerekebilir. Yukarıda örnek olarak verilen markalardan; ARÇELİK, BEKO, VESTEL, SONY, AEG, BEYMEN, VAKKO, IGS, BOSSA, LEVI'S, ADIDAS markalarının bu nitelikte oldukları söylenebilir.

Diğerlerinden farklı olarak seçilen işaret, marka tescillerini ve marka tescil başvurularını içeren bir bilgisayar ortamında araştırılmalı ve aynı ya da benzer marka tescilinin varlığı kontrol edilmelidir. Bir başka önemli konu, herkes

5. Markalar

tarafından bilinen Türkiye ya da Dünya çapında tanınmış markalarla benzerlikten, başka ürünler için düşünülse dahi, kaçınılmalıdır.

Marka seçimi sırasında dikkat edilmesi gereken bir başka önemli konu da, markanın kullanılacağı mal veya hizmetlerin, cinsi, niteliği, coğrafi kaynağı, değeri ve Kararnamede belirtilen vb. işaretlerin marka olarak tescil edilemeyeceği ve kullanılamayacağıdır.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunan eserlerin marka olarak kullanılması, eser sahibinin yazılı izni ile mümkündür. Gazete, dergi ve televizyonlarda eserlerdeki karakterler de (tipler) eser niteliğinde olduğu için, bunların da marka olarak tescili yazılı izin gerektirmektedir.

5.3. Tescilli Marka

Markaların tescil edilerek belgeli koruması, Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede (KHK 556) belirlenen koşullar ve yaptırımlardan yararlanmak amacıyla düzenlenmiştir. Bu kararname hükümlerine göre tescil edilen markalar için "Tescilli Marka" kavramı olarak kullanılabilir. Tescilli marka koruması başvuru tarihinden sayılan **10 yıldır**. Marka sahibinin isteğine bağlı olarak, her 10 yılda bir yenilenerek süresiz koruma sağlanabilir.

® işareti bir markanın tescilli olduğunu gösterir. 556 sayılı KHK de tescilli markalarda bu ya da benzeri bir işaretin kullanılması konusunda bir hüküm bulunmamaktadır. 5194 sayılı Kanun ile kabul edilen 61/A Madde hükmü ile; marka koruması olan bir eşya veya ambalajı üzerine konulmuş marka koruması olduğunu belirten işareti yetkisi olmadan kaldıranlara, bu işaretin kullanılmasında bir zorunluluk olmamasına rağmen, bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası ya da on dört milyar liradan yirmi

yedi milyar liraya kadar ağır para cezası ya da her ikisi olmak üzere hapis ve para cezası verilmesi benimsenmiştir.

5.4. Tescilsiz Marka

Marka tescili zorunlu değildir. Markalar, Türk Ticaret Kanunu Haksız Rekabet Hükümlerine göre, herhangi bir kayıt gerekmeden tescilsiz olarak korunur. Bu tür korumanın kuralı markanın fiilen kullanılmasıdır. Haksız Rekabet hükümlerinden yararlanan marka korumasında süre yoktur. Korumanın ön koşulu olarak haksız rekabet yaratan eylemin yapıldığı andaki iyi niyet kurallarına aykırılık değerlendirilir.

556 sayılı KHK Madde 8 Fıkra ile tescilsiz marka sahiplerine, söz konusu markanın başkası tarafından tescilinin talep edilmesi halinde itiraz hakkı tanınmış ve başvuru tarihinden önce bu işaret için hak elde edilmiş ise başvurunun tescil edilmeyeceği belirtilmiştir.

Söz konusu hak, tescilsiz markalar ile birlikte ticaret sırasında kullanılan bir başka işaret olarak tanımlanan ticaret unvanları için de geçerlidir.

5.5. Başvuru Öncesi İşlemler

Bir marka başvurusu öncesinde yapılacak işlemler;

- Marka örneğinin hazırlanması
- Mal ve/veya hizmet sınıflarının belirlenmesi
- Mal ve/veya hizmet listesinin hazırlanması
- Marka Ön Araştırmasının Yapılması
- Başvuru sahibi ile ilgili bilgilerin derlenmesi
- Vekil atanacak ise vekâletnamenin düzenlenmesi

- Başvuru ücretinin ödenmesi
- Dilekçenin yazılması
- Dilekçe ve eklerinin mesai saatleri içinde TPE'ye ulaştırılması.

5.6. Başvuru

Bir markanın 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Hükümlerine göre korunabilmesi için, Yönetmelikte şekli belirtilen dilekçe ile Türk Patent Enstitüsüne başvurmak gerekmektedir. Bu dilekçenin TPE ye geliş tarihi, marka başvurusunun yapıldığı tarih olarak kabul edilmektedir. Ancak, başvuru için gerekli belgelerden ilk dört sıradaki belgelerin, başvuru tarihinin kesinleşmesi için, dilekçeye eklenmesi gerekir. 556 sayılı KHK hükümlerine göre marka örneği farklı her marka için ayrı başvuru yapılması gerekmektedir.

5.7. Başvuru Gerekleri

(http://www.turkpatent.gov.tr/dosyalar/kilavuz/marka_cografi.pdf)

- Marka Sahibinin Kimliğine İlişkin Bilgileri İçeren Dilekçe
- Marka Örneği (5 adet)
- Mal ve/veya Hizmetlerin Listesi
- Başvuru ve Ek Sınıf Ücretinin Ödendiğini Gösterir Belge
- Mal ve/veya Hizmetlerin Uluslararası Sınıf/Sınıfları
- Rüçhan Hakkı Talep Edilmişse Belgesi
- Marka Vekili Atanmış ise Vekâletname
- Başvuru tüzel kişi olan marka sahibi tarafından yapılmışsa İmza Sirküleri.

Başvuru dilekçesindeki başvuru sahibi ve vekil ile ilgili bilgilerin verilmesinin yanında önemli bir konu da markanın tescil edileceği mal veya hizmetlerin amaca uygun düzenlenmesidir. Marka tescil işlemleri dilekçede belirtilecek mal ve/veya hizmetler için yapılacak ve koruma bu listeye göre sağlanacaktır. Dilekçedeki mal ve/veya hizmetlere sonradan ek yapılması olası değildir. Yeni mal veya hizmetler için yeni başvuru yapılması sorunu ortaya çıkacaktır.

Nice Sınıflandırmasına göre hazırlanan "Marka Tescil Başvurularına Ait Mal ve Hizmetlerin Sınıflandırılmasına İlişkin Tebliğ" mal ve hizmet listelerini ve bunların uluslararası kodlarını vermektedir.

<http://www.turkpatent.gov.tr/dosyalar/mevzuat/MarkaTeb.pdf>

Nice sınıflandırılmasındaki her sınıf için TPE'ye ücret ödenmesi gerekmektedir.

Marka tescil ettirmek için, marka sahibinin markanın tescil ettirileceği mal ya da hizmetler ile üretim ya da ticaret yaptığını kanıtlamasına gerek bulunmamaktadır. Bu nedenle ticaretle uğraşmayan kişiler de marka tescil talebinde bulunabileceklerdir.

Marka başvurusu bir vekil aracılığı ile yapıldığında verilecek vekâletnamenin noter onayına gerek yoktur. Vekâletname bir dilekçe niteliğinde olup marka tescilleri amacıyla vekil atanmasına ilişkin bir dilekçe olarak kabul edilmektedir.

5.8. Başvuru İşlemleri

Marka başvuruları işlem aşamaları:

Birinci Aşama: Şekilsel koşullar açısından incelenir. [14]

[14] Avrupa Birliği ülkelerinde mutlak ve nispi nedenler açısından inceleme ilk aşamada mutlaka yapılmaktadır.

İkinci Aşama: Ret için mutlak nedenler açısından incelenir.

Üçüncü Aşama: Başvurunun yayımlanmasına ya da ret edilmesine karar verilir.

Dördüncü Aşama: Yayımlanan markalara yapılan itirazlar değerlendirilir.

Beşinci Aşama: İtiraz yoksa ya da itirazlar ret edilmişse tescil kararı alınır.

Altıncı Aşama: Marka tescil belgesi düzenlenir ve tescil bilgileri yayınlanır.

Marka başvurusunun ya da üçüncü kişiler tarafından yapılan bir itirazın reddedilmesi durumunda tarafların iki ay içinde Enstitü'ye itiraz etmek hakları bulunmaktadır. Enstitünün ilgili Dairesi yapılan itirazı haklı bulmazsa itirazı Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu'na gönderir. Başvuru işlemleri bu kurulun kararı doğrultusunda idari işlemler açısından sonuçlanır. Tarafların kurul kararının iptali için iki ay içinde dava açmak hakları bulunmaktadır. Bu konuda yetkili mahkeme Ankara Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi'dir. Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu Kararı oluşmadan dava açmak mümkün değildir.

5.9. Başvurunun Yayımlı

Şekilsel koşullar, başvuru yapma hakkı yönünden ve tescil edilebilirlik koşulları açısından incelenen bir marka başvurusu Resmi Marka Bülteninde yayımlanarak üçüncü kişilere duyurulmaktadır. Elektronik ortama aktarılan bu bültenlere <http://www.ankrapatent.com/tr/index.php?cat=urun&cid=9&cmd=detail> adresinden ulaşılabilir.

5.10. Görüş ve İtiraz

Yayımlanan marka başvurularına, herhangi bir kişi, üreticiler ya da üretici örgütleri, ticaret yapanlar ya da tüketiciler, ret için mutlak nedenlerle

ilgili 7 inci maddede belirtilen koşullar açısından, görüş bildirebilir. Bu kişiler işlemlere taraf olamaz.

Yayımlanan marka başvurularına, 7 inci ve 8 inci maddelerde belirtilen ret için mutlak ve nispi nedenlerle ilgili koşulları karşılayan gerekçelerle marka başvurusunun yayınından itibaren üç ay içinde, ilgili kişiler tarafından itiraz yapılabilir. İtiraz idari bir işlemdir. Önceki hak sahipleri ile aynı ya da benzer markaların sahiplerinin itiraz etmemeleri halinde yalnız idari işlemin süresi biter. 42 inci maddeye göre her zaman hükümsüzlük davası açılabilir.

5.11. Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu

Enstitüye yapılan tüm itirazlar Enstitünün ilgili dairesi tarafından değerlendirilir. Bu daire tarafından uygun bulunmayan itirazlar Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu'na gönderir. Bu Kurul, işlemlerle ilgili yapılan itirazlar açısından Enstitünün son kararlarını verir.

YİDK kararlarının iptali için, Ankara Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi'nde, karar tarihinden itibaren iki ay içinde, Türk Patent Enstitüsü aleyhine dava açılabilir.

5.12. Tescil

Marka tescil başvuruları TPE tarafından şekli şartlar ve ret nedenleri açısından incelendikten sonra yayımlanır. Yayımlanan marka başvurusuna itiraz yapılmaması ya da yapılan itirazların ret edilmesi üzerine marka tescil edilir. Markanın tescil edildiği Resmi Marka Gazetesi'nde yayımlanır ve marka sahibine, başvuru tarihinden geçerli olacak şekilde düzenlenen Marka Tescil Belgesi verilir.

5.13. Yenileme

Tescilli markalar, başvuru tarihinden itibaren 10 yıl korunur. Koruma süresinin bitiminden önceki ve sonraki altı ay içinde talep edilirse marka, her on yılda bir, yenilenebilir. Koruma süresinin bitiminden sonraki altı aylık sürede yapılacak yenilemelerde ek ücret ödenmesi gerekmektedir.

Yenileme süresi, koruma süresinin sona erdiği ayın son günü olarak kabul edilir. Yenilenmeyen markalar, koruma dışı kalır.

556 sayılı KHK yenilenmeyen ancak fiilen kullanılan markalar için iki yıllık özel bir süre kabul etmektedir. Bu süre içinde söz konusu markanın tescili için üçüncü kişiler tarafından yapılan başvurulara, yenilenmeyen ancak fiilen kullanılan marka sahibi itiraz ederek başvurunun ret edilmesini isteyebilir. (556 sayılı KHK Madde 8 Son Fıkra)

5.14. Kullanma Zorunluluğu

Tescilli markanın, tescil tarihinden itibaren beş yıl içinde, tescil edildiği mal ya da hizmetler için, kullanılması zorunludur. Bu süre içinde kullanılmayan markaların, kullanılmayan mallar ya da hizmetler için hükümsüzlüğüne mahkeme tarafından karar verilebilir. Hükümsüzlük talebi, zarar gören kişiler, Cumhuriyet Savcıları ya da ilgili resmi makamlar tarafından istenebilir.

5.15. Marka Koruma Sistemleri

Ulusların egemenlik hakları nedeniyle markaların korunması genel anlamda ulusal nitelik taşır. Özel ya da genel nitelikli sözleşmeler ile kabul edilen sistemlere göre, birden çok ülkede koruma sağlanması amacıyla ulusal, bölgesel, uluslar-üstü, uluslararası koruma sistemleri oluşmuştur.

5.15.1. Ulusal Marka Tescil Sistemi

Türkiye’de ya da herhangi bir ülkede ulusal olarak yapılan bir marka tescili, yalnız tescilin yapıldığı ülke sınırları içinde koruma sağlar. Markanın diğer ülkelerde de korunması için, o ülkelerde de tescil ettirilmesi gerekir.

Paris Sözleşmesi hükümlerine göre üye ülkelerin kendi vatandaşlarına tanıdığı marka korumasının eş değerini bütün üye ülke vatandaşlarına da tanıması gerekir. Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması hükümlerine göre ise her üye ülke kendi vatandaşına tanıdığı haklardan daha azını üye ülke vatandaşlarına tanıyamaz. Türk vatandaşları bu sözleşme ve anlaşmaya üye tüm ülkelerde ulusal marka tescili yaptırabilir.

Söz konusu sözleşme ve anlaşmaya üye olmayan ülkelerde de karşılıklılık ilkelerine göre marka tescil yaptırılması olasıdır.

Paris Sözleşmesi’ne göre başka ülkelerde marka tescili için, eşit işlem ilkesine ek olarak özel hükümler de kabul edilmiştir.

Türkiye’de bir markanın tescili için yapılan başvurunun tarihinden itibaren altı ay içinde, Paris Sözleşmesi üyesi bir başka ülkeye yapılacak başvuru sırasında rüçhan hakkı talep edilmesi halinde, Türkiye’deki başvuru tarihi ile diğer ülkeye yapılan başvuru tarihi arasında, aynı markanın tescili için başkaları tarafından yapılacak başvurular ile **başkaları adına** yapılacak marka tescillerinin hükümsüz sayılması sağlanabilir. Rüçhan hakkının elde edilmesi için Türkiye’de başvuru yapılması yeterlidir. Aynı olay yurtdışından Türkiye’ye yapılacak başvurular için de geçerlidir.

Uluslararası nitelikteki bir sergide markalı bir ürünün sergilenmesi ya da bir hizmetin bir marka ile sunulması durumlarında, sergi tarihinden itibaren altı ay bir rüçhan hakkı kazanılır.

Kendi markası ile uluslararası boyutta ticaret yapmak isteyen sanayici ve işadamları için söz konusu önlemlerin, markaların korunması sırasında bir güvence olduğunu belirtmek gerekecektir.

5.15.2. Bölgesel Marka Tescil Sistemi

Örneğin, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg ülkeleri, üç ülke için geçerli ve bölgesel nitelikli, BENELUX MARKA TESCİL SİSTEMİ'ni geliştirmiştir. Bu üç ülkede bölgesel koruma sağlayan tek tescil yapılmaktadır.

OAPI-Afrika Fikri Haklar Örgütü üyesi ülkelerde tek başvuru ile bölgesel marka koruması sağlanmaktadır.

Üye ülkeler: Benin, Burkina-Faso, Kamurun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Kongo, Ekvator Ginesi, Gabon, Gine (Conakry), Gine-Bissau, Fildişi Sahili, Mali, Moritanya, Nijer, Senegal, Togo. (16 Ülke)

5.15.3. Uluslar-Üstü Marka Tescil Sistemi

Avrupa Birliği ülkelerinin tamamı için geçerli olan, Topluluk Markası Tescili 1 Nisan 1996 tarihinde başlamıştır. Bu tescil işlemi İspanya'nın Alicante şehrinde kurulan Topluluk Marka Ofisi'nde (İç Pazarda Uyum İçin Ofis) yapılmaktadır. Topluluk marka tescili Uluslar-üstü bir marka tescil sistemidir. Topluluk Markası, topluluğun tüm ülkelerinde eşit etkiye sahiptir. Koruma Avrupa Birliği ülkelerinin tümü için koruma sağlar (27 ülke).

Topluluk markası tescili, işlem olarak bir zorunluluk değildir. Bir başka ifade ile, topluluk marka tescil sistemi kabul edildiği halde, Avrupa Birliği ülkelerindeki ulusal tescil sistemleri devam etmektedir. Ulusal ya da Uluslar-üstü tescil isteğe bağlıdır. Ulusal yasalara göre tescilli bir marka, eğer koşullara uygunsuzsa Topluluk Markası olarak da tescil edilebilir. Önceki tarihli ulusal tescillerin, aynı ya da benzer markalar karşısında kıdemi

(seniority) tescilde avantaj sağlamaktadır.

Topluluk Markası'nın tescil edilebilmesi için, Topluluk marka başvurusu yayımlandığı zaman hiçbir Topluluk ülkesinden itiraz edilmemesi gerekmektedir. Topluluk üyesi ülkelerden herhangi birinin itiraz etmesi ve itirazın kabul edilmesi halinde, Topluluk Marka Tescili isteği ret edilecektir. Bu durumda, itiraz etmeyen ülkelere ulusal nitelikli bir başvuru yapılarak ulusal marka tescilleri sağlanması olanağı söz konusudur.

Türkiye, Paris Sözleşmesi ve Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması üyesi olduğu için, Türk Vatandaşları da bu olanağın yararlanabilmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde markaları tescilli olan Türk Vatandaşları, Topluluk Markası tescilini talep ederken, bu ülkelerdeki mevcut ulusal tescillerinin kıdemi (seniority) talep edebileceklerdir.

Topluluk Marka Tescili Sistemi, yeni ülkelerin Avrupa Birliği'ne katılımı ile 2007 yılı başında 27 ülkeyi kapsamaktadır. Her ülkenin katılımı ile mevcut marka tescilleri bir başvuruya gerek olmadan, yeni katılan ülkeler için de geçerli olacaktır. Katılım aşamasında tescilli bir topluluk markasının yeni katılan ülkede bir başka kişi adına tescilli olması durumunda ortaya çıkacak sorunların çözümü için, altı aylık bir inceleme ve itiraz süresi tanınmıştır.

5.15.4. Uluslararası Marka Tescil Sistemi

Türkiye, Markaların Uluslararası Tesciline olanak sağlayan, Markaların Uluslararası Tescili Konusundaki Madrid Anlaşması ile ilgili Protokole (Madrid Protokolü) 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren katılmıştır. (19 Ekim 2009 tarihinde üye ülke sayısı 80)

Ülke Listesi için bakınız:

http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=8

Andlaşma Metni için bakınız:

<http://www.apb.com.tr/index.php?q=subpage&D=143>

Uluslararası marka tescili işlemleri, Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO) bünyesinde yürütülmektedir. Marka, kaynak ofis tarafından tescil edildikten ya da tescil için başvuru yapıldıktan sonra, marka sahibi, koruma istediği Anlaşmaya katılmış ülkeleri belirleyerek, uluslararası marka tescili için bir tek başvuru yapabilmektedir.

WIPO başvuruları kayıt eder ve belirlenen ülkelerin ofislerine gönderir. Her ülkenin WIPO'ya belirttiği inceleme süresi 12 ya da 18 aydır. Her ülkenin ofisleri kararlarını belirlenen süre içinde, WIPO'ya bildirmektedir. Bu süre dolduğu zaman, markanın tescil edilip edilmediğini öğrenmek mümkündür.

Uluslararası marka tescili sonrası değişikliklerin tümü ve yenileme işlemleri, belirlenen ülkeler için tek ücret ve tek talep yoluyla yapılmaktadır.

Uluslararası Marka Tescilinin temel özellikleri:

- Markanın kullanılacağı eşyalar ve hizmetler tek başvuruda belirtilebilir.
- Uluslararası marka başvurusu, Türkiye'de alınan ulusal nitelikli bir tescile ya da yapılan bir başvuruya dayanmalıdır. Uluslararası tescil, 5 (beş) yıl boyunca Türkiye'de yapılan başvuru ya da alınan tescile bağımlıdır. Dolayısıyla Türkiye'deki başvuru ya da tescil geçersiz olduğunda, uluslararası tescil de geçerliğini yitirir.

Ancak, beş yılın bitimi ile uluslararası tescil bağımsız hale gelecektir.

- Başvurunun yapılmasından itibaren belirlenen ofisler tanıdığı süre sonuna kadar markanın kabulü ya da reddini uluslararası ofise bildirir. Bu sürenin sonunda marka sahibi markasının hangi ülkelerde tescil edildiğini ya da ret edildiğini öğrenebilir.

- Uluslararası marka tescili süresi başvuru tarihinden itibaren 10 yıldır ve tescil bu sürenin sonunda yenilenebilir.

- Madrid Protokolüne sonradan katılan ülkeler olursa, mevcut tescil, talep edilir ve ücretleri ödenirse, söz konusu ülkelerdeki işlemler de yapıldıktan sonra, bu ülkelerde de geçerli hale getirilebilir.

- İlk başvurusu sırasında belirlenmeyen ülkeler için tescil istenildiğinde, mevcut uluslararası marka tesciline ülke eklenmesi yapılabilir.

5.16. Topluluk Marka Tescili ve Madrid Protokolüne göre Marka Tescili Karşılaştırması

Tablo 10 - Topluluk Marka Tescili ve Madrid Protokolüne göre Marka Tescili Karşılaştırması	
Topluluk Markası	Madrid Protokolü
Bir başvuru/bir tescil/bir yenileme	Bir başvuru/bir tescil/bir yenileme
Bir dil	Bir dil
Üye ülkelerin tamamı için –ülke seçimi mümkün değildir.	Üye ülkelerden istenilen seçilebilir
İşlem süresi belirsiz ve uzundur.	İşlem süresi belirli ve kısa (en çok 18 ay)
Daha önceki başvuru veya tescile bağımlı değildir.	Başvurunun dayandığı kaynak ülkedeki başvuru veya tescile bağımlıdır.
Bir ülkede başvuru ret edilirse topluluk marka başvurusu tamamen ret edilir. Ret edilmeyen ülkelerde, ulusal başvurulara dönüşebilir.	Red edilen ülkeler dışında uluslararası tescile devam edilmesi mümkündür.
Bir ülkede kullanım yeterlidir.	Her ülkenin kendi kullanım süreleri dikkate alınır. Bir ülkede kullanım yeterli değildir.
Başvuru başka bir başvuruya bağımlı değildir.	Başvuru ve tescil kaynak başvuru veya tescile beş yıl boyunca bağımlı. Kaynak başvuru veya tescil iptal olursa, bağımlı başvuru veya tescil de iptal olur. Bu durumda ulusal başvurulara dönüşebilir.
Topluluğa yeni ülke katılımında tescil katılan ülke için de geçerlidir.	Protokole yeni ülke katılımında talep ülke gerekiyor.

5.17 Marka Örnekleri

5.17.1. Sayılar, Harfler, Sözcükler

Tablo 11- Marka Örnekleri		
SAYILAR	HARFLER	SÖZCÜKLER
4711	AEG	Adidas
404	BMW	Altınyıldız
8X4	GE	Arçelik
	GM	Beko
	IGS	Beymen
	M	Bosch
	MKE	Bossa
	SEK	Duru
	VW	Komili
SAYI+HARF	ÇBS	Lacoste
3M	DYO	Levi's
O2	MTV	Nike
4U	MCM	Philips
	AOÇ	Reebok
	SA	Sony
		Tiger
		Ülker
		Vakko
		Vestel

Sayılar, sayılar ve harfler, kısaltılmış adlar, sözcükler birer ayırt edici işaret olarak marka tesciline konu olabilir. Yukarıdaki tablodaki sözcükler incelendiğinde söz konusu markaların birbirlerinden çok farklı oldukları görülecektir.

5.17.2. Marka Kavramlarına Örnekler

Markanın kullanılacağı ürün ya da hizmetle doğrudan ilgili tanımlayıcı işaretler marka olarak tescil edilemez. Örneğin cins, çeşit, nitelik, coğrafi kaynak vb. işaretler kullanım sonucu zamanla ayırt edici nitelik kazanabilir.

Bu durumda bu markaların tescil talepleri ret edilemez.

Ayırt edici bir işaret olan marka ile tanımlayıcı olan bir işaret birlikte tescil edilebilir. Ancak bu tescil aynı tanımlayıcı işareti kendi markası ile birlikte kullanan başka kişilere engel olamayacaktır. Bazı durumlarda marka sahibinin tanımlayıcı işaretin koruma dışında olduğunu beyan etmesi ve bu durumun marka kayıtlarında belirtilmesi gerekmektedir.

Tablo 12 - Marka Kavramlarına Örnekler				
Zamanla Ayırt Edicilik Kazanma	Marka + Tanımlayıcı	Kodlar	Alan adları	Kişi adları
Çarşı	Efes Pilsen	520ia	iso.org.tr	Christian Dior
Lux	Koç Holding	E200	amazon.com	Edison
Penyelux	Sabancı Holding	S304	google.com	Pierre Cardin
Steelcase			apb.com.tr	Eyüp Sabri Tuncer
				Komili

5.17.3. Otomobil Markası Örnekleri

Tablo 13 - Otomobil Markası Örnekleri

Tablo 13 - Otomobil Markası Örnekleri				
Otomobil Markaları		İkincil Markalar		Tanımlayıcı
Alfa Romeo	Mercedes	Citroen Saxo	Opel Corsa	Classic
Audi	Mitsubishi	Citroen Xsara	Opel Vectra	Coupe
Bmw	Nissan	Fiat Brava	Renault Clio	Hatchback
Cadillac	Opel	Fiat Bravo	Renault Laguna	Minivan
Chrysler	Peugeot	Fiat Marea	Renault Megane	Roadster
Citroen	Porsche	Fiat Palio	Renault Twingo	Sedan
Cooper	Range Rover	Fiat Siena	Skoda Felicia	Sport
Daewoo	Renault	Ford Focus	Skoda Octavia	Station Wagon

Bu tablodaki tanımlayıcı işaretler tüm otomobillerde kullanılabilir. Bir marka ile birlikte veya bağımsız kullanılan ikincil markaların,

başkaları tarafından kullanılması söz konusu değildir. İki esas unsurdan oluşan markaların her bir unsuru da korunmaktadır.

Tablo 14 - Eşya Adı Sanılan Markalar

Tablo 14 - Eşya Adı Sanılan Markalar				
Chiclets	Gilette	Nylon	Vaselin	Tergal
Frigidaire	Fasarit	Tipp-ex	Termos	Orkid
Duşakabin	Selpak	Pimapen	Uhu	Jeep
Izocam	Kombi	Nescafe	Chokella	

5.17.4. Eşya Adı Sanılan Markalar

Bazı markalar kendi alanlarında ilk oldukları ya da çok başarılı oldukları için eşya adı olarak algılanabilir. Eğer marka sahibinin davranışları nedeniyle, marka mal ve hizmetler için yaygın bir ad haline gelmiş ise, bu durumda Mahkeme markanın hükümsüzlüğüne karar verebilir. Bu koşul dışında hiçbir gerekçe ile

tescilli bir markanın mal ya da hizmetlerde tanımlayıcı olarak kullanılması mümkün olamaz. Petrol jeli ya da köpüğü için tescilli bir marka olan VASELIN markası, birçok işletme tarafından eşya adı gibi yasaya aykırı olarak kullanılmaktadır. Tanımlayıcı gibi kullanılan bir başka marka da JEEP markasıdır. İlgili kamu kurumu, SUV tipi araçların ruhsatlarında araç tipini SUV yerine JEEP olarak belirtilmektedir.

5.17.5. Sloganlar

Tablo 15 - Sloganlar	
Alfa Romeo	Ben mücevher takmam kullanırım
BMW	The ultimate driving machine
Mitsubishi Motors	Take a different road
Nokia	Connecting people
Pirelli	Kontrolsüz güç, güç değildir
Fiat	Tutkunun eseri
Volvo	For life
Vitamin	Her derde deva
Ted Lapidus	Man at his best
Bridgestone	Yolunu bilir
Mercedes-Benz	Hava almaya da, hava atmaya da
Peugeot	Keyif tasarımında yüksek teknoloji

Sloganlar ayırt edici nitelikte olmak koşulu ile marka olarak tescil edilebilir.

5.17.6. Şekil İçeren Marka Örnekleri

Marka Örnekleri

SHELL ve MERCEDES şekil markalarında olduğu gibi, yalnız bir şekilden oluşturulan markalar, markanın tanınırlık düzeyinin de etkisi ile, sözcükle ifade edilir. Örneğin "Daire İçinde Üç Köşeli Yıldız" şeklindeki marka, her zaman MERCEDES olarak, istiridye şeklindeki logo SHELL olarak okunur.

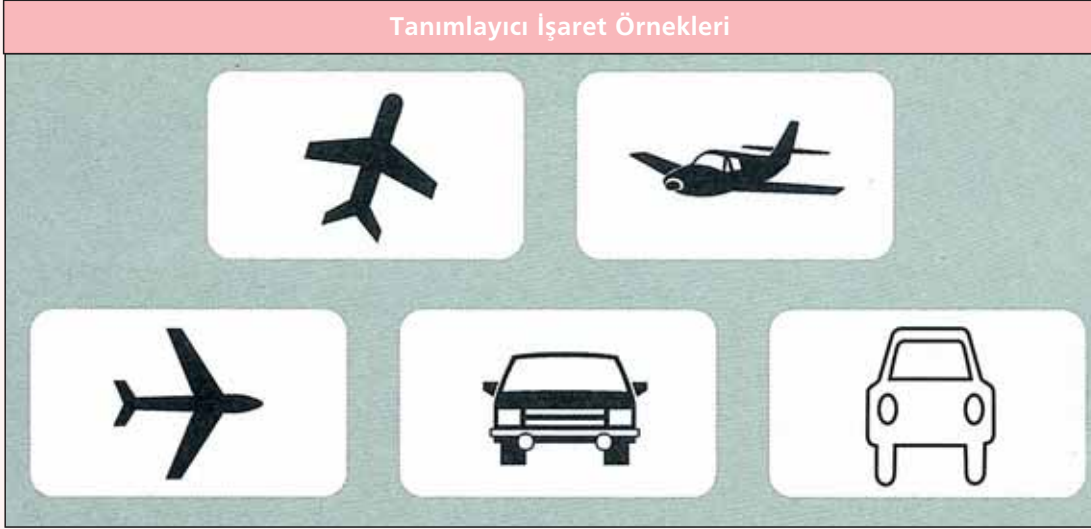
"Xsara Picasso" kişi adı olduğu için, bu markanın kullanımı için bu kişiden izin alınması gerekir. Kişinin ölümünden sonra bu izin mirasçılardan alınmalıdır. ŞAKIR ZÜMRE markasında bu olay izinsiz marka tescil ettirmek ve kullanmak şeklinde oluşmuş, söz konusu tescil mahkeme kararı ile iptal edilmiş ve markanın kullanımı önlenmiştir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. E.1989/5480
– K. 1991/2564

ŞAKIR ZÜMRE markası. Kişi adlarının izinsiz marka olarak kullanılması.

.... Her ne kadar adı gaspa uğrayan ŞAKIR ZÜMRE ölmüş olup, kişilik haklarının miras yoluyla geçmesi mümkün değil ise de, davacıların yakını ve murisinin adının davalıların ürettiği emtada marka olarak kullanmalarının davacıların da bizzatı kişilik haklarına bir tecavüz oluşturmasına, binnetice onların dahi bu tecavüzün önlenmesini istemeye haklarının bulunduğu kabulü gerekmesine ve tecavüzün devam ettiği sürece bu hakkın bir süreye bağlı olmadan her zaman kullanılabilir olmasına ve davalı Rasim adına kayıtlı markanın terkininin gerekmesine hükmün onanması gerekmiştir. 09/04/1991.

5.17.7. Tanımlayıcı İşaret Örnekleri

Buradaki örnekler bir hizmeti tanımladıkları için marka olarak tescil edilemez.

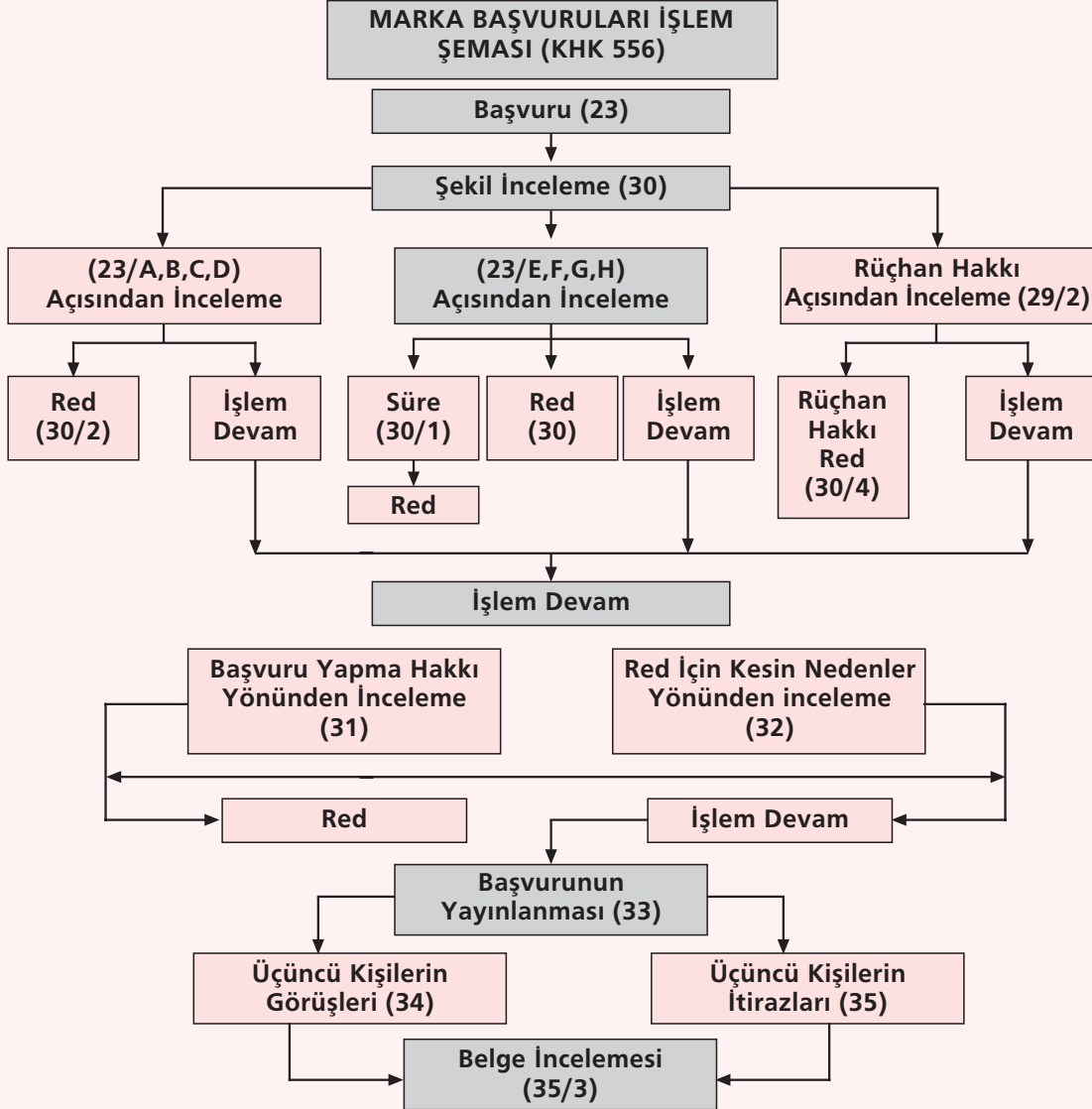
Aşağıdaki işlem şemasında bir marka başvurusunun başvurudan sonuca kadar uzanan işlemlerini göstermektedir. Marka Tescilleri ile ilgili olarak Türk Patent Enstitüsü'nde yapılan tüm işlemler idari işlemlerdir. Bir marka başvurusunda başvuru ya da üçüncü kişilerin itirazları ret edilirse, yeniden itiraz edilebilir ve daha sonraki aşamada kararın iptali için dava açılabilir.

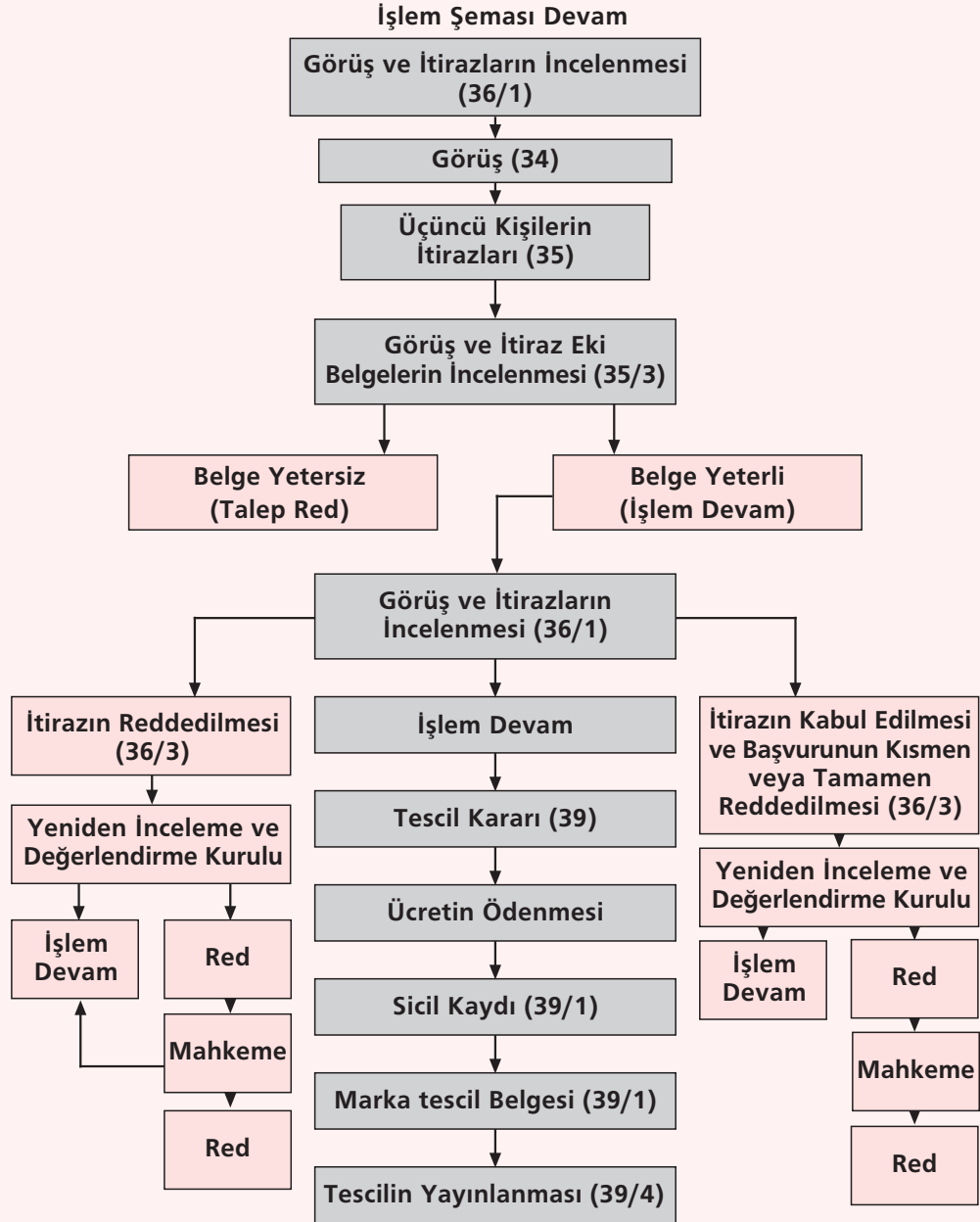
Marka Tescil Belgesi Örnekleri

5.18. İşlem Şeması

(Parantez içindeki rakamlar KHK' nin ilgili madde numarasını vermektedir.)

6. COĞRAFI İŞARETLER

6.1. Tanım

Coğrafi işaretler ile; bir ürünün, belirli bir ülke, yöre ya da bölge ile bağlantısı ifade edilmektedir. Bu işaretler, o yöreye özgü doğa ya da insan unsurlarından oluşan özelliklerin söz konusu ürüne kazandırdığı nitelik ve kalite açısından söz konusu bölge ürünlerinin benzer ürünlerden ayırt edilebilmesini sağlar.

Coğrafi işaretler başlığı altında, menşe adları ve mahreç işaretleri olmak üzere iki türden söz etmek mümkündür. Menşe adları ve mahreç işaretleri aynı amaca hizmet etmekle birlikte, mahreç işaretleri her zaman belirli bir nitelik ve kalite ile bağlantılı olmadan her hangi bir ürünün coğrafi olarak kaynaklandığı yeri yani: ülke, bölge ya da şehirden çıktığını gösterirken; menşe adları buna ek olarak ürün ya da hizmetin o ülke, bölge ya da şehirden kısaca o coğrafi yöreden kaynaklanan kalite ve niteliğini ifade eder.

6.2. Menşe Adı

Şile Bezi, Antep Fıstığı, Aydın Yemişi, Isparta Halısı, Ankara Balı gibi, belirli bir coğrafi yer ile söz konusu coğrafi yerin insanından ya da doğasından kaynaklanan bir özelliğe sahip olan ve bu özellikleri itibarıyla tanınan ve satılan ürünlerin ayırt edilmesi için kullanılan ve korunan işaretlerdir.

6.3. Mahreç İşareti

Ürünün cinsi ve özellikleri ve kalitesi ile bağlantılı olmaksızın ürünün üretildiği ülke, bölge, il, şehir gibi coğrafi yerin adıdır.

6.4. Uygulama

Türk Patent Enstitüsü tarafından tescil edilen Coğrafi İşaretler Resmi Gazete'de

yayımlanmakta ve altı ay süreyle üçüncü kişilerin itirazına açılmaktadır.

Gerek yayımlanan coğrafi işaretler ve gerekse coğrafi işaretle ilgili kişilerin açıklamaları Türkiye'de coğrafi işaret kavramının anlaşılmadığı ve marka ile karıştırıldığını göstermektedir.

Coğrafi işaretler ile bir ürünün belirli bir ülke, yöre ya da bölge ile bağlantısı ifade edilmektedir. Bu işaretlerin o yöreye özgü doğa ya da insan faktörlerinden oluşan özelliklerinin, söz konusu ürünün atfettiği niteliğin, toplum açısından önem taşımasından kaynaklanmaktadır.

WIPO tarafından kullanılan "Coğrafi İşaret" (Geographical Indication) tanımı, bir ürünün belirlenmiş bir coğrafi özelliğini işaret etmekte kullanılmaktadır. Bu tanım, adlar ve sembollerin gerek ürünün kalitesi, gerekse belirli bir yörede üretiliyor olmasını tanımlayan çok geniş bir korumayı öngörmektedir. Bu tanımın sembolleri de kapsamasının nedeni, ürünlerin ait olduğu bölgenin adı olmadan da belirli birtakım sembollerle tanımlanabilmesini sağlamaktır. Buna: Paris için Eyfel Kulesi, Londra için Asma Köprüsü. İstanbul için Boğaz Köprüsü ya da Bodrum için Bodrum Kalesi örnek verilebilir. WIPO metinlerinde, coğrafi işaretlerin markalardan ayrılması gerekliliği üzerinde önemle durulmaktadır. Benzer mal (eşya, ürün) ya da hizmetleri başkalarının mal (eşya, ürün) ya da hizmetlerinden ayırt etmek için kullanılan işaret, marka olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımı ile marka bir kişi ya da kuruluşa ait olmaktadır. Oysa, Coğrafi İşaretler bir coğrafyayı tanımladığı için bir kişi ya da kuruluşa ait olamaz; ancak, coğrafi işaretin ait olduğu coğrafyada yer alan ve ilgili coğrafi işaretin tanımladığı ürün ya da hizmeti üreten, sunan her kişi ve kuruluşun söz konusu coğrafi işareti kullanmaya hakkı olacaktır.

6. Coğrafi İşaretler

WIPO web sitesinde Lizbon Anlaşması'na göre yapılan uluslararası menşe adı tescilleri incelendiği zaman,

<http://wipo.int/ipdl/en/search-struct.jsp>

HOLDER (Sahip) bölümünde;

“Producers and groups of producers of wines enjoying the appellation of origin in question” ifadesinin yazılı olduğu görülecektir. **“Şarap üreticileri ya da üretici grupları söz konusu coğrafi işaretten yararlanır.”**

anlamındaki bu ifade ile coğrafi işaret sahibinin coğrafi yöredeki kullanıcılar olduğu belirtilmektedir.

Türkiye’de yapılan mevcut Coğrafi İşaret tescillerinde söz konusu sahip olarak coğrafi

bölgedeki coğrafi işareti kullanan kişiler belirtilmemektedir. Genellikle, coğrafi işaret sahibi olarak Sanayi ve Ticaret Odaları belirtilmektedir. Örneğin, Kayseri Pastırması Kayseri Ticaret Odası adına Coğrafi İşaret olarak 2000 yılında tescil edilmiştir. WIPO örnekleri ele alındığında, Kayseri Pastırması'nın sahibi olarak “pastırma üreticileri ya da üretici grupları söz konusu coğrafi işareti kullanır” olarak belirtilmeliydi.

6.5. Tanıtma Araçları Karşılaştırması

Aşağıdaki tablodaki karşılaştırma coğrafi işaret ile diğer tanıtma araçları arasındaki farkı belirtmektedir. Özellikle coğrafi işaretlerin markalardan farklılığı çok önemlidir.

Tablo 16 - Ticaret Ünvanı, İşletme Adı, Ticaret Markası, Hizmet Markası, Coğrafi İşaret Karşılaştırılması

Sınai Hak Türü	Tanım	Örnek 1	Örnek2
Ticaret Ünvanı	İşletme Sahiplerini Birbirinden Ayırır	Mehmetoğlu (Ayakkabı Sanayi Anonim Şirketi)	Güngörler (Ayakkabı Sanayi Anonim Şirketi)
İşletme Adı	İşletmeleri Birbirinden Birbirinden Ayırır	Mehmetoğlu (Ayakkabı Fabrikası)	Güngörler (Ayakkabı Fabrikası)
Ticaret Markası	Benzer Ürünleri Birbirinden Ayırır	Mehmetoğlu (Ayakkabıları)	Güngör (Ayakkabıları)
Hizmet Markası	Benzer Hizmetleri Birbirinden Ayırır	Ali Usta (Ayakkabı Tamircisi)	Güneşler (Ayakkabı Tamircisi ve Lostra Salonu)
Coğrafi İşaret	Ürünün Coğrafi Bölge ile Bağlantısını Belirtir	Antep (Fıstığı) Isparta (Halısı) İzmir (Tulum Peyniri)	Siirt (Fıstığı) Bünyan (Halısı) Erzincan (Tulum Peyniri)

7. FİKİR VE SANAT ESERLERİ

Yeni bir buluşa göre üretilerek pazara sunulacak bir ürün, özgün bir tasarımı ve ayırt edici bir işareti içerebilir. Bu ürünün kullanım kılavuzu, garanti belgesi, bakım ve onarım adresleri listesi, reklâm metinleri ve sloganları gibi gereklerin, bir başka işletme tarafından üretilen ürünlerin gereklerinden farklı olması ve birer **eser** niteliğinde olan bu gereklerin de özgün olmaları zorunludur. Üreticiler ya da ticaret yapan işletmelerin **Fikir ve Sanat Eserleri** konusunda da plan ve çalışma yapmaları zorunludur.

7.1. Tanımlar

05.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki tanımlamalar aşağıda gösterilmiştir:

- a) **Eser:** Sahibinin özelliğini taşıyan bilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her çeşit fikir ve sanat ürünleri.
- b) **Eser sahibi:** Eseri meydana getiren gerçek kişi.
- c) **İşlenme eser:** Bir başka eserden yararlanarak oluşturulan ve bu esere göre bağımsız olmayan ve işleyenin özelliğini taşıyan fikir ve sanat ürünleri.
- d) **Derleme eser:** Özgün eser üzerindeki haklar saklı kalmak koşuluyla, ansiklopediler ve antolojiler gibi içeriği seçme ve düzenlemelerden oluşan ve bir düşünce yaratıcılığı sonucu olan eser.
- e) **Tespit:** Seslerin veya ses temsillerinin veya ses ve görüntülerin anlaşılabilir, çoğaltılabilir veya iletilebilir şekilde bir araca kaydedilmesi işlemi.
- f) **Fonogram:** Sinema eseri gibi görsel-işitsel eserler içindeki ses tespitleri hariç olmak üzere,

bir yorumda yer alan seslerin veya diğer seslerin veya ses temsillerinin tespit edildiği ses taşıyıcısı fizikî ortam.

g) **Bilgisayar programı:** Bir bilgisayar sisteminin özel bir işlem veya görev yapmasını sağlayacak bir şekilde düzene konulmuş bilgisayar emir dizgesini ve bu emir dizgesinin oluşum ve gelişimini sağlayacak hazırlık çalışmaları.

h) **Arayüz:** Bilgisayarın donanım ve yazılım unsurları arasında karşılıklı etkilenme ve bağlantıyı oluşturan program bölümleri.

ı) **Araişerlik:** Bilgisayar program bölümlerinin işlevsel olarak birlikte çalışması ve karşılıklı etkilenmesi ve alışverişi yapılan bilginin karşılıklı kullanım yeteneğini,

7.2. Eser Sahibinin Hakları

Bir eserin sahibi, onu meydana getiren kişidir. Bir işlenmenin ve derlemenin sahibi, asıl eser sahibinin hakları saklı kalmak koşuluyla, onu işleyendir. Sinema eserlerinde; yönetmen, özgün müzik bestecisi, senaryo yazarı ve diyalog yazarı, eserin birlikte sahibidir. Canlandırma tekniğiyle yapılmış sinema eserlerinde, animatör de eserin birlikte sahipleri arasındadır.

“Topluma Sunma Hakkı”, “Adın Belirtilmesi Hakkı”, “Eserde Değişiklik Yapılmasını Yasaklamak Hakkı”, “Eser Sahibinin Zilyet (Eseri Satın Alan veya Elde Eden Kişi) ve Malike Karşı Hakları”, eser sahibinin manevi haklarını oluşturur. Bu haklar yalnız eser sahibi tarafından kullanılabilir ve devir edilemez.

Henüz topluma sunulmamış (yayımlanmamış) bir eserden yararlanma hakkı yalnız eser sahibine aittir. Topluma sunulmuş bir eserden eser sahibine tanınan yararlanma hakkı, bu Kanunda mali hak olarak gösterilenler;

7. Fikir ve Sanat Eserleri

İşlenme Hakkı”, “Çoğaltma Hakkı”, “Yayma Hakkı”, “Temsil Hakkı”, “İşaret, Ses, Görüntü İletimine Yarayan Araçlarla Kamuya İletim Hakkı” ile sınırlıdır. Mali haklar birbirine bağlı değildir. Bunlardan birinin kullanılmasına izin verilmesi diğerinin kullanımı anlamına gelmez.

7.3. Eser Sahibinin Hakları İle Bağlantılı Haklar

Eserlerin; açıklanması, anlatılması, yorumlanması evrelerinde, eserin değerini ortaya koyan, toplumda yaygınlaşmasını sağlayan çeşitli araçların önemli bir etkisi ve sanat katkısı bulunduğu kuşkusuzdur. "Bağlantılı Hak" deyimi, fikir haklarına yakın, benzer ya da bağlantılı olarak kabul edilen bazı hak konuları düşünülerek benimsenmekte ve yorumcu sanatçılar, plak (ses kayıt) yapımcıları ve radyo-televizyon kuruluşlarının kendi ürünleri üzerindeki haklarını ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Bu ürünler ile "Eser" arasında, eserler üzerindeki haklar saklı kalmak koşuluyla, bir yakınlık kurulmuş ve hak sahiplerine, kendi ürünlerinden diğer insanların belirli koşullar altında yararlanmalarına izin verme ya da önleme hakkı tanınmıştır.

Koruma süresi eser sahibinin yaşadığı süre ve ölümünden sonra 70 yıl devam eder. Eser sahibinin ölümünden sonra kamuya sunulan eserlerde koruma süresi ölüm tarihinden sonra 70 yıldır. İlk defa Türkçeden başka bir dilde yayımlanmış olan bir bilim ve edebiyat eseri, yayımlandığı tarihten itibaren 70 yıl içinde eser sahibi ya da onun yazılı izniyle bir başka kişi tarafından Türkçe çevirisi yapılarak yayımlanmamış ise, 70 yılın geçmesi ile Türkçeye çevrilebilir. El işleri, küçük sanat eserleri, fotoğraf ve sinema eserleri için koruma süresi kamuya sunulduğu tarihten itibaren 70 yıldır.

7.4. Eser Korumasında Dikkat Edilecek Konular

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunan eserler, eserin yaratıldığı andan başlayan doğal bir korumadan yararlanır. Eserin herhangi bir kuruma kayıt (tescil) ettirilmesine ya da onaylatılmasına gerek yoktur.

Bir eserin korunmasında dikkat edilecek en önemli konu eser sahipliğinin kanıtlanmasıdır. Henüz yayımlanmamış bir eserde, eser sahipliği bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 11 inci maddesinde "Yayımlanmış eser örneklerinde ya da bir güzel sanat eserinin aslında, o eserin sahibi olarak adını ya da bunun yerine tanınmış takma adını kullanan kişi, aksi kanıtlanıncaya kadar o eserin sahibi sayılır" hükmü, yayımlama olayından sonrası için sorunu çözmüştür.

7.5. Yayımlanmamış Eserlerde Alınacak Önlemler

Eserin oluşturulduğu aşamasında ve sonrasında, eğer eser yayımlanmamış ise, eser sahipliğini kanıtlamaya yönelik aşağıdaki önlemler alınabilir:

- Taslaklar ve asıl üzerine eser sahibinin adı, soyadı yazılmalı, tarih ve imza atılmalıdır.
- Eserin bir örneği taahhütlü mektupla kendi adına gönderilebilir ve zarf açılmadan saklanabilir. (Aynı örnek aynı zamanda bir başka güvenilir kişiye de gönderilebilir ve açılmadan saklanması istenebilir)
- Eserin bir örneği elektronik posta ile kendine ya da bir güvenilir kişinin adresine gönderilebilir. Açılmaması sağlanır.
- Eserin bir örneği Noterde beyan edilerek tutanak yazdırılıp saklanabilir.

7.6. Yayım Öncesinde Yapılacak Sözleşme Örneği

Eserin yayımlanması aşamasında da sorunlar çıkabilmektedir. Yayım öncesinde yayımcı ile yazılı sözleşme yapılmalıdır. İncelemek ve karar vermek üzere yayımcıya eser teslim edilirken eserden, olası ise, ikinci bir örnek hazırlanmalı ve bu ikinci örnek üzerine, "eserin 'ya ait olduğu, incelemek ve yayım kararını vermek için örneklerin alındığı, gün içinde karar verilirse sözleşme yapılacağı, karar verilmez isegün içinde eserin geri verileceği" ve benzeri bir yazı yazılmalıdır. Bu yazıyı yayımcı adına imzalayacak kişinin yetkisi sorulmalı ve gerekirse görülmelidir.

7.7. Eser Yarışmalarında Dikkat Edilecek Konular

Eser yarışmalarına katılım sırasında da bazı konulara dikkat edilmelidir. Yarışmayı düzenleyenler - uygulayıcılar ile yarışmaya katılacaklar arasında fikri hakların kullanımı konusunda bir denge oluşturulması gerekir. Bu dengede katılımcıların ve düzenleyicilerin - uygulayıcıların haklarının eşit şekilde korunması gereklidir.

Korumanın sağlanması amacıyla, Yarışma Kuralları'nda (Genellikle Yarışma Şartnamesi olarak kullanılmaktadır) hakların kime ait olacağı ve nasıl kullanılacağı konularını açıklayan bazı hükümlere yer verilebilir.

Yarışma Kuralları'nda, teslim alınan eserlerin nasıl korunacağı, nasıl iade edileceği ve benzeri durumlarda ne yapılacağı da yazılı olmalıdır. Hakların kullanımına karar verildiğinde, genel terimler yerine kullanılacak mali haklar tek tek yazılarak sözleşme yapılmalıdır.

7.8. Eser Yarışması Katılımcı Taahhüt Örneği

Yarışma öncesinde katılımcılardan aşağıdaki gibi bir taahhüt alınabilir.

"....." Yarışması'nda ödül kazandığım takdirde, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunan söz konusu eser ile ilgili işleme, çoğaltma, yayma, temsil, işaret, ses ve/veya görüntü iletimine yarayan araçlarla kamuya iletim hakkı gibi mali hakların kullanımını..... yıl için, YTL. bedel karşılığında 'ne vereceğimi ve söz konusu haklar için, söz konusu kişi ile sözleşme yapacağımı, yarışmayı düzenleyenlerin-uygulayıcıların eser üzerindeki mali hakların kullanımını konusunda önalım haklarının olduğunu kabul ve taahhüt ederim."

7.9. Endüstriyel Tasarım Yarışması Katılımcı Taahhüt Örneği

Eğer yarışmaya bir endüstriyel tasarım ya da bir buluş için katılım söz konusu ise; "12/06/1995 tarih ve 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında korunan Endüstriyel Tasarımların kullanımı konusunda yıl için, YTL. bedel karşılığında 'ne kullanma haklarını (lisans) vereceğimi (ya da haklarımı devir edeceğimi) ve söz konusu haklar için, söz konusu şirket ile lisans (ya da devir) sözleşmesi yapacağımı, yarışmayı düzenleyenlerin-uygulayıcıların endüstriyel tasarımlar üzerindeki hakların kullanımını konusunda önalım haklarının olduğunu kabul ve taahhüt ederim."

Not: Yukarıdaki sözleşmeler yapılırken "kullanma haklarının verilmesi" ya da "hakların devir edilmesi" seçimi yapılmalıdır. Kullanma haklarının verilmesi hakların belirli bir süre için kiralanması; hakların devir edilmesi ise, hak sahipliğinin bir başkasına geçmesi (satış) anlamındadır.

7.10. Hukuk Davaları

İzni alınmamış eser sahibi, sözleşme yapılmış olması halinde isteyebileceği bedelin veya emsal veya rayiç bedel itibarıyla uğradığı zararın üç kat fazlasının ödenmesini, maddi ve manevi tazminat ödenmesini, tecavüzün önlenmesini, ihtiyati tedbir konulmasını, gümrüklerde el konulmasını, kararın ilanını isteyebilir.

7.11. Ceza Davaları

Eserlerin izinsiz kullanımı ve eserler üzerindeki haklara tecavüz edilmesi durumlarında, iki yıldan dört yıla kadar hapis veya 50 bin -150 bin YTL arasında ağır para cezasına veya zararın ağırlığı dikkate alınarak her ikisine, hükmedilir.

7.12. Bilgisayar Yazılımları

Bilgi toplumunun önemli unsurlarından olan “bilgisayar yazılımları”, söz konusu fikir ürünlerinden “eserler” içinde yorumlanmaktadır. Bu açıklama bilgisayar yazılımlarının nasıl ve hangi yasal düzenleme ile korunacağı konusunda bilgi vermektedir. Salt bilgisayar yazılımlarının Edebiyat Eserleri kapsamında olduğu kabul edilmiştir. ⁽¹⁵⁾ Bilgisayar yazılımları, teknik özellik içermedikleri ve sanayiye uygulanabilirlik ölçütünü taşımadıkları gerekçeleriyle “buluş ve patent” konusu dışında kalmıştır.

Yirmi birinci yüzyıla adını veren bilgi çağının vazgeçilemez unsurlarından olan bilgisayar yazılımları, üretim ve ticaretin her alanına girmiştir. Eser olarak korunan bilgisayar yazılımlarının, işletme bünyesinde geliştirilmesi, sipariş yoluyla başkalarına yaptırılması ya da hazır yazılımların izin alınarak kullanılması sırasında, önceden önemsenmeyen, ancak sonradan çok önemli denilebilecek sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

5846 sayılı FSEK Madde.38

“Sözleşmede belirleyici hükümlerin yokluğu durumunda, hata düzeltme de dahil, bilgisayar programının düşünüldüğü amaca uygun kullanımı için gerekli olduğu sürece, bilgisayar programını yasal yollardan edinen kişi tarafından çoğaltılması ve işlenmesi serbesttir. Bilgisayar programını yasal yollardan edinen kişinin programı yüklemesi, çalıştırması ve hataları düzeltmesi sözleşme ile önlenemez. Bilgisayar programının kullanımı için gerekli olduğu sürece, bilgisayar programını kullanma hakkına sahip kişinin bir adet yedekleme kopyası yapması sözleşme ile önlenemez. Bilgisayar programının kullanım hakkına sahip kişinin yapmaya hak kazandığı bilgisayar programının yüklenmesi, görüntülenmesi çalıştırılması, iletilmesi veya depolanması fiillerini ifa ettiği sırada, bilgisayar programının herhangi bir ögesi altında yatan düşünce ve ilkeleri belirlemek amacı ile, programın işleyişini gözlemlenmesi, tetkik etmesi ve sınaması serbesttir.”

Birleşik Devletlerde ve Avrupa Patenti Sistemi’nde bilgisayar yazılımlarına, bazı özel durumlarda, patent verildiği bilinmektedir. Ancak patent başvurusunun genellikle “Apparatus for” olarak sunulduğu da görülmüştür. Bunun anlamı, “..... için cihaz” konusunda patent talep edilmektedir.

US 2001/0011244 A1 sayılı Birleşik Devletler patent başvurusu örneğinde, “Pamuk Alışveriş Forumu” başlığı ile açıklanan bir buluş, patent başvurusunda “Bu buluş, ham pamuk ticaretini kolaylaştıran yeni bir veri işleme aparatı ile ilgilidir” olarak sunulmuştur. (This invention relates to novel data processing apparatus which facilitates the trading of raw cotton)

(15) WTO-TRIPS: Article 10 Computer Programs and Compilations of Data 1. Computer programs, whether in source or object code, shall be protected as literary works under the Berne Convention (1971).

Kaynak:

http://v3.espacenet.com/publicationDetails/biblio?KC=A1&date=20010802&NR=2001011244A1&DB=EPODOC&locale=en_EP&CC=US&FT=D

Avrupa Patent Sistemi'nde ve bu sisteme üye olan Türkiye'de yazılımlar bir donanım ile birlikte sunulurken, donanım ile birlikte patent verilebilirlik ölçütlerini karşılıyorsa, patent korumasından yararlanabilmektedir.

Avrupa Patent Ofisi, bir bilgisayar ekranında bir pencere açıldıktan sonra yeni açılan pencerelerin bir önceki pencereler ile çakışmamasını sağlayan bilgisayar yazılımını buluş olmadığı gerekçesiyle patent verilemez olarak kabul etmiş, ancak Genişletilmiş Temyiz Kurulu, pencerelerin üst üste çakışmamasının sağlanmasını teknik bir özellik olarak kabul ederek patent verilmesine karar vermiştir.

"T 0935/97-3.5.1 : başvuru ve istem, bilgisayar ekranında açık bir çalışma penceresinin üzerine açılan ve arkada kalan penceredeki bilginin görülmesini engelleyen ikinci bir pencereyi incelemektedir. Bu çerçevede buluş, pencerelerin üst üste açılması sırasında alt pencerede kalan ve görülmesi engellenen bilginin, üste pencere açıldıktan sonra, altta kalan pencerenin üst pencere tarafından bloke edilmeyen bir alanına kaydırılarak görülmesini sağlamaktadır.

T 0935/97 sayılı başvuruda yer alan ve yöntem ve araç gereçler ile ilgili 1- 6 sayılı istemler, Avrupa Patent Sözleşmesi şartlarına uyması, özellikle de yenilik ve buluş basamağı kriterlerini tam olarak karşılaması nedeniyle kabul edilmiştir."

<http://legal.european-patent-office.org/dg3/pdf/t970935eu1.pdf>

Kaynak: M. Kaan DERİCİOĞLU: Bilgisayar

Yazılımları ve İş Görme Yöntemleri İle İlgili Buluşların Korunması

<http://www.ankarapatent.com/tr/doc/isgoryo/ntem.pdf>

Eser koruması, yazılımın izinsiz çoğaltılması, yayını, topluma sunulması, işlenmesi, kamuya iletimi konularında münhasır bir hak sağlar. Yazılım sahipleri, yazılımı kullanmak isteyenlere, yazılımın belirlenen sayıda kullanımı için izin verir. Bu özgün ürünün izinsiz kullanımları, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümlerine göre önlenir.

Patent ile korumada ise, patent tarifnamesinde açıklanan ve istemlerinde kapsamı belirlenen buluşun izinsiz kullanılmasında münhasır hak söz konusudur. Patent sahibi, patent metninde açıklanan buluşa ilişkin usul veya ürün için lisans (kullanım izni) verir. Burada eserlerde olduğu gibi üretilmiş özgün bir ürün henüz oluşmamış olabilir. Patent metnine göre lisans alan usulü kullanır veya ürünü üretir. Patent konusu buluşun izinsiz kullanımı, ilgili yasal düzenleme (551 sayılı KHK) hükümlerine göre önlenir.

Yirmi birinci yüzyıla adını veren bilgi çağının vazgeçilemez unsurlarından olan bilgisayar yazılımları, üretim ve ticaretin her alanına girmiştir. Eser olarak korunan bilgisayar yazılımlarının, işletme bünyesinde geliştirilmesi, sipariş yoluyla başkalarına yaptırılması ya da hazır yazılımların izin alınarak kullanılması sırasında, önceden önemsenmeyen, ancak sonradan çok önemli denilebilecek sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

5846 sayılı FSEK Madde.38

"Sözleşmede belirleyici hükümlerin yokluğu durumunda, hata düzeltme de dahil, bilgisayar programının düşünüldüğü amaca uygun kullanımı için gerekli olduğu sürece, bilgisayar programını

8. Davalar ve Cezalar

yasal yollardan edinen kişi tarafından çoğaltılması ve işlenmesi serbesttir. Bilgisayar programını yasal yollardan edinen kişinin programı yüklemesi, çalıştırması ve hataları düzeltmesi sözleşme ile önlenemez. Bilgisayar programının kullanımı için gerekli olduğu sürece, bilgisayar programını kullanma hakkına sahip kişinin bir adet yedekleme kopyası yapması sözleşme ile önlenemez. Bilgisayar programının kullanım hakkına sahip kişinin yapmaya hak kazandığı bilgisayar programının yüklenmesi, görüntülenmesi çalıştırılması, iletilmesi veya depolanması fiillerini ifa ettiği sırada, bilgisayar programının herhangi bir ögesi altında yatan düşünce ve ilkeleri belirlemek amacı ile, programın işleyişini gözlemlemesi, tetkik etmesi ve sınaması serbesttir.”

8. DAVALAR VE CEZALAR

Sinai haklarla ilgili Kanun Hükmünde Kararnameler kapsamında korunan Buluşlar, Tasarımlar, Markalar, Coğrafi İşaretler ve Entegre Devre Topografyaları konularındaki davalarda görevli mahkemeler İhtisas Mahkemeleri’dir. Bu mahkemeler, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından Asliye Hukuk ve Ceza Mahkemeleri’nden seçilerek görevlendirilir.

Ankara ve İstanbul’da Fikri ve Sinaî Haklar Hukuk ve Ceza Mahkemeleri, İzmir’de yalnız Fikri ve Sinaî Haklar Ceza Mahkemesi görev yapmaktadır. Diğer illerde bazı mahkemeler İhtisas Mahkemesi olarak görevlendirilmiştir.

Uygulanacak cezalara ilişkin hükümler Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Markalar konusunda 21 Ocak 2009 tarih ve 5833 sayılı Kanun ile ceza hükümleri düzenlenmiş olup, Patent, Faydalı Model ve Tasarımlar için TBMM de olan tasarımlar 19 Ekim 2009 tarihinde henüz yasalaşmamıştır.

Ceza davaları ve uygulanacak cezalar için şikâyet gerekir.

9. DİĞER KONULAR

9.1. Açıklanmamış Bilgiler / Ticaret Sırları

İşletmelerin en önemli unsurları arasında sayılabilecek bir önemli konu da, deneyimle kazanılan bilgi birikimleridir. Genel olarak "Gizli Bilgiler" ya da "Ticaret Sırları" olarak adlandırılan bu konu, işletmelerin verimliliğini etkilemektedir. Bu tür bilgiler, buluşlar kadar önemli olup, Know-How Anlaşmaları ile gizli reçeteler halinde pazarlanmakta, işletmelerin rekabet gücünü etkilemektedir.

Türkiye'de know-how ve ticari sırlarla ilgili özel bir yasal düzenlemenin bulunmamasına karşın bu türden açıklanmamış bilgilerin korunması, Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu gibi genel hükümler çerçevesinde sağlanmakta ve gerektiğinde ceza davaları kapsamında da yorumlanmaktadır.

Türk Ticaret Kanununun Haksız Rekabet ile ilgili hükümleri arasında 57. maddede, hüsnüniyet kaidelerine aykırı hareketler

sıralanırken yedinci ve sekizinci bentlerde know-how, ticaret ve imalat sırları olarak korunmaktadır.

Açıklanmamış bilginin korunması böylece know-how sahibinin haksız rekabette bulunana karşı yöneltebileceği davalarla sağlanabilmektedir.

Know-how, Türk hukukunda bazı koşullar altında haksız fiillere ilişkin hükümlerle de korunabilmektedir. 4.10.1926 tarihinden bu yana Türkiye'de yürürlükte olan ve İsviçre Yasasına uygun olarak düzenlenmiş Borçlar Kanununun, 41 inci maddesi şöyledir: "Bir kimseye, ister bile bile (kasten), ister ihmal yoluyla, veya tedbirsizlikle, haksız bir surette

zarar veren kişi, bu zararın tazmini ile yükümlüdür.

İşçiyle işveren arasında yapılacak bir hizmet sözleşmesine, know-how'ın kullanılmasını ya da açıklanmasını yasaklayan ya da sınırlayan hükümler konulabilir.

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Fikri Haklar ÖİK Raporu, Ankara 2000.

www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/3184/oik521.pdf

Bir üründen veya yöntemden en verimli ve kolay biçimde yararlanabilmek için oluşturulan o konudaki deneyime ve uygulamaya dayalı, genellikle gizli olmakla birlikte böyle bir nitelik taşıması zorunlu olmayan ve bir patent ile korunmayan, teknik bilgi birikimi olarak açıklanabilen Ticaret Sırları önemli bir hak konusunu oluşturur.

WTO-TRIPS metni bu konuyu "açıklanmamış bilgilerin korunması" başlığı altında Bölüm 7 de vermektedir. Madde 39'da Paris Sözleşmesi 10bis maddedeki "Haksız Rekabetin Korunması" kaynak gösterilmektedir.

http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_04d_e.htm#7

Patent olayında kişiler geliştirdikleri buluşu topluma açıklamalarının karşılığında kendilerine verilen patent ile korunurken, ticaret sırlarında bilgi gizli kaldığı sürece korunur. Uluslararası üne sahip bir içeceğin formülü bu konuya örnek olarak verilebilir. 1890'lı yıllarda üretilen ve günümüze kadar formülü ve nasıl üretildiği gizli tutulabilen bu içecek, üreticisinin gizli tutulabilen bu içecek, üreticisinin gizli tutulabilen bu içecek, üreticisinin gizli tutulabilen bu içecek başarıya için, iyi bir örnektir. Bu içeceğin üreticileri

9. Diğer Konular

patent almayı tercih etselerdi, formülü ve üretim yöntemini açıklamak zorunda kalacaklardı ve 1910'lu yıllarda koruma süresi dolduktan sonra, benzeri içeceği herkes serbestçe üretilip başka markalarla satılabileceklerdi. 1935 yılından bu yana Türkiye'de üretilen, Bursa kökenli bir gazoz, benzeri bir uygulama örneği olarak verilebilir.

Bir buluş yapıldığı zaman, ticaret sırrı veya patent koruması konusuna karar vermek zordur. Üretilen üründen geriye mühendislik ile anlayamayan konularda ticaret sırrı tercih edilebilir. Ancak aynı teknik alanda araştırma yapanların aynı veya benzer sonuçları elde edebilecekleri de düşünülmelidir. Ticaret sırrı olarak gizli tutulan bir buluş için, aynı veya çok yakın sonuçları elde eden bir kişi tarafından patent başvurusu yapılarak buluşun açıklanması durumunda, doğal olarak sorun yaşanacaktır.

9.2. Entegre Devrelerin Topografyaları

Entegre Devre ve Entegre Devre Topografyası 5147 sayılı Kanunda aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

Entegre Devre: Elektronik bir işlevi veya bunun gibi diğer işlevleri yerine getirmek üzere tasarlanmış, en az bir aktif elemanı olan ve ara bağlantılarından bir kısmının ya da tümünün bir parça malzeme içerisinde ve/veya üzerinde bir araya getirilmiş ara veya son formdaki bir ürün.

Entegre Devre Topografyası: Entegre devreyi oluşturan tabakaların üç boyutlu dizilimini gösteren, üretim amacıyla hazırlanmış ve herhangi bir formatta sabitlenmiş görüntüler dizisi olup, her görüntü entegre devrenin üretiminin herhangi bir aşamasındaki yüzeyinin tamamının veya bir kısmının görünümü.

Entegre devre ürünleri, bir taban üzerine yerleştirilen, yarı-iletken metal, dielektrik ve başka malzemelerden oluşan karmaşık bir dizi katmandan inşa edilmektedir. Bu katmanların üç boyutlu yapısına "Entegre Devre Topografyası" denilmektedir. Bir entegre devre ürünü, içinde karmaşık elektronik devrelerin, yaygın adıyla "mikroçip" ya da "yarı-iletken çipler" in, entegre edildiği bir üründür. Entegre Devre Topografyası'nda, bu topografyanın tasarımı hakkında bir koruma sağlamakta, ancak bu koruma devre tarafından yerine getirilen işlevleri kapsamamaktadır.

Entegre devre topografyası bir entegre devre içindeki, en az bir tanesi kaynak bileşeni olan, iki ya da daha çok bileşenin üç-boyutlu birleştirilmesi (entegrasyonu) ve birbiriyle bağlantılı hatların bir kısmı ya da tümü ya da entegre devre yapımı için hazırlanan üç-boyutlu birleştirme (entegrasyon) anlamına gelmektedir.

"Yarı-iletken" (entegre devre) terimi, bir bütün olarak üç-boyutlu bir tasarım oluşturan, bir ya da birden çok sayıda iletken, yalıtkan ve yarı-iletken malzeme katmanından oluşan bir ürünün bitmiş ya da ara ürün biçimini ifade etmektedir.

9.3. İnternet Alan Adları

Ticaretin elektronik ortama taşınması, internetin düşünülmemeyen bir hızla gelişmesi sonucunda, elektronik ticaretin araçları olan web siteleri ve internet alan adları da önemli duruma gelmiştir. İyi organize edilmiş web siteleri ve elektronik posta ile haberleşmede

kullanılan internet alan adları işletmelerin rekabet gücünün etkileyen unsurlar arasına girmiştir.

Internet alan adlarının korunması konusunda bazı ülkeler yasal düzenleme yapmış, Türkiye'nin de içinde bulunduğu bazı ülkeler bu konuda geç kalmıştır. Internet alan adlarını düzenlenmesi ile ilgili Uluslararası Kuruluşların uygulamaları (ICANN ve WIPO) genellikle benimsenmektedir. Internet Alan Adları (Internet Domain Name) kayıt işlemleri Türkiye'de ODTÜ tarafından yürütülmektedir. Internet alan adlarının özelliği ve niteliği markalardan farklı olmasına rağmen, internet alan adları marka olarak tescil edilebilmektedir. (<http://www.nic.tr>)

9.4. Sözleşmeler

Fikri haklar alanında, fikir ürünü sahipleri ile fikir ürününden ekonomik olarak yararlanacak kişiler arasındaki ilişkiler, sağlıklı bir korumanın sağlanması bakımından, önemlidir. Fikir ürünleri üzerindeki manevi ve ekonomik hakların kullanılması yazılı kuralları gerektirir.

Örneğin eser sahibi, eserinin kamuya sunulması, çoğaltılması, yayınlanması, işlenmesi, temsili vb. eylemler konusunda karar verme yetkisine doğal olarak sahiptir. Eser sahibi bu yetkisini yalnız yazılı şekilde kullanabilir. Sözlü olarak yapılan işlemlerin geçerliliği yoktur.

Söz konusu olay, eğer hizmet ya da iş görme sözleşmeleri sırasında özel olarak düzenlenmemiş ise, buluşlar, endüstriyel tasarımlar ve diğer sınai hakların kullanılması aşamalarında da benzer kurallar geçerlidir.

551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de "sağlar arası ilişkiler yazılı kurallara tabidir" ifadesi, bu

konuya açıklık getirmek amacıyla kullanılmıştır. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 52 inci maddesi, hakların kullanılmasının yazılı şekilde tabi olduğunu belirtmektedir.

Bilindiği gibi, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu 1952 yılında yürürlüğe girmiş ve 1910 Telif Hakkı Kanunu yürürlükten kalkmıştır. Aradan elli yıl geçtiği halde, eser sahibinin hakkı ya da fikri hak karşılığı "telif hakkı" terimi günümüzde de kullanılmaktadır. Eser sahibi ile bir yayıncı arasında eserin yayını öncesinde yapılacak yayın sözleşmesinde "tüm telif hakları devir edilmiştir." vb. ifadelerin, mevcut yasa karşısında hiçbir geçerliliği yoktur. 5846 sayılı yasa, devir edilecek mali hakların belirtilmesini koşul olarak belirlemiştir. Yapılacak yayın sözleşmesinde, eserin çoğaltılması, yayınlanması, işlenmesi, temsili, ses veya görüntü araçlarıyla kamuya iletimi haklarından hangisinin devir edildiği ya da geçici bir süre ve koşulla verildiği, belirtilmelidir. Örneğin, (.....adlı eserin çoğaltılması ve yayınlanması hakları sürede ödenecekTL bedel karşılığı ya devir edilmiştir. Söz konusu hakları devir alan, eserde değişiklik yapamaz ve diğer mali hakları kullanamaz Eserde değişiklik ve düzeltme yapma hakkı eser sahibine aittir) vb. ifadeler kullanılmalıdır.

Sınai haklarla ilgili yasal düzenlemelerde "aksi sözleşmede belirtilmemişse" şeklinde yer alan ifadeler, sözleşme serbestisi ni vurgulamaktadır. Bir şirketin Ar-Ge biriminde araştırma mühendisi olarak çalışacak bir kişi ile çalıştıran şirket arasında, Ar-Ge sonucu ortaya çıkacak buluşlarda patent hakkının kime ait olacağı düzenlenebilir ve yazılanlar taraflar arasında geçerli olur. Eğer bu konu belirtilmemiş ise, ortaya çıkacak buluşlarda hak sahibinin çalıştıran olacağına ilişkin genel kurallar geçerli olacaktır.

10. İşletmelerde Fikri Haklar Yapılanması

Fikri haklar alanı, çok geniş bir alan olduğu için, her somut olay için, o somut olaydaki beklentilere uygun çözüm üretilmesi ve özel sözleşmeler yapılması gerekmektedir. Bu nedenle, “şu konu için şu tür sözleşme uygulanır” gibi genelleme yapmak akılcı değildir ve çözüm yerine çözümsüzlük doğurabilir.

Sözleşmeler için bazı örneklerin başlıkları aşağıda belirtilmiştir:

- Hizmet Sözleşmesi
- İş Görme Sözleşmesi
- İşbirliği veya Ortak Çalışma Sözleşmesi
- Ortaklık Sözleşmesi
- Ortak Girişim Sözleşmesi
- Kiralama Sözleşmesi
- Danışmanlık Sözleşmesi
- Fason Üretim Sözleşmesi
- Gizlilik Sözleşmesi
- Ziyaretçi veya İş Görüşmesi Gizlilik

Sözleşmesi

- Teknoloji Transferi Sözleşmesi
- Marka Kullanım veya Devir Sözleşmesi
- Patent Kullanım veya Devir Sözleşmesi
- Tasarım Kullanım veya Devir Sözleşmesi
- Mali Hak Kullanım veya Devir Sözleşmesi

10. İŞLETMELERDE FİKRİ HAKLAR YAPILANMASI

Ürün üreten ve/veya satışını yapan işletmeler rekabet koşullarının gereği olan fikri haklar konusunda duyarlı olmak zorundadır. Bu nedenle, özellikle işletmelerin

Yönetim [16]

Satın Alma,

Araştırma-Geliştirme

Ürün-Geliştirme

Üretim / Mühendislik

Satış-Pazarlama

bölümlerine Fikri Haklar ile ilgili yasal düzenlemeleri izleme ve uygulama sorumluluğu da yüklenmektedir.

Fikri Hakların izinsiz kullanımı, işletme faaliyetlerinin durdurulmasına, işletmenin yüksek tazminat ödemesine ve ayrıca yöneticilerin hapis cezası almalarına yol açabilecek yaptırımlara neden olabilecektir.

İşletmeler, Fikri Haklar Alanında strateji ve politikalarını saptamalı, işletme çalışanlarına ve işbirliği yaptığı işletmelere duyurmalı, bunların uygulanmasına ve denetimine yönelik olarak, yöneticiler ile her işletme bünyesinde oluşturulacak fikri haklar birimi elemanları eğitilmelidir.

Belirlenen strateji ve politikaların işletmeler tarafından uygulanmasını ve denetimini sağlamak bakımından aşağıdakiler yapılabilir:

- İşletme bünyesinde “Fikri Haklar Birimi” oluşturulması [17]
- İşletme bünyesinde sorumluların belirlenmesi ve atanması
- Atanan personele “Fikri Haklar Eğitimi” sağlanması
- Uygulanacak kuralların belirlenmesi
- Bütçe hazırlanması
- Bilgisayar destekli kayıt sistemi

[16] İşletmelerde Fikri Haklar Eğitimi'ne Yöneticilerin doğrudan katılmaması eğitimlerden amaçlanan sonucu olumsuz etkilemektedir.

[17] Bu birim işletmenin büyüklüğüne göre, bir ya da birkaç kişiden oluşabileceği gibi, birim, bölüm vb. yapıda olabilir.

oluşturulması

- Tüm işlemlerde yazılı kuralların geçerliliğinin sağlanması
- Üçüncü kişiler ve kuruluşlarla ilişkilerde, iş ve işlemler öncesinde, sözleşmelerin yapılması İşletmeler bünyesinde oluşturulacak fikri haklar birimleri tarafından;
- fikri haklar alanında yürütülecek faaliyetlerin nasıl ve hangi sıraya göre yapılacağı,
- kayıtların nasıl ve hangi ortamda tutulacağı,
- özel bilgi ve deneyim gerektiren işlerde ve hizmetlerde hangi kişilerle ve hangi kurallara göre çalışılacağı,
- satın alınacak hizmetlerin bedellerinin nasıl ödeneceği,
- rakiplerin faaliyetlerinin ve sınai haklar alanında almak istedikleri ya da aldıkları belgelerin nasıl izleneceği,
- haksız rekabet yaratacak faaliyetlerden nasıl kaçınılacağı ve haksız rekabet yapanlarla, gerek kişisel, gerekse meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile birlikte, nasıl mücadele edileceği,
- vb.

yazılı kurallarla belirlenmelidir.

Sivil Toplum Örgütlerinin; bilginin yaygınlaştırılması; uluslararası sözleşmelerin hazırlanması çalışmalarına katkı; uluslararası kuruluşlarla işbirliği; yasa ve yönetmeliklerin hazırlanmasına katkı; eğitim amaçlı toplantıların düzenlenmesi, yayınların derlenmesi; fikri haklara tecavüz amaçlı eylemlerle mücadele edilmesi vb. konularda, yaratıcılığın ve yenilikçiliğin özendirilmesine yönelik çalışmaları olmalıdır.

Türkiye’de ana bilim dalı düzeyinde Fikri Haklar Eğitimi veren üniversite ve yüksek okul bulunmamaktadır. Üniversitelerimizin bazı fakülteleri ve yüksek okullarında, genellikle seçmeli ders olarak, başka bilim dallarındaki uzmanlar tarafından eğitim vermeye çalışılmaktadır. Fikri Haklar alanındaki eğitimin ana bilim dalı düzeyine çıkarılması için Sivil Toplum Örgütleri’nin yoğun olarak çalışması gerekmektedir.

11. PATENT TEŞVİK SİSTEMİ

<http://www.tubitak.gov.tr/home.do?sid=371&pid=364>

<http://www.tubitak.gov.tr/home.do;jsessionid=C3EBD6A0FF5F932A27223FC0B68937BD?sid=371&pid=364>

http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/ARDEB/destek_prog/genel_bilgi/1008GB_GenelBilgi.doc

<http://www.turkpatent.gov.tr/tpe/index.jsp?sayfa=125>

Türkiye'nin ulusal ve uluslararası patent başvurularının sayısının artırılması, kişilerin patent başvurusu yapmaya teşvik edilmesi ve fikri hakların korumasında bilinçlenmeye katkıda bulunulması amacıyla Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından incelemeli sisteme göre yürütülecek patent başvurularının desteklenmesine karar verilmiştir. Bu amaçla başvuruların teşvik başvuru talebi, değerlendirme, kabul, izleme, sonuçlandırma ve sonuçlarının izlenerek değerlendirilmesine başlanmıştır.

11. Patent Teşvik Sistemi

Patent başvurusunu resmi olarak yapan ve başvuru numarası alan T.C. vatandaşları ya da Türkiye sınırları içerisinde faaliyet gösteren, Türk hukukuna göre kurulmuş şirketler desteklerden yararlanabilir.

<http://www.tubitak.gov.tr/home.do?ot=1&sid=371&pid=364>

11.1. Başvuru Şekli

Gerçek kişi başvuru sahiplerinin yapacakları başvurular kendileri tarafından, tüzel kişi başvuru sahiplerinin yapacakları başvurular ise şirketi temsile yetkili temsilci ya da temsilciler tarafından yapılacaktır.

11.2. Destek Miktarı

- İncelemeli sistemden yapılacak ulusal patent başvuruları için 3000 TL -geri ödemesiz
- Uluslararası patent başvurularının başvuru ücretlerinin 3000 TL lik kısmı-geri ödemesiz
- Bu iki tür başvuru için varsa, patent vekilinin başvuruya ait hizmet bedelinin 450 TL'lik kısmı-geri ödemesiz
- Ulusal aşamaya geçmemiş uluslararası patent başvurularının, destek başvuru tarihinden sonraki ücretleri, en fazla 100.000 TL

Birer yıllık olarak belirlenen her bir teşvik dönemi içinde, TÜBİTAK tarafından sağlanan patent başvurusu desteğinden, tüzel kişiler en fazla 20 başvuru için, gerçek kişiler ise 5 başvuru için yararlanabilir.

Patent başvurusu bir vekil aracılığı ile yapılmış ise, vekile ödenen vekillik bedelinin karşılıksız geri ödenmesi mümkündür. Bunun için vekile ödenen hizmet bedelini kapsayan faturanın aslı ile birlikte teşvik başvuru formunun doldurularak talepte bulunulması yeterlidir.

11. 3. Gerekli Belgeler

Gerçek kişiler için, ilgili muhtarlıktan alınacak onaylı bir nüfus cüzdanı örneği,
Tüzel kişiler için, imza sirkülerinin noter onaylı bir sureti

Destek türü için belirtilen başvuru formu (TBF-1, TBF-2, TBF-3) ve formda belirtilen ekler.

TBF - 1 için istenen ekler;

- TPE Şekli Uygunluk Yazısı,
- Vekille yapılan sözleşmenin örneği,
- Vekilden alınan faturanın aslı,
- Taahhütname.

http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/ARDEB/destek_prog/basvuruda_kullanilacak/B12_Tesvik_Basvuru_Formu.doc

TBF - 2 için istenen ekler;

- Uluslararası başvuruya ait Alındı Yazısı,
- Vekille yapılan sözleşmenin örneği,
- Vekilden alınan faturanın aslı,
- Uluslararası başvurunun ücretinin ödendiğini gösterir belge/dekont aslı,
- Taahhütname.

http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/ARDEB/destek_prog/basvuruda_kullanilacak/B14_Tesvik_Basvuru_Formu.doc

TBF - 3 için istenen ekler;

- Uluslararası/bölgesel başvuruya ait Alındı Yazısı,
- Vekille yapılan sözleşmenin örneği,
- Uluslararası/bölgesel başvuruya ilişkin araştırma ve/veya inceleme raporu ile ekleri
- Kefaletli Taahhütname,
- Tüm patent başvuru dosyasının bir örneği.

http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_fi

les/ARDEB/destek_prog/basvuruda_kullanilacak/B15_Tesvik_Basvuru_Formu.doc

11.4. Destek Türleri

11.4.1. (TBF-1) Ulusal Başvurular için Geri Ödemesiz Destek

23.08.2006 tarihinden sonra Türkiye'de yapılmış ulusal patent başvuruları için 3.000 TL ve patent vekilinin başvuruya ait hizmet bedelinin 450 TL'lik kısmı geri ödemesiz olarak patent başvurusunun şekli olarak uygunluğunun TPE tarafından onaylanması şartı ile kullanılabilir. Patent başvurusunun resmi ücretlerinin karşılamasına ilişkin olarak verilen 3000 TL'lik tutar TÜBİTAK ile TPE'nin arasında oluşturulan özel bir banka hesabına TÜBİTAK tarafından yatırılmaktadır. İlgili başvurunun resmi ücretleri başvuru sahibinin, TPE'ye, her bir ücret ödeme sürecinde, teşvikten yararlanmakta olduğunu gösterir yazılı başvuru sonrasında, söz konusu hesaptan TPE tarafından çekilmektedir. Patent vekiline ilişkin ödeme ise patent başvurusu sahibine ya da sahiplerinden birine, başvuru sırasında belirtilen banka hesap numarası aracılığı ile ödenmektedir.

11.4.2. (TBF-2) Uluslararası ya da Bölgesel Patent Başvurular için Geri Ödemesiz Destek

TBF-2 kullanılarak başvuru destek sistemi ile 23.08.2006 tarihinden sonra yapılmış uluslararası (PCT) ya da bölgesel (EP) patent başvurularından birisi için 3.000 TL ve patent vekilinin başvuruya ait hizmet bedelinin 450 TL'lik kısmı geri ödemesiz olarak, patent başvurusunun yapıldığına ilişkin resmi evrakın iletilmesi şartı ile kullanılabilir.

11.4.3. (TBF-3) Uluslararası ya da Bölgesel Patent Başvurular için Geri Ödemeli Destek

TBF-3 kullanılarak başvuru destek sistemi ile araştırma ya da inceleme raporu düzenlenmiş uluslararası (PCT) ya da bölgesel (EP) patent başvuruları, geri ödemeli olarak, başvurunun metninin araştırma ya da inceleme raporuna göre, patent almaya uygun olduğunun TÜBİTAK'ın oluşturduğu jüri tarafından onaylanması halinde desteklenmektedir. Ancak, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya ile 3 (üç) EP üyesi olmayan ancak PCT üyesi olan ülke ve 5 (beş) EP üyesi ülke içinde geçerliliğinin sağlanması ile harcanacak tutarın büyük bir kısmı desteklenmektedir.

Geri ödemeli olarak verilen bu destek özellikle yukarıda belirtilen 10 ülkede patent alınabilmesini sağlamak için verilmektedir. Söz konusu ülkelerde patent belgesinin alınmasının sağlanması yaklaşık olarak 40,000\$ ila 50,000\$ (vekil ücretleri ve resmi ücretler dahil) arası değişen bir maliyet yaratmaktadır. Bu maliyetin belirli bir miktarının (En fazla 100.000 TL) TÜBİTAK tarafından faizsiz karşılanması öngörülmektedir. TÜBİTAK'ın sağlayacağı faizsiz desteğin geri ödemesi ise, teşvik tarihinden itibaren 7 (yedi) yıl içinde tamamlanması gerekmektedir. Desteğin geri ödemesinin taksitlendirilmesi mümkün olup, 7 (yedi) yıllık süre içinde tamamı ödenecek şekilde en fazla 3 (üç) yıllık bir taksit oluşturulabilir.

Ödemeler, patent başvurusu sahibine ya da sahiplerinden birine, başvuru sırasında belirtilen banka hesabına yapılacaktır.

ÖNEMLİ NOT:

Geri ödemeli olan bu destek sisteminin en önemli özelliği, yukarıda belirtilen Birleşik Devletler ve Japonya ile Avrupa Patent Belgesi'nin alınması halinde desteğin geri ödemeli sistemden çıkıp, geri ödemesiz bir nitelik kazanmasıdır.

TBF-1, TBF-2, TBF-3, tüm hesapların izlenmesi ve kontrolü TÜBİTAK tarafından yapılan bir WEB ara yüzünde izlenebilmektedir.

<http://patent.tubitak.gov.tr/website/index.html>

http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/ARDEB/destek_prog/surecler/DS5.gif

12. İSTATİSTİK

12. İstatistik

12.1. Patent İstatistikleri

VERİLEN PATENTLERİN YILLARA GÖRE DAĞILIMI												
Yıl	Yerli					Yabancı					Genel	Genel
	TPE	PCT	EPC	Toplam	Artış Oranı	TPE	PCT	EPC	Toplam	Artış Oranı	Toplam	Artış Oranı
1995	58	0	0	58	-	705	0	0	705	-	763	-
1996	47	0	0	47	-18,97%	554	0	0	554	-21,42%	601	-21,23%
1997	7	0	0	7	-85,11%	443	0	0	443	-20,04%	450	-25,12%
1998	31	0	0	31	342,86%	340	403	0	743	67,72%	774	72,00%
1999	23	5	0	28	-9,68%	301	796	0	1097	47,64%	1125	45,35%
2000	17	6	0	23	-17,86%	267	846	0	1113	1,46%	1136	0,98%
2001	41	17	0	58	152,17%	237	1814	0	2051	84,28%	2109	85,65%
2002	44	28	1	73	25,86%	349	1351	11	1711	-16,58%	1784	-15,41%
2003	74	18	1	93	27,40%	226	685	176	1087	-36,47%	1180	-33,86%
2004	52	16	0	68	-26,88%	225	686	957	1868	71,85%	1936	64,07%
2005	59	29	7	95	39,71%	210	525	2342	3077	64,72%	3172	63,84%
2006	89	18	15	122	28,42%	142	410	3631	4183	35,94%	4305	35,72%
2007	183	114	21	318	160,66%	130	202	4140	4472	6,91%	4790	11,27%
2008	253	48	37	338	6,29%	96	154	4281	4531	1,32%	4869	1,65%

*2008 yılına ait değerler 22.01.2009 raporlama tarihi itibari ile hazırlanmıştır.

İlk başvuru sahibinin 22.01.2009 raporlama tarihi itibari ile sicilde bulunan bilgileri gözönünde bulundurulmuştur.

İlk başvuru sırasında geri çevrilen, işlemde kaldırılan başvurular, başvuru sayılarına dahil edilmiştir.

Tescil sayıları, tescil tarihleri gözönünde bulundurularak hazırlanmıştır.

12.2. Faydalı Model Belgesi İstatistikleri

FAYDALI MODEL TESCİLLERİNİN YILLARA GÖRE DAĞILIMI										
Yıl	Yerli				Yabancı				Genel	Genel
	TPE	PCT	Toplam	Artış Oranı	TPE	PCT	Toplam	Artış Oranı	Toplam	Artış Oranı
1995	0	0	0	-	0	0	0	-	0	-
1996	0	0	0	-	0	0	0	-	0	-
1997	113	0	113	-	4	0	4	-	117	-
1998	141	0	141	24,78%	8	0	8	100,00%	149	27,35%
1999	160	0	160	13,48%	11	0	11	37,50%	171	14,77%
2000	145	0	145	-9,38%	4	0	4	-63,64%	149	-12,87%
2001	257	0	257	77,24%	11	0	11	175,00%	268	79,87%
2002	376	0	376	46,30%	13	0	13	18,18%	389	45,15%
2003	704	0	704	87,23%	14	2	16	23,08%	720	85,09%
2004	678	0	678	-3,69%	9	0	9	-43,75%	687	-4,58%
2005	964	0	964	42,18%	12	1	13	44,44%	977	42,21%
2006	1665	0	1665	72,72%	21	4	25	92,31%	1690	72,98%
2007	2148	0	2148	29,01%	29	4	33	32,00%	2181	29,05%
2008	1833	0	1833	-14,66%	31	5	36	9,09%	1869	-14,31%

*2008 yılına ait değerler 22.01.2009 raporlama tarihi itibari ile hazırlanmıştır.

İlk başvuru sahibinin 22.01.2009 raporlama tarihi itibari ile sicilde bulunan bilgileri gözönünde bulundurulmuştur.

İlk başvuru sırasında geri çevrilen, işlemde kaldırılan başvurular, başvuru sayılarına dahil edilmiştir. Tescil sayıları, tescil tarihleri gözönünde bulundurulmuş ve hazırlanmıştır.

12.3. Tasarım Tescilleri İstatistikleri

ENDÜSTRİYEL TASARIM TESCİLLERİNİN YILLARA GÖRE DAĞILIMI												
Yıl	Yerli				Yabancı							
	Dosya Sayısı	Artış Oranı	Tasarım Sayısı	Artış Oranı	Dosya Sayısı	Artış Oranı	Tasarım Sayısı	Artış Oranı	Dosya Sayısı Toplamı	Artış Oranı	Tasarım Sayısı Toplamı	Artış Oranı
1995	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
1996	682	-	1853	-	73	-	149	-	755	-	2002	-
1997	881	29,18%	3720	100,76%	87	19,18%	150	0,67%	968	28,21%	3870	93,31%
1998	722	-18,05%	5118	37,58%	80	-8,05%	456	204,00%	802	-17,15%	5574	44,03%
1999	563	-22,02%	3653	-28,62%	133	66,25%	473	3,73%	696	-13,22%	4126	-25,98%
2000	489	-13,14%	2848	-22,04%	111	-16,54%	301	-36,36%	600	-13,79%	3149	-23,68%
2001	2446	400,20%	12193	328,13%	295	165,77%	677	124,92%	2741	356,83%	12870	308,70%
2002	2778	13,57%	15874	30,19%	261	-11,53%	560	-17,28%	3039	10,87%	16434	27,69%
2003	3184	14,61%	16767	5,63%	249	-4,60%	589	5,18%	3433	12,96%	17356	5,61%
2004	4390	37,88%	24200	44,33%	360	44,58%	977	65,87%	4750	38,36%	25177	45,06%
2005	4715	7,40%	25473	5,26%	425	18,06%	1226	25,49%	5140	8,21%	26699	6,05%
2006	5578	18,30%	28877	13,36%	491	15,53%	1319	7,59%	6069	18,07%	30196	13,10%
2007	5787	3,75%	28698	-0,62%	561	14,26%	1341	1,67%	6348	4,60%	30039	-0,52%
2008	5797	0,17%	28027	-2,34%	525	-6,42%	1079	-19,54%	6322	-0,41%	29106	-3,11%

* 2008 yılına ait değerler 22.01.2009 raporlama tarihi itibari ile hazırlanmıştır.

12.4. Marka İstatistikleri

MARKA TESCİLLERİNİN YILLARA GÖRE DAĞILIMI										
Yıl	Yerli		Yabancı						Genel Toplam	Genel Artış Oranı
	Sayı	Artış Oranı	Sayı	Artış Oranı	Madrid Protokolü Başvuruları		Toplam	Artış Oranı		
					Sayı	Artış Oranı				
1995	5259	-	3241	-	0	-	3241	-	8500	-
1996	7190	36,72%	3589	10,74%	0	-	3589	10,74%	10779	26,81%
1997	9778	35,99%	5589	55,73%	1	-	5590	55,75%	15368	42,57%
1998	6676	-31,72%	3241	-42,01%	0	-	3241	-42,02%	9917	-35,47%
1999	12355	85,07%	5876	81,30%	308	-	6184	90,81%	18539	86,94%
2000	10668	-13,65%	3678	-37,41%	2028	558,44%	5706	-7,73%	16374	-11,68%
2001	10150	-4,86%	2282	-37,96%	2134	5,23%	4416	-22,61%	14566	-11,04%
2002	13502	33,02%	2337	2,41%	3797	77,93%	6134	38,90%	19636	34,81%
2003	14542	7,70%	1715	-26,62%	6053	59,42%	7768	26,64%	22310	13,62%
2004	18931	30,18%	2094	22,10%	6909	14,14%	9003	15,90%	27934	25,21%
2005	26963	42,43%	2227	6,35%	5482	-20,65%	7709	-14,37%	34672	24,12%
2006	34543	28,11%	2953	32,60%	4091	-25,37%	7044	-8,63%	41587	19,94%
2007	40757	17,99%	3537	19,78%	10726	162,19%	14263	102,48%	55020	32,30%
2008	35543	-12,79%	3195	-9,67%	8587	-19,94%	11782	-17,39%	47325	-13,99%

- * 2008 yılına ait değerler 22.01.2009 raporlama tarihi itibari ile hazırlanmıştır. İlk başvuru sahibinin 22.01.2009 raporlama tarihi itibari ile sicilde bulunan bilgileri gözönünde bulundurulmuştur. İlk başvuru sırasında geri çevrilen, işlemde kaldırılan başvurular, başvuru sayılarına dahil edilmiştir. Tescil sayıları, tescil tarihleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

12.5. (Madrid Protokolüne Göre) Yapılan Uluslararası Marka Başvuruları

YILLAR	ULUSLARARASI MARKA BAŞVURULARI
1999	2.352
2000	4.838
2001	6.245
2002	5.536
2003	5.917
2004	6.318
2005	8.077
2006 Eylül	5.609

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Türkiye, Uluslararası Marka Tescilleri ile ilgili Madrid Protokolü'ne 1999 yılında katılmıştır.

12.6. Türkiye’de İlk 10 Şirket

İSTANBUL SANAYİ ODASI TARAFINDAN AÇIKLANAN TÜRKİYE’NİN İLK BEŞ YÜZ SANAYİ KURULUŞU LİSTESİNDE YER ALAN İLK ON FİRMANIN Patent ve Faydalı Model, Endüstriyel Tasarım, Marka Sayıları (Aralık 2007 ve Mayıs 2008) (Patent ve Faydalı Model Başvuru Sayılarına Göre Sıralı)								
Sıra	Firma ve Kurum Adı	Üretimden Satışlar Net (TL)	ARGE Harcamaları (TL) 2006	Ar-Ge Harcamalarının Ciroya Oranı (Yaklaşık)	Patent ve Faydalı Model Başvuruları Aralık 2007	Endüstriyel Tasarım Tescilleri	Marka Tescilleri	Pa F Mod Ba M
6	ARÇELİK A.Ş.	3.825.143.916	68.640.000 (48.000.000 USD)	%1	293	112	325	
2	FORD OTOMOTİV SANAYİ A.Ş.	5.605.701.061	75.501.663	%1,15	54	35	26	
10	AYGAZ A.Ş.	2.495.107.422	1.747.000	%0.08	22	40	277	
9	TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.	2.672.941.532	168.519.000	%5,37	13	10	112	
8	VESTEL ELEKTRONİK SAN. VE TİC. A.Ş.	3.068.966.817	-	-	6	18	61	
5	OYAK-RENAULT OTOMOBİL FABRİKALARI A.Ş.	3.900.653.598	-	-	2	2 (Renault S.A.S.)	31	
7	EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.	3.458.649.822			1	1	26	
1	TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROL	18.673.722.100			-	-	8	

Hazırlayan: Mehmet Kaan DERİCİOĞLU, Ocak – Mayıs 2008
 Patent ve Faydalı Model, Endüstriyel Tasarım, Marka ile İlgili İstatistikler
 Türk Patent Enstitüsü Veri Tabanlarından alınmıştır.

12.7. WIPO 2004 Patent İstatistikleri

Ülke	Yerli Başvuru	Yabancı Başvuru	PCT Ulusal Aşama	PCT Uluslararası Başvurular	Yerli Patent	Yabancı Patent
Japonya	348.416	20.766	33.899	24.820	112.527	11.665
Birleşik Devletler	189.536	135.196	32.211	46.107	84.271	80.020
G. Kore	105.250	13.428	21.437	4.686	35.284	13.784
Çin	65.786	32.109	32.489	2.501	18.241	31.119
Almanya	48.448	9.455	1.450	16.003	12.925	3.736
Avrupa Patenti	32.178	26.296	65.227	21.241	31.248	27.461
Rusya	22.985	1.958	5.247	656	19.123	4.068
İngiltere	19.178	9.407	1.369	5.102	3.780	6.761
Fransa	14.230	3.060		5.736	9.371	2.470
Avustralya	9.640	4.855	15.711	1.998	1.177	11.562
İtalya	6.300	1.500		2.352	6.100	420
Brezilya	3.892	2.356	12.444	280	590	
İspanya	2.871	236	77	1.124	1.647	387
İsveç	2.768	380	82	2.858	2.495	737
Polonya	2.381	398	4.961	96	778	1.016
Hollanda	2.187	556		4.537	1.890	482
Finlandiya	2.011	100	109	1.890	1.179	896
Avusturya	1.965	225	324	852	784	177
Danimarka	1.877	127	11	1.124	153	631
Kazakistan	1.800	-	-	7	1.100	20
İsviçre	1.600	300	-	3.265	594	-
İsrail	1.500	420	4.100	1.458	330	-
Norveç	1.500	5.500	5.400	576	450	-
Arjantin	1.090	6.900	-	21	230	-
Macaristan	748	63	1.846	160	158	819
Meksika	565	2.010	10.663	141	162	6.677
Türkiye	510	-	1.400	174	-	-
Yunanistan	487	27	-	55	319	30
Özbekistan	273	11	194	2	88	90
Bulgaristan	263	630	128	21	86	213
Kırgızistan	200	-	-	1	-	-
Mısır	157	383	154	51	64	261
Avrasya Patenti	150	310	1.320	-	-	1.800
Portekiz	123	40	24	53	104	100
Cezayir	58	30	304	4	27	249

WIPO - Dünya Fikri Haklar Örgütü, 2004 yılı istatistiklerini "WIPO PATENT REPORT

Statistics on Worldwide Patent Activities" adlı bir yayın ile 2006 Aralık ayında açıklamıştır.

Bu yayından alınan sayılar, yerli başvurulara göre sıralanarak düzenlenmiştir. Bir ülkeye yapılan toplam patent başvurusu için ilk üç sıradaki sayıların ve toplam verilen patent için son iki sıradaki sayıların toplanması gerekmektedir. Bu yıl WIPO tarafından açıklanan sayılar farklı bir yorumla sunulmuştur. 2002 yılı istatistiklerinde PCT sistemindeki ülke belirlemeye göre verilen sayılar, 2004 yılında ülkeden yapılan uluslararası patent başvuru sayılarına göre verilmiştir. Farklı yorum nedeniyle bazı ülkelere ilişkin sayılar tabloda henüz yer almamıştır.

Yerli başvuru sayılarına göre yapılan düzenlemeye göre, Japonya ilk sırada olup, Japonya'yı; Birleşik Devletler, Güney Kore, Çin ve Almanya izlemektedir. Bu istatistiklerde dikkat çeken önemli bir konu Çin'in patent başvuru sayılarındaki yükselişini sürdürmesi ve toplam patent başvuru sayılarında ise Birleşik Devletler'in Japonya'yı yakalamasıdır.

Türk Patent Enstitüsü tarafından aynı yıl için açıklanan sayılar WIPO tarafından açıklanan sayılardan farklıdır. PCT Ulusal Aşama için olan sayılar yerli ve yabancı başvurular içinde yer almaktadır. Türkiye genel sıralamadaki sayısal açıdan zayıf durumunu 2004 yılı itibariyle sürdürmüştür.

Türk Patent Enstitüsü tarafından 2004 yılı için açıklanan sayılar:

Ülke	Yerli Başvuru	Yabancı Başvuru	PCT Ulusal Aşama	PCT Uluslararası Başvurular	Yerli Patent	Yabancı Patent
Türkiye	636	68	-	216	53	1.906

13. LINKLER

Linkler	
KAYNAK	WEB SİTESİ ADRESİ
Ankara Patent Bürosu Limited Şirketi	http://www.ankarapatent.com
"APB Elektronik Bültenleri" Marka, Patent ve Tasarım Başvurularının Yayınlandığı Bültenler	http://www.ankarapatent.com/tr/index.php?cat=urun&cid=9&cmd=detail
The World Intellectual Property Organization	http://www.wipo.int
WIPO Intellectual Property Handbook Policy, Law and Use	http://www.wipo.int/about-ip/en/iprm/
European Patent Office	http://www.european-patent-office.org http://www.epo.org/
European Patent Convention	http://www.european-patent-office.org/legal/epc/e/ma1.html#CVN
EPO's small and medium enterprise case studies	http://sme.european-patent-office.org/
EPO Full list of the case studies	http://sme.european-patent-office.org/case_studies/index.en.php
OHIM Topluluk Marka Ofisi	http://oami.europa.eu/ows/rw/pages/index.en.do
The Community Trade Mark	http://oami.europa.eu/ows/rw/pages/CTM/legalReferences/legalReferences.en.do
The Community Design	http://oami.europa.eu/ows/rw/pages/RCD/index.en.do
Türk Patent Enstitüsü	http://www.turkpatent.gov.tr
Japan Patent Office	http://www.jpo.go.jp/
JPO Search Industrial Property Database	http://www.jpo.go.jp/quick_e/index_search.htm
United Kingdom Intellectual Property Office	http://www.ipo.gov.uk/
United State Patent and Trademark Office	http://www.uspto.gov

Linkler (devam)	
Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı	http://www.dpt.gov.tr
Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Fikri Haklar Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2000	http://ekutup.dpt.gov.tr/hukuk/oik521.pdf
Dokuzuncu Kalkınma Planı Fikri Mülkiyet Hakları Özel İhtisas Komisyonu	
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği	http://www.abgs.gov.tr
Avrupa Birliği Genel Bilgiler	http://www.ceterisparibus.net/ab/genel.htm
Adalet Bakanlığı Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü	http://www.abgm.adalet.gov.tr/
European Union	http://europa.eu
Treaty Establishing The European Community	http://europa.eu/abc/treaties/archives/en/entoc054.htm
EC Protection of rights	http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/index_52_en.htm
EC Industrial Property	http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/index_en.htm
EC Copyright	http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/index_en.htm
Data Protection	http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/index_en.htm
Green Paper and White Paper	http://europa.eu/documents/comm/index_en.htm
World Trade Organization	http://www.wto.org/
International Chamber of Commerce	http://www.iccwbo.org
ICC Current and Emerging Intellectual Property	http://www.iccwbo.org/iproadmap/
Internet Chamber of Commerce (ICC)	http://www.icc.org/
IPR Helpdesk	http://www.ipr-helpdesk.org/index.ht

**İSTANBUL
SANAYİ ODASI**

Meşrutiyet Caddesi No. 62 Tepebaşı - İstanbul Tel: (0212) 252 29 00 Faks: (0212) 249 50 07 e-posta: kobi@iso.org.tr

İSO Yayın No: 2011/18